

Kalisz

Dopisz swoją historię

**RAPORT SPRAWOZDAWCZY ZA LATA 2014 -2017
Z EWALUACJI „STRATEGII ROZWOJU MIASTA KALISZA
NA LATA 2014- 2024”**

KALISZ 2019 ROK

Spis treści

I.	Wstęp.....	3
II.	Raport z badania ankietowego wraz z porównaniem wyników z badaniem zrealizowanym na etapie tworzenia Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 - 2024	6
III.	Ocena stopnia realizacji celów określonych w Strategii wraz z oceną występowania wzajemnej relacji pomiędzy stopniem realizacji celów operacyjnych a osiągnięciem założonych w Strategii wskaźników makroekonomicznych (mierników).....	34
IV.	Ocena Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 – 2024 – ocena efektów realizacji Strategii w oparciu o wybrane kryteria ewaluacyjne.....	67
V.	Wnioski w zakresie aktualizacji i zmian w Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 – 2024.....	90
VI.	Ocena stopnia występowania ewentualnych zagrożeń w realizacji Strategii	95

I. Wstęp

W 2013 roku na podstawie uchwały Nr 514/2013 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 5 września 2013 r. przystąpiono do opracowania „Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014-2024”. Prace nad dokumentem stanowiły swoistą ewolucję i rozszerzenie głównych kierunków rozwoju Kalisza, wyznaczonych w dokumentach strategicznych z lat ubiegłych („Strategia rozwoju Kalisza do 2010 roku”, „Strategia rozwoju miasta na lata 2004 – 2013”).

Obowiązująca „Strategia Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 – 2024”, przyjęta uchwałą Nr XLIX/651/2014 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 26 czerwca 2014 r., jest najważniejszym dokumentem wielowymiarowego planowania perspektywicznego, określającym cele oraz kierunki rozwoju Miasta. Realizacja Strategii, w przyjętej perspektywie czasowej, prowadzi do podnoszenia jakości wszystkich sfer funkcjonowania miasta osiągając pożądane wyobrażenie rozwoju Miasta Kalisza zdefiniowane w wizji „Kalisz – otwarte miasto o wysokiej jakości życia jego mieszkańców i dynamicznie rozwijającej się, nowoczesnej gospodarce”. Celem Strategii jest określenie głównych kierunków działań w najbliższej dekadzie w 3 głównych sferach: społecznej, gospodarczej oraz przestrzenno – ekologicznej, dla których zdefiniowano łącznie 8 celi strategicznych oraz 42 cele operacyjne tj.

Sfera społeczna:	1. Kalisz – tu chcę żyć (7 celów operacyjnych)
	2. Kalisz – aktywne miasto, aktywni obywatele (4 cele operacyjne)
	3. Kalisz – kuźnia talentów (3 cele operacyjne)
Sfera gospodarcza:	4. Kalisz biegun wzrostu (7 celów operacyjnych)
	5. Kalisz – synergia aglomeracji (6 celów operacyjnych)
	6. Kalisz – unikatowe dziedzictwo (4 cele operacyjne)
Sfera przestrzenno - ekologiczna:	7. Kalisz – funkcjonalne miasto (5 celów operacyjnych)
	8. Kalisz – naturalna przestrzeń (6 celów operacyjnych)

Uznając dynamikę uwarunkowań społeczno - gospodarczych otoczenia oraz przyjmując monitorowanie, ewaluację oraz aktualizowanie za nieodłączny element cyklu strategicznego, w rozdziale czwartym dokumentu, wskazano obowiązek sporządzania raportów sprawozdawczych z monitorowania procesu realizacji Strategii oraz przeprowadzenia okresowego badania ewaluacyjnego Strategii. Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji, dotyczących postępów i efektów wdrażania Strategii, który odpowiada na pytanie czy interwencja przebiegała zgodnie z wyjściowym planem. Monitoring oparty jest o system wskaźników a jego wyniki są punktem wyjścia i jednym ze źródeł wykorzystywanych w ewaluacji. Ewaluacja jest procesem oceny efektów realizacji interwencji publicznej przeprowadzanym w oparciu o kryteria (trafność, skuteczność, efektywność) za pomocą odpowiedniej metodologii w celu poprawy

jakości podejmowanych działań, ze szczególnym uwzględnieniem celów jakie interwencja ma realizować. Ewaluacja przedstawia wnioski i rekomendacje niezbędne do ewentualnej aktualizacji Strategii, która jest ostatnim narzędziem w cyklu zarządzania realizacją Strategii. Przesłanki do jej przeprowadzenia wynikać mogą zarówno z przeprowadzonego monitoringu i ewaluacji zrealizowanych działań, jak i ze zmiany warunków makroekonomicznych, prawnych czy organizacyjnych.

Zgodnie z przyjętymi w dokumencie założeniami w ramach systemu monitorowania Strategii opracowano okresowe raporty sprawozdawcze za lata 2014, 2015, 2016, 2017, będące analizą sytuacji makroekonomicznej Miasta Kalisza w pięcioletnim okresie je poprzedzającym, a także analizą porównawczą na tle innych miast Polski o porównywalnej liczbie mieszkańców, które do roku 1999 podobnie jak Kalisz funkcjonowały jako ośrodki wojewódzkie. W ramach monitoringu opracowano również raport sprawozdawczy z realizacji celów operacyjnych za okres 2014 – 2017, w którym każdemu celowi przyporządkowany został zestaw mierzalnych wskaźników, odzwierciedlających zmiany zachodzące w Kaliszu i umożliwiających ocenę stopnia ich realizacji.

Niniejsze opracowanie *Raport z ewaluacji „Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014-2024”* jest próbą odpowiedzi na pytania dotyczące efektywności działań podejmowanych w ramach realizacji Strategii, poziomu realizacji celów strategicznych i operacyjnych, jak również ich adekwatności i zasadności. Opiera się na analizie i interpretacji danych zebranych na etapie monitoringu w ww. raportach sprawozdawczych. Głównym jego celem jest zbadanie i ocena efektywności procesu wdrażania Strategii przez pryzmat przyjętych kryteriów ewaluacyjnych. Konieczność przeprowadzenia badania ewaluacyjnego podyktowana jest dążeniem do maksymalizacji efektywności realizowanej polityki rozwoju Miasta Kalisza, poprzez umiejętne i poparte analizami dostosowanie kierunków działań do dynamiki zmian i procesów zachodzących w Mieście.

Badanie ewaluacyjne zrealizowano w trzech etapach. W pierwszym etapie przeprowadzono badanie ankietowe dotyczące jakości życia w Kaliszu wśród samych mieszkańców. Formularze ankietowe zostały udostępnione w formie zarówno papierowej, jak i cyfrowej na stronie internetowej Miasta Kalisza. Z możliwości oceny jakości życia w Kaliszu skorzystało ponad 1000 mieszkańców. Dane pozyskane w badaniu umożliwiły ewaluację realizacji celów Strategii poprzez ocenę elementów mających największy wpływ na jakość życia, możliwości funkcjonowania w mieście czy też intensyfikacji problemów społecznych na jego obszarze. W drugim etapie przeprowadzono ocenę stopnia realizacji celów określonych w Strategii wraz z oceną występowania wzajemnej relacji pomiędzy stopniem realizacji celów operacyjnych, a osiągnięciem założonych w Strategii wskaźników makroekonomicznych (mierników). W oparciu o opracowane w ramach monitorowania raporty sprawozdawcze oraz wyniki przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców dokonano oceny stopnia realizacji celu skali od 1 do 5. Każdemu celowi przyporządkowano charakterystyczne

dla niego elementy pozytywne i negatywne, a także główne mierniki makroekonomiczne. Na podstawie zależności mierników od stopnia realizacji celów, wyciągnięto stosowne wnioski dotyczące skuteczności działań podejmowanych w ramach Strategii. W etapie trzecim dokonano oceny efektów realizacji strategii w oparciu o wybrane kryteria ewaluacyjne (przy wykorzystaniu metody ewaluacyjnej on-going), przedstawiono rekomendacje w zakresie pożądanych zmian dokumentu oraz wskazano ewentualne zagrożenia w realizacji Strategii.

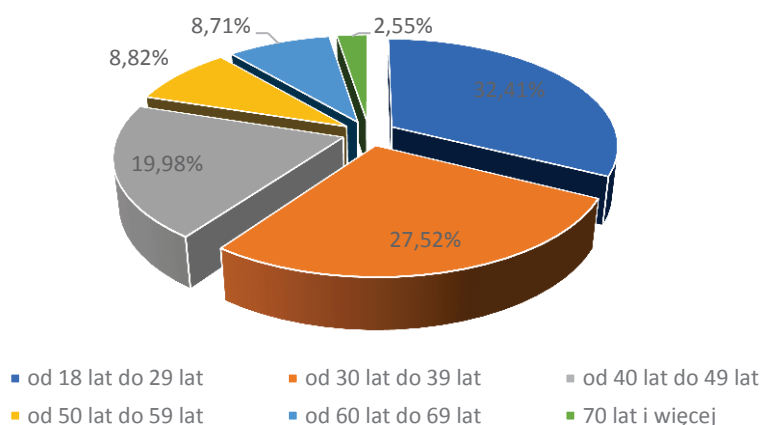
II. Raport z badania ankietowego wraz z porównaniem wyników z badaniem zrealizowanym na etapie tworzenia Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 - 2024

Badania jakości życia w Kaliszu wykonane zostały w formie badania ankietowego przeprowadzonego w dniach 5 kwietnia – 19 kwietnia 2019 r. Ankietyzacja przeprowadzona została na podstawie ustandaryzowanego formularza w formie wywiadów bezpośrednich oraz poprzez udostępnienie formularza na stronie internetowej. Celem badania było poznanie opinii i ocen mieszkańców w zakresie aktualnej sytuacji w poszczególnych obszarach rozwojowych mających bezpośrednie przełożenie na ogólny komfort życia. Przeprowadzone badanie miało także na celu porównanie opinii mieszkańców na temat jakości życia w mieście do sytuacji z roku 2013 r. Zmiany, które zaszły w kształtowaniu się ocen i opinii mieszkańców w okresie wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 - 2024 mogą być uznawane za jeden z mierników efektywności realizacji celów Strategii.

Formularz ankiety zawierał 18 pytań, zarówno zamkniętych, w których badany wybierał spośród zdefiniowanych odpowiedzi, jak i otwartych, w przypadku których ankietowany miał okazję wyrazić własną opinię. Dodatkowo formularz uzupełniony został o 5 pytań metryczki, które pozwoliły na sprofilowanie osób ankietowanych.

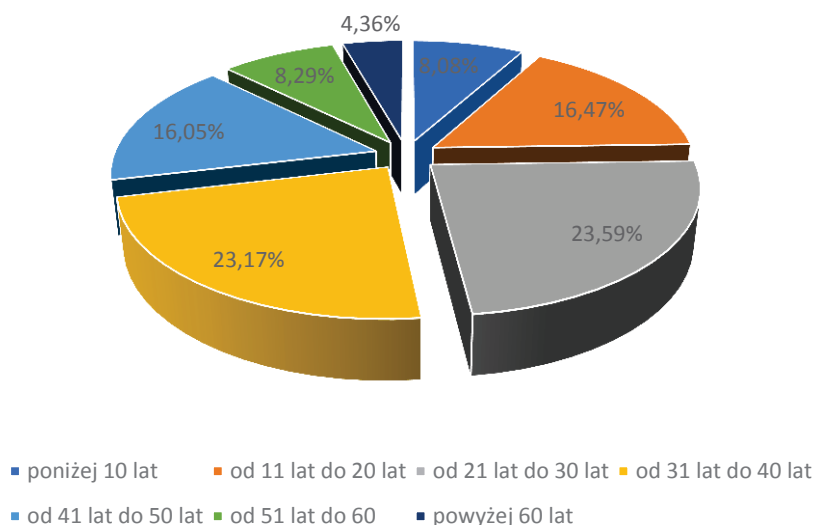
Badanie przeprowadzone zostało na reprezentatywnej grupie 1011 mieszkańców miasta. W grupie tej nieznacznie przeważały kobiety, było ich 53,24%. Wśród osób badanych dominowały osoby młode w wieku 18-39 lat (59,93%). Ankietowani w grupie wiekowej powyżej 50 lat stanowili 20,08% badanych.

Wykres 1. Badani wg wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2019 r.

Wykres 2. Ankietowani wg długości zamieszkania w Kaliszu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2019 r.

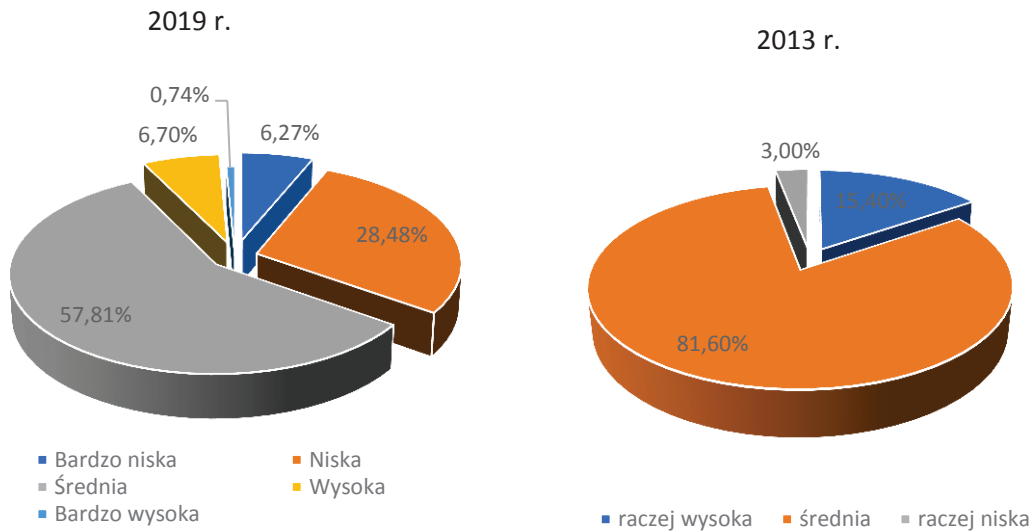
Biorąc pod uwagę długość zamieszkania w Kaliszu osób ankietowanych, dominują osoby mieszkające w mieście od 21 do 40 lat (46,76%). Jest to skorelowane z wiekiem osób badanych, wśród których najwięcej jest osób w wieku od 18 do 39 lat. Znaczna jest również grupa osób, dla których Kalisz nie był miejscem urodzenia, osoby które mieszkają w mieście do 20 lat stanowią 24,55% ankietowanych.

Zdecydowaną większość badanych stanowiły osoby z wykształceniem wyższym lub średnim, w sumie ponad 85% – osób z wykształceniem wyższym było 57,2%, natomiast osób z wykształceniem średnim 28,7%. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowiły ok. 4,14% badanych, natomiast z podstawowym ok. 1% badanych. Wśród badanych dominowały osoby pracujące zawodowo (64,1%), uczniowie, lub studenci - stanowili 14,8% ogółu badanych oraz bezrobotni tylko 2,02%.

Poniżej przedstawiono wyniki badania jakości życia w Kaliszu, wykonanego w 2019 r., w zestawieniu z wynikami z 2013 r.

1. Ogólna Ocena jakości życia w Kaliszu

Wykres 3. Ogólna ocena jakości życia w Kaliszu.

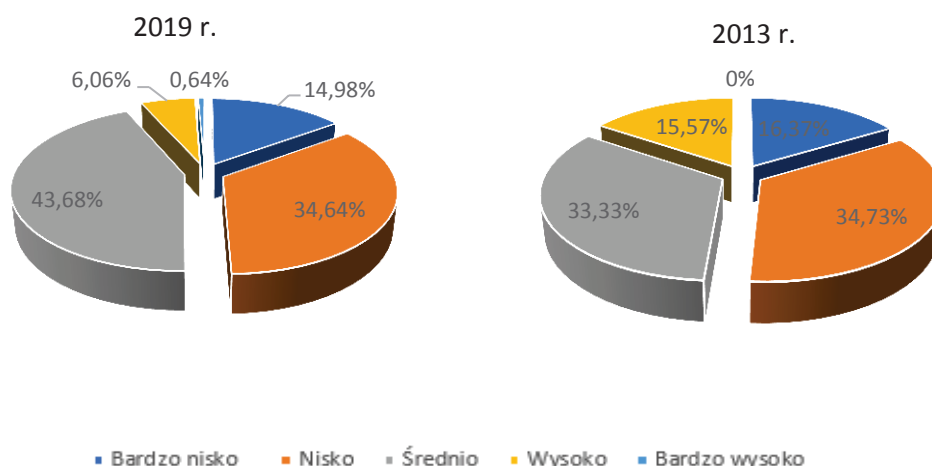
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Większość mieszkańców Kalisza ocenia jakość życia w mieście jako średnią (57,8% ankietowanych). Niepokojący jest fakt, iż ponad 28% ankietowanych uważa, że jakość życia w Kaliszu jako niską. W porównaniu do badania ankietowego przeprowadzonego w 2013 r. jest to zdecydowane pogorszenie sytuacji. Wówczas tylko 3% mieszkańców, wskazało odpowiedź „raczej niska”.

2. Ocena elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu.

Podobnie jak w badaniu z 2013 r. mieszkańcy ocenili poszczególne elementy mające wpływ na jakość życia w Kaliszu: stan dróg, stan chodników, bezpieczeństwo, ofertę kulturalną, jakość edukacji, dostęp do przedszkoli, dostęp do żłobków, dostęp do terenów zielonych, dostęp do placów zabaw, dostęp do boisk sportowych, dostęp do basenów, dostęp do lekarzy specjalistów, dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, dostęp do placówek handlowych, dostęp do Internetu, ścieżki rowerowe, ofertę turystyczną oraz czystość w mieście.

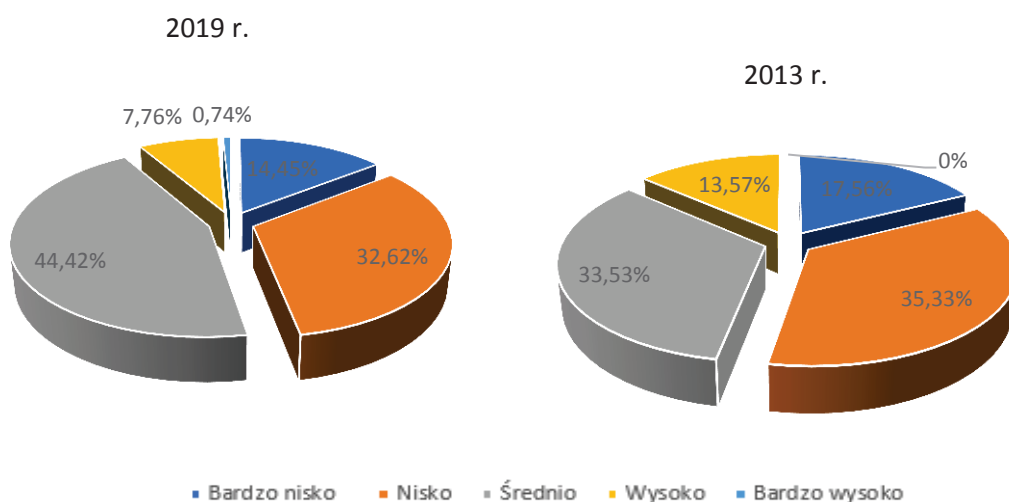
2.1. Wykres 4. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – stan dróg

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Mieszkańcy Kalisza ocenili stan dróg jako średni, uważa tak blisko 44% ankietowanych. Natomiast 34,64% respondentów oceniło stan dróg w mieście jako niski. Podobnych odpowiedzi mieszkańcy udzielili w 2013 r. Jednakże widoczne jest nieznaczne pogorszenie sytuacji. Porównując odpowiedzi mieszkańców w latach 2019 r. oraz 2013 r., można zauważyć, że w pierwszym badaniu więcej mieszkańców oceniło stan dróg wysoko (15,6% w 2013 r., 6,1% w 2019 r.) oraz bardzo wysoko (16,4% w 2013 r., 15% w 2019 r.). Może to wskazywać na niewystarczające działania podejmowane w kierunku poprawy stanu dróg.

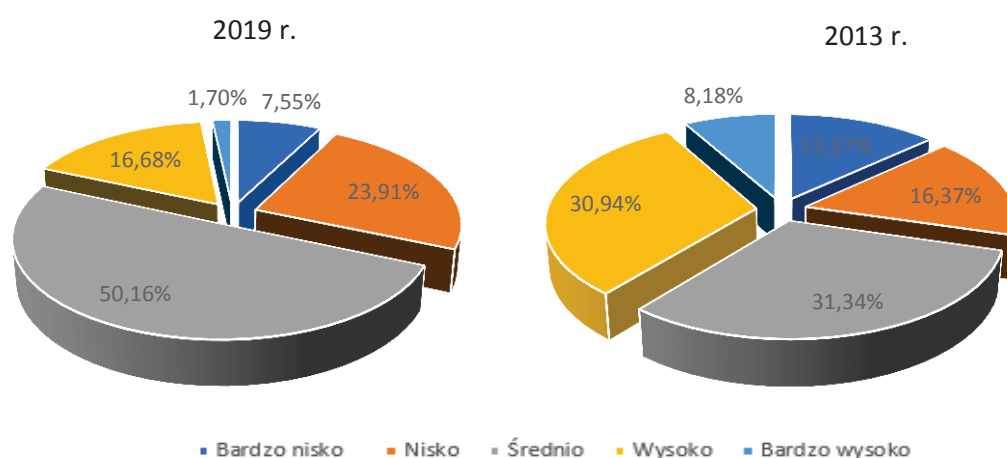
2.2. Wykres 5. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – stan chodników

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Dosyć nisko mieszkańcy Kalisza ocenili również stan chodników. Łącznie ponad 77% kaliszczan uważa, że stan chodników jest niski, bądź średni. Podobne oceny mieszkańcy wystawili w 2013 r. Podobnie jak w przypadku stanu dróg, można stwierdzić pogorszenie opinii na temat stanu chodników na przestrzeni 7 ostatnich lat. Wzrósł udział ocen średnich, natomiast nastąpił spadek ocen wysokich i bardzo wysokich.

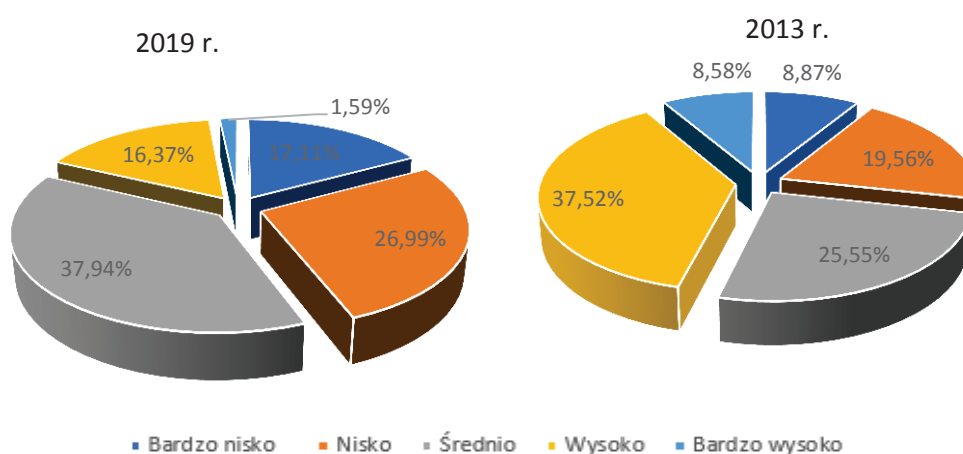
2.3. Wykres 6. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – bezpieczeństwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

W przypadku oceny bezpieczeństwa, niepokojący jest fakt, że mieszkańcy Kalisza wskazali na znaczące pogorszenie sytuacji. Aż 50% kaliszczan uważa, że stan bezpieczeństwa jest średni (w 2013 r. 31%), a 24% uważa, że niski (w 2013 r. 16,4%). Widać spadek wysokich ocen stanu bezpieczeństwa. W 2013 r. blisko 31% mieszkańców udzieliło takich odpowiedzi, a w 2019 r. tylko 16,7%. Znacząco spadł też udział mieszkańców, którzy oceniają stan bezpieczeństwa bardzo wysoko (spadek o 6,48 p.p.). Jednocześnie zauważalny jest także spadek osób, które uważają, że stan bezpieczeństwa w mieście jest bardzo niski.

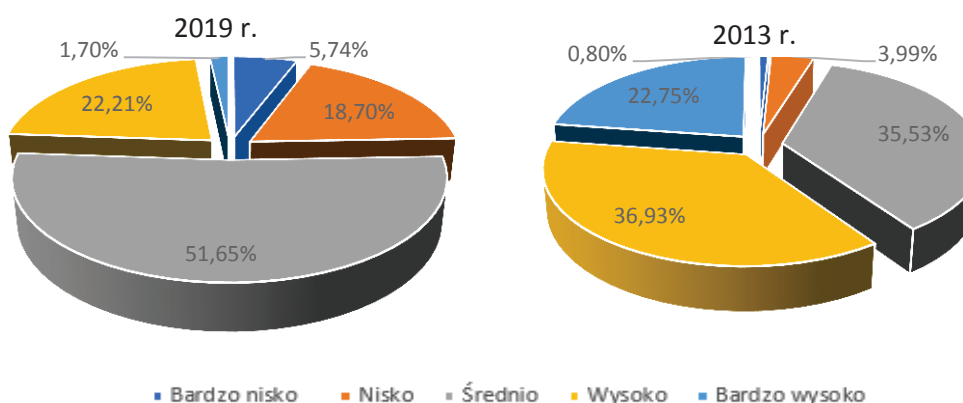
2.4. Wykres 7. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – oferta kulturalna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Dosyć nisko mieszkańcy Kalisza ocenili ofertę kulturalną miasta. Zauważalny jest znaczący spadek sytuacji w Kaliszu w tej strefie. W 2013 r. 37,5% Kaliszan wysoko oceniło ofertę kulturalną, natomiast w 2019 r. tylko 16%. Jednocześnie z 28,4 % do 44,1% wzrósł udział mieszkańców, którzy wystawili oceny negatywne. Zła opinia Kaliszan na temat oferty kulturalnej w ich mieście jest niepokojącym zjawiskiem, miasto powinno podjąć kroki w kierunku poprawy sytuacji.

2.5. Wykres 8. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – jakość edukacji

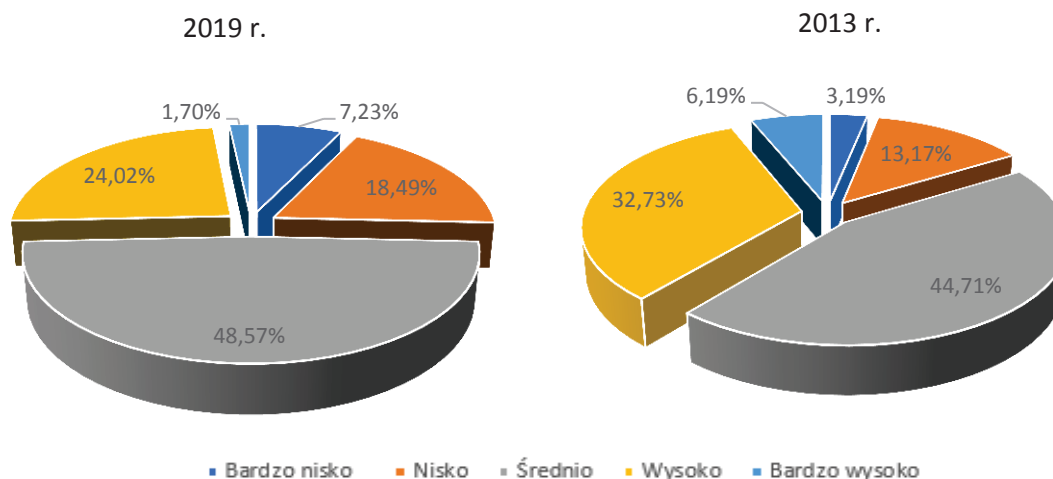

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Mieszkańcy Kalisza mają średnie zdanie na temat jakości edukacji oferowanej w placówkach szkolnych. Zauważalny jest znaczny spadek ocen mieszkańców w tej sferze. W 2013 r. blisko 37%

ankietowanych wysoko oceniło jakość edukacji, natomiast w 2019 r. uważało tak tylko 22,2% mieszkańców. Jednocześnie wzrósł udział niskich ocen, a liczba wskazań na bardzo niski poziom edukacji spadła. Jakość edukacji w mieście jako bardzo wysoką oceniło 5,7% mieszkańców.

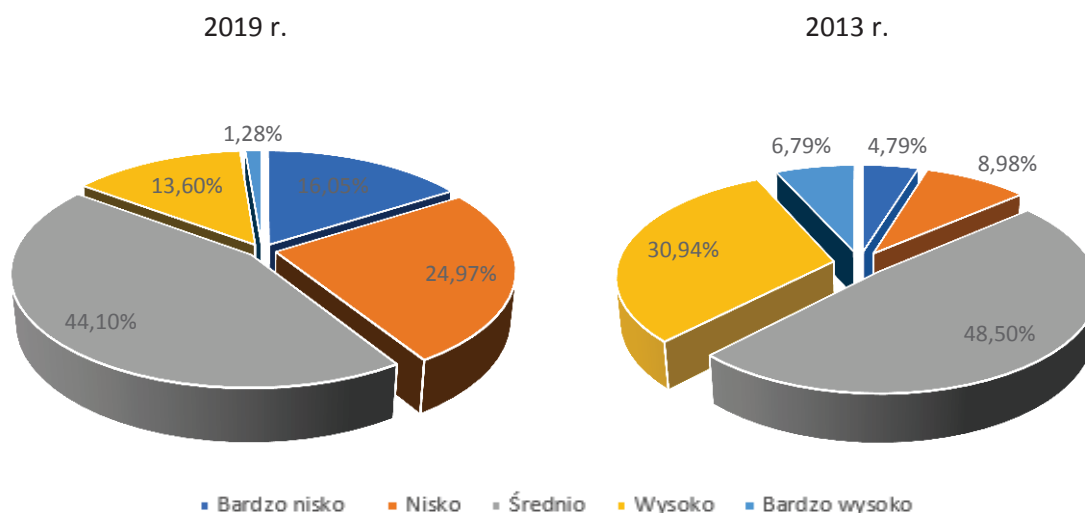
2.6. Wykres 9. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do przedszkoli

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Dostęp do przedszkoli według mieszkańców nie jest na odpowiednim poziomie, 48,6% mieszkańców ocenia go jako średni, natomiast 18,5% jako niski. Porównując sytuację do roku 2013, zauważyć można jej pogorszenie. Wzrósł udział mieszkańców, którzy dostęp do przedszkoli oceniają jako średni, bądź niski, natomiast coraz mniej mieszkańców ocenia go wysoko.

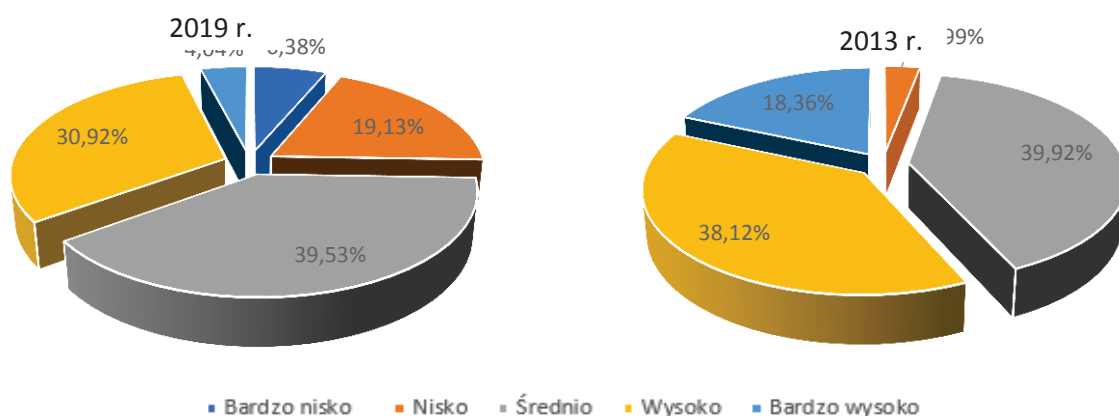
2.7. Wykres 10. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do żłobków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

W odniesieniu do dostępu do żłobków negatywnych wskazań – nisko lub bardzo nisko – było 41,02%, natomiast średnich 44,10%. W porównaniu do sytuacji z 2013 r. spadł udział ocen wysokich i bardzo wysokich. Więcej mieszkańców ocenia dostęp do żłobków jako niski (wzrost o 16,98 p.p.).

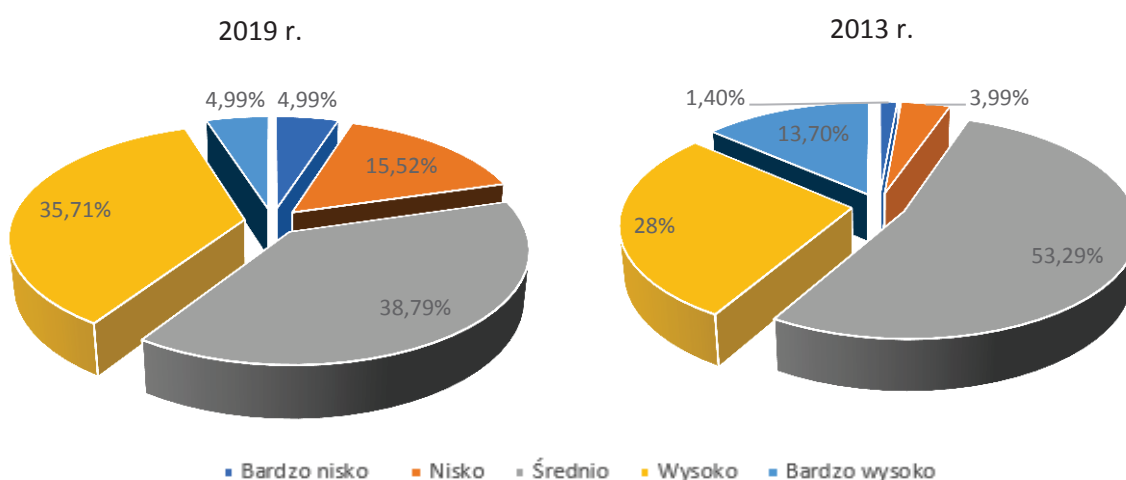
2.8. Wykres 11. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do terenów zielonych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Dostęp do terenów zielonych 39,53% mieszkańców oceniło jako średni, 30,92% jako wysoki, a 19,13% jako niski. W 2013r. aż 38,12% ankietowanych oceniało wysoko dostęp do terenów zielonych. Jednakże w obecnym badaniu wzrósł udział mieszkańców, którzy bardzo pozytywnie oceniają sytuację w tej strefie, a zmalał udział bardzo negatywnych odpowiedzi.

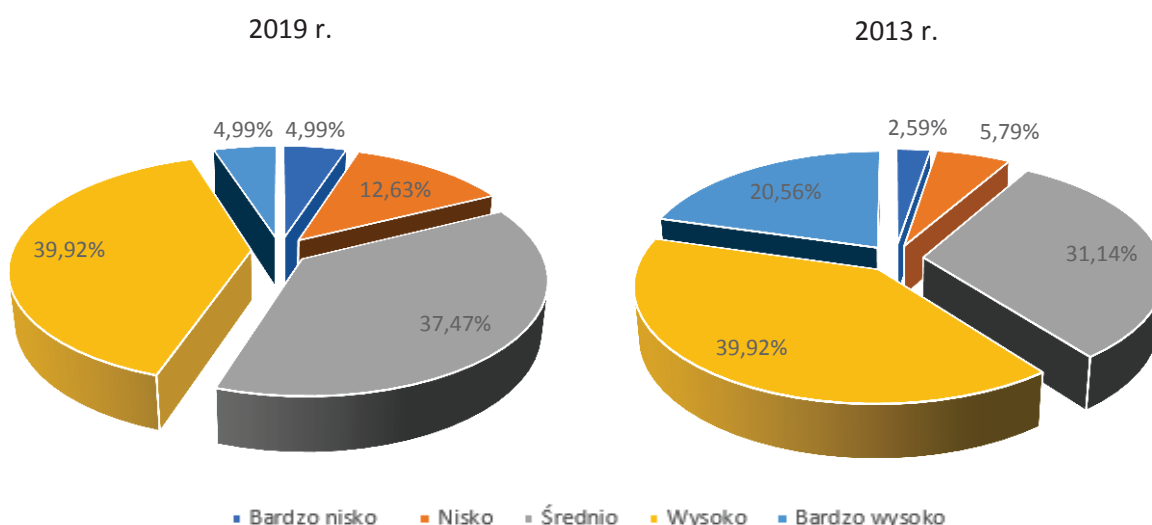
2.9. Wykres 12. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do placów zabaw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Mieszkańcy Kalisza dosyć pozytywnie oceniają dostęp do placów zabaw - 40,7% ocenia go wysoko lub bardzo wysoko. W 2013 r. odsetek takich wskazań kształtował się na podobnym poziomie - 41,70%. Na podobnym poziomie utrzymuje się także odsetek wskazań dla średniego, niskiego oraz bardzo niskiego dostępu do placów zabaw (58,68% w roku 2013 i 59,3% w roku 2019) - zmniejszyła się jedynie liczba wskazań dla oceny średniej na rzecz oceny niskiej.

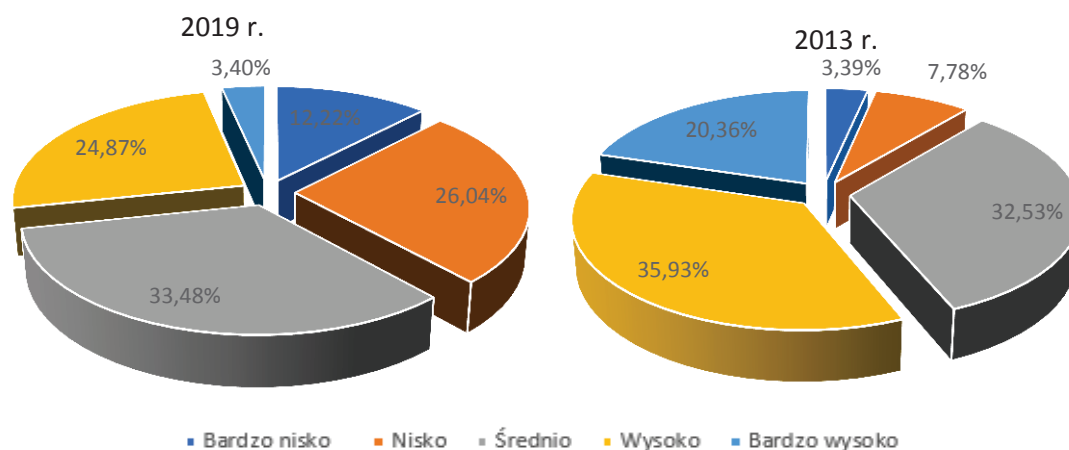
2.10. Wykres 13. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do boisk sportowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Podobnie, jak w przypadku dostępu do żłobków, kształtuje się ocena dostępu do boisk sportowych. Aż 44,9% kaliszan ocenia go wysoko lub bardzo wysoko. W porównaniu do 2013 r. znacząco mniej mieszkańców wskazało, że dostęp do boisk jest bardzo niski, ale wzrósł udział ocen niskich.

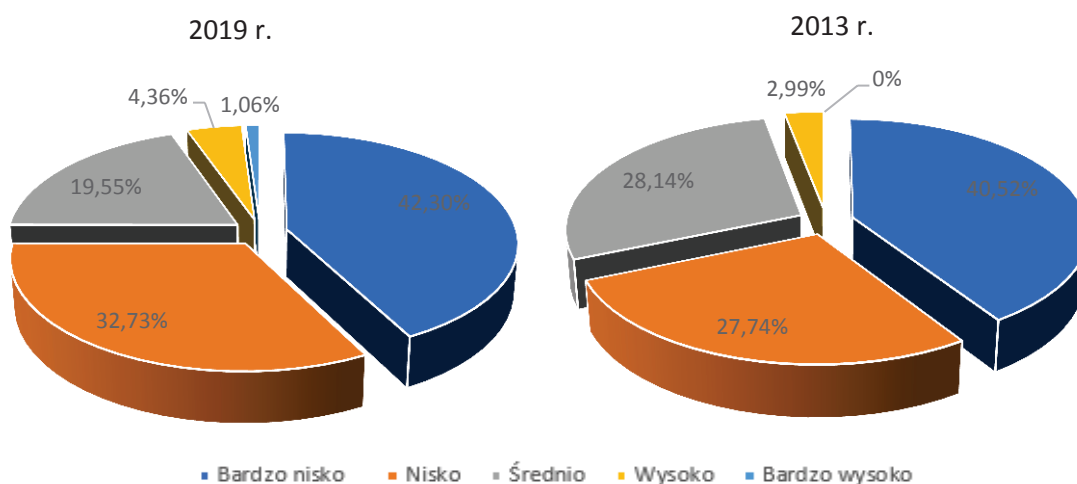
2.11. Wykres 14. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp basenów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

W opinii mieszkańców Kalisza dostęp do basenów jest niewystarczający, 59,5% ankietowanych oceniło go jako średni, lub niski. W 2013 r. sądziło tak 43,7% kaliszczan, wskazuje to na pogorszenie sytuacji w tej strefie. Jednocześnie spadł udział wskazań na wysoki dostęp do basenów. Pozytywnym aspektem jest jednak spadek ocen bardzo niskich.

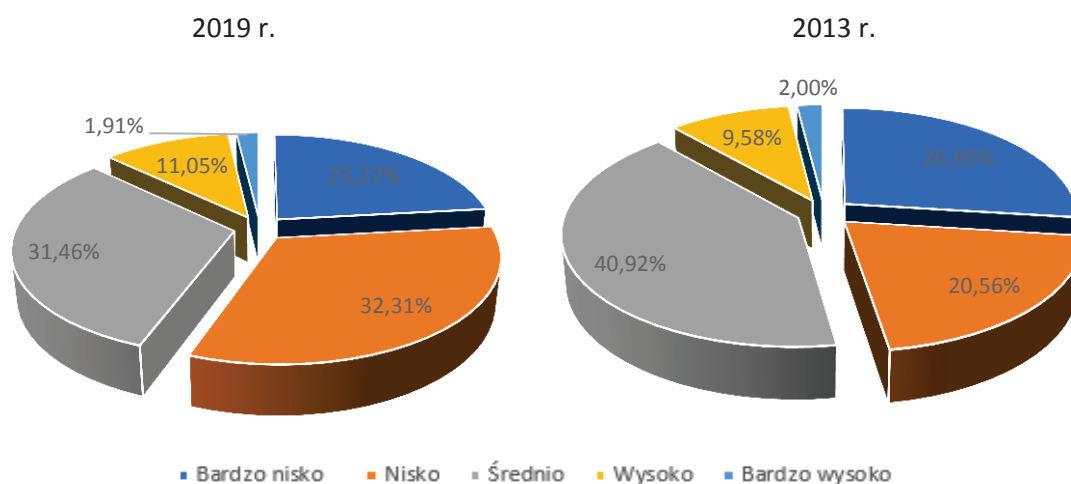
2.12 Wykres 15. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do lekarzy specjalistów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

W odniesieniu do dostępu do lekarzy specjalistów negatywnych wskazań – nisko lub bardzo nisko – było aż 75,03%, pozytywnie tę kategorię oceniło niespełna 5,4% ankietowanych. Porównując wyniki przeprowadzonego badania z wynikami z roku 2013, można zauważyć pogorszenie sytuacji, dostrzegalny jest wzrost odsetka ankietowanych, którzy oceniająca negatywnie dostęp do lekarzy specjalistów.

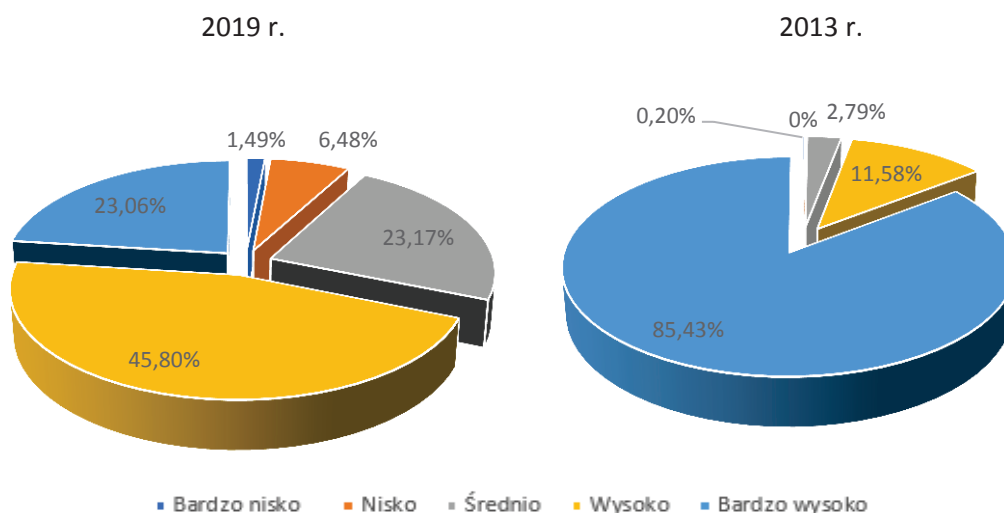
2.13. Wykres 16. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do specjalistów podstawowej opieki zdrowotnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Również dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej został oceniony przez mieszkańców Kalisza negatywnie. Spośród wszystkich ankietowanych, aż 55,6% oceniło go jako niski lub bardzo niski. W 2013 r. dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej źle oceniło 47,51% kaliszian, dobrze jedynie 11,58% z nich. Wskazuje to na pogorszenie sytuacji w tej strefie na przestrzeni ostatnich 7 lat.

2.14. Wykres 17. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do placówek handlowych

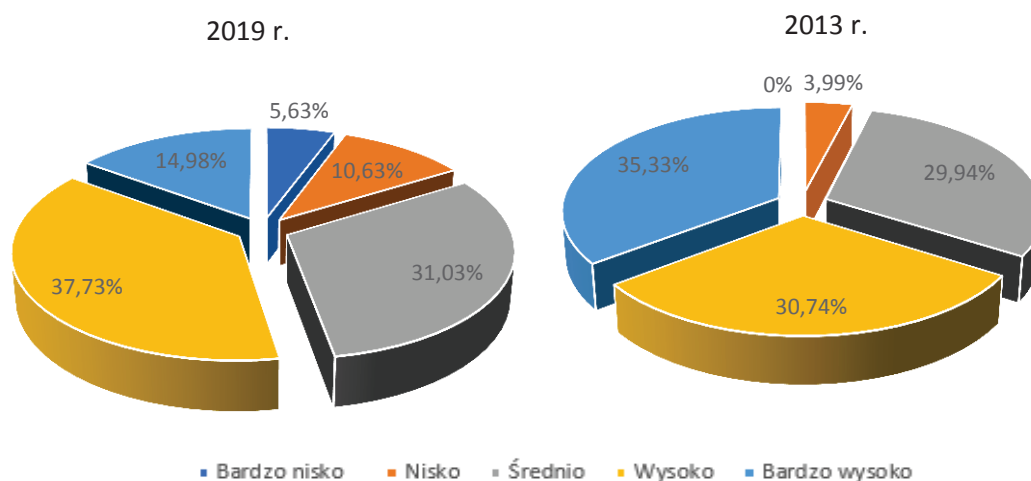

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w 2019 roku dostęp do placówek handlowych przez mieszkańców Kalisza został oceniony wysoko (45,8%), lub bardzo wysoko (23,06%), jedynie 1,5% ocenia go bardzo nisko. Na przestrzeni lat 2013 – 2019 zanotowano jednak spadek odsetka wskazań

bardzo wysoki dostęp (z 85,43% na 23,06%). Zanotowano także wzrost odsetka odpowiedzi negatywnych.

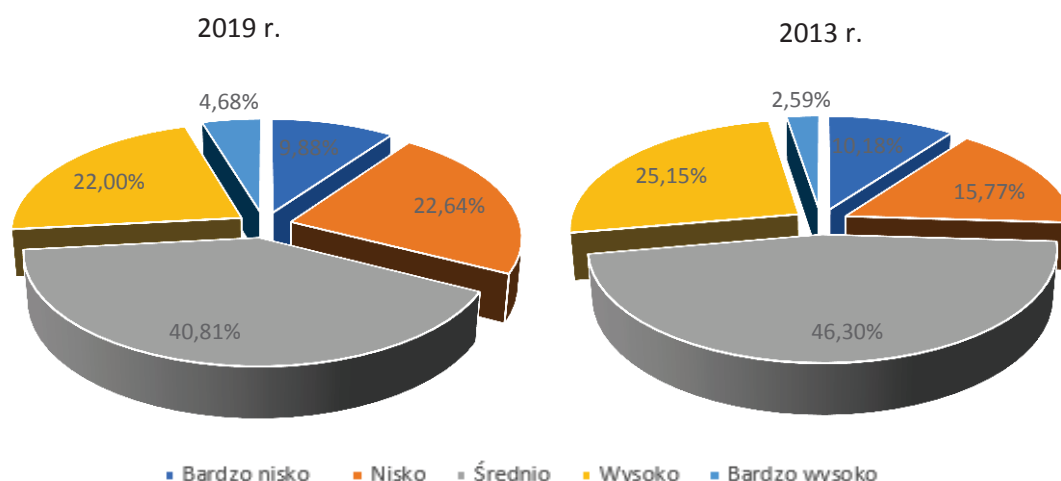
2.15. Wykres 18. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do Internetu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Dostęp do Internetu w mieście ponad 52,71% jego mieszkańców oceniło jako wysoki lub bardzo wysoki, kolejne 31% jako średni, a 16,3% jako niski lub bardzo niski. Według ankietowanych dostęp do Internetu jest obecnie gorszy, niż w 2013 r. Wówczas ponad 66% jego mieszkańców oceniło ten dostęp jako wysoki lub bardzo wysoki, a jedynie niespełna 4% jako niski.

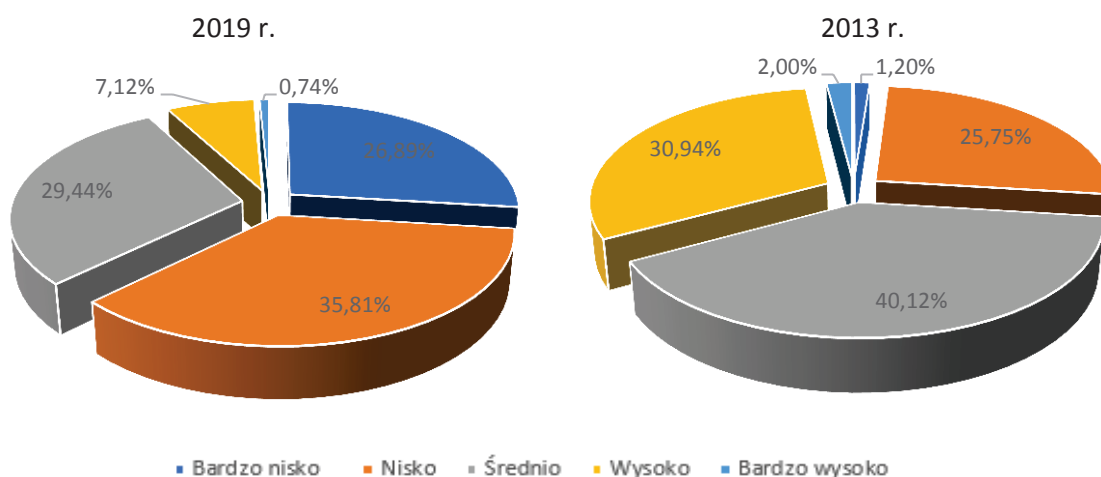
2.16. Wykres 19. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – ścieżki rowerowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Na przestrzeni lat 2013 – 2019 dostęp do ścieżek rowerowych został przez Kaliszian oceniony podobnie. Można stwierdzić nieznaczne pogorszenie sytuacji. W 2013 r. 15,8% ankietowanych oceniło ten dostęp jako niski, a w badaniu z 2019 r. taką odpowiedź wskazało 22,6% mieszkańców. Spadł jednocześnie odsetek wskazań na wysoki dostęp do ścieżek rowerowych.

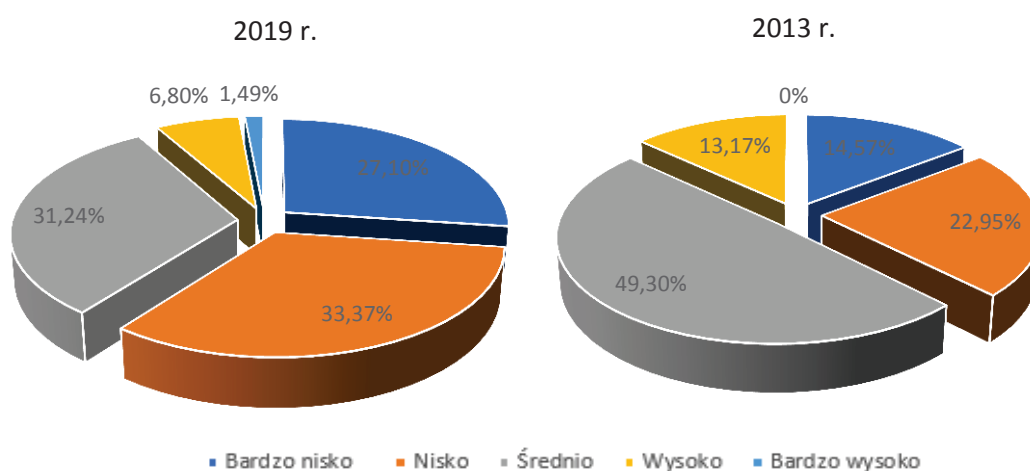
2.17. Wykres 20. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – oferta turystyczna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Mieszkańcy Kalisza negatywnie oceniają dostęp do oferty turystycznej w mieście. Aż 62,7% ocenia go nisko lub bardzo nisko. Jedynie 7,86% uważa, że dostęp do oferty turystycznej jest wysoki, lub bardzo wysoki. Porównując sytuację do 2013 r. zauważalne jest znaczne pogorszenie sytuacji. W 2013 r. odsetek ocen wysokich oraz bardzo wysokich wynosił 32,94%, a wskazań negatywnych 26,95%.

2.18. Wykres 21. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – czystość w mieście

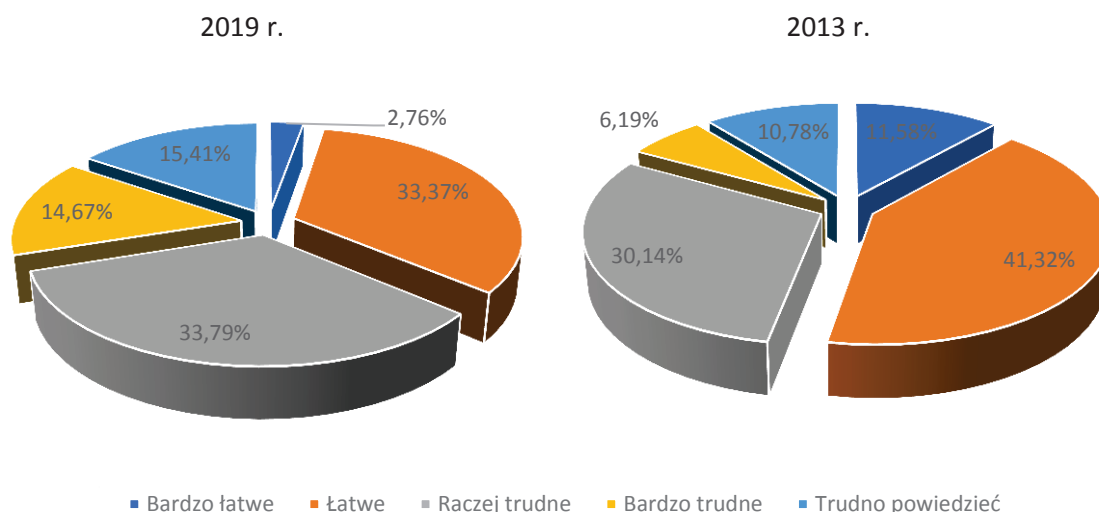

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Obecnie aż 60,5% mieszkańców ocenia czystość w mieście nisko, bądź bardzo nisko, jedynie 8,3% ocenia ją wysoko, lub bardzo wysoko. Porównując wyniki przeprowadzonego badania z wynikami z roku 2013, zauważyć należy pogorszenie sytuacji, wzrost odsetek ocen negatywnych (z 37,52% na 60,5%).

3. Ocena możliwości funkcjonowania w mieście

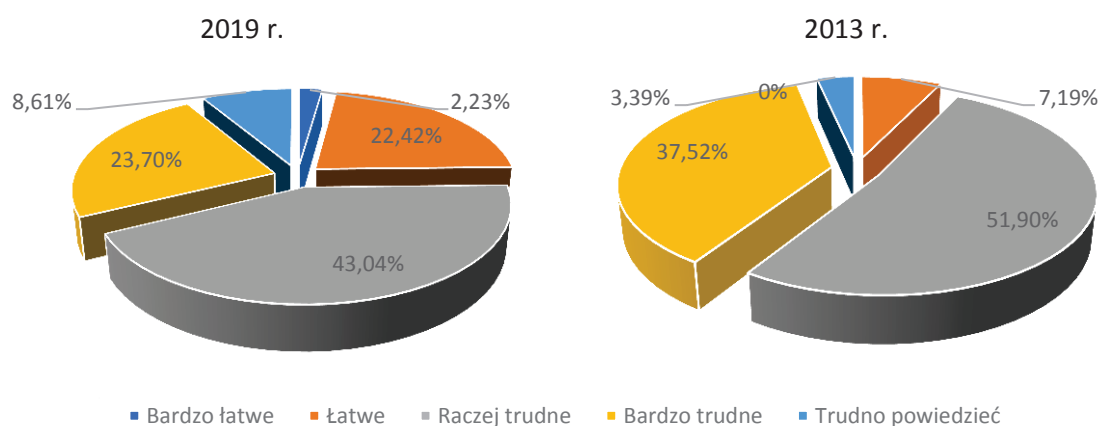
Wykres 22. Ocena możliwości funkcjonowania w mieście- znalezienie mieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Według 1/3 ankietowanych mieszkańców Kalisza znalezienie mieszkania w mieście nie stanowi problemu. Jednocześnie taka sama część badanych uważa, że czynność ta jest raczej trudna. Jedynie dla niespełna 3% ankietowanych znalezienie mieszkania jest bardzo łatwe. W porównaniu z badaniem zrealizowanym w 2013 r. zmniejszył się odsetek osób uważających znalezienie mieszkania za bardzo łatwe (z 11,58% do 2,76%) oraz łatwe (z 41,32% do 33,73%). Jednocześnie większa grupa ankietowanych wskazuje, że uzyskanie mieszkania w Kaliszu jest czynnością trudną lub bardzo trudną. Zdaniem badanych mieszkańców największą barierą w wynajmie bądź zakupie mieszkania w Kaliszu jest wysoka cena lokali mieszkalnych.

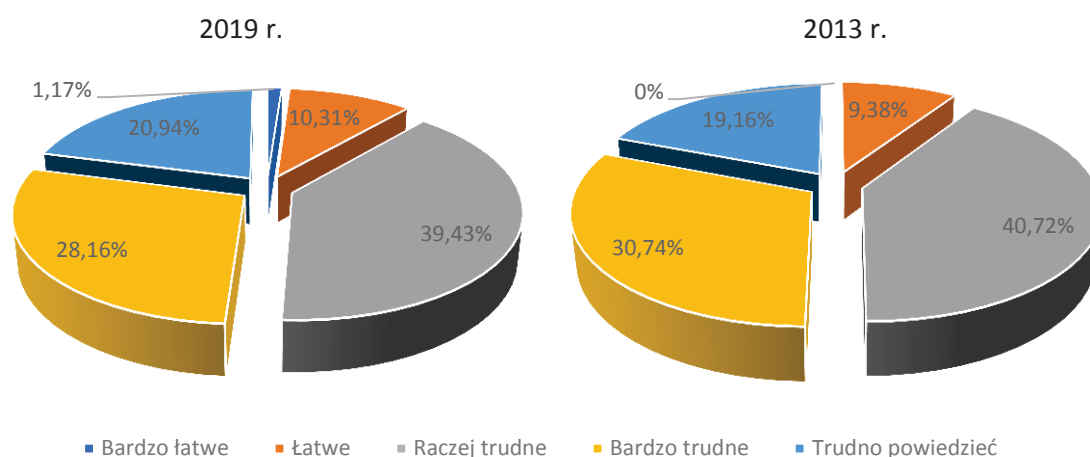
Wykres 23. Ocena możliwości funkcjonowania w mieście- znalezienie pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

W ocenie mieszkańców miasta Kalisza w 2019 roku łatwiej jest znaleźć pracę niż w roku 2013. Obecnie zdaniem ponad 1/5 badanych uzyskanie zatrudnienia jest łatwe (7 lat wcześniej takiego zdania było jedynie 7,19% ankietowanych). W porównaniu z badaniem zrealizowanym w roku 2013 o blisko 23 p.p. zmniejszył się odsetek osób oceniających znalezienie pracy jako raczej trudne lub bardzo trudne. Ankietowani, którzy wskazywali na trudności w uzyskaniu zatrudnienia na terenie Kalisza, jako najczęstsze przyczyny ich występowania wskazywali brak wystarczającej liczby ofert pracy dla osób młodych, niesatysfakcjonujący poziom wynagrodzeń oraz niewystarczającą pomoc ze strony Urzędu Pracy.

Wykres 24. Ocena możliwości funkcjonowania w mieście - prowadzenie biznesu

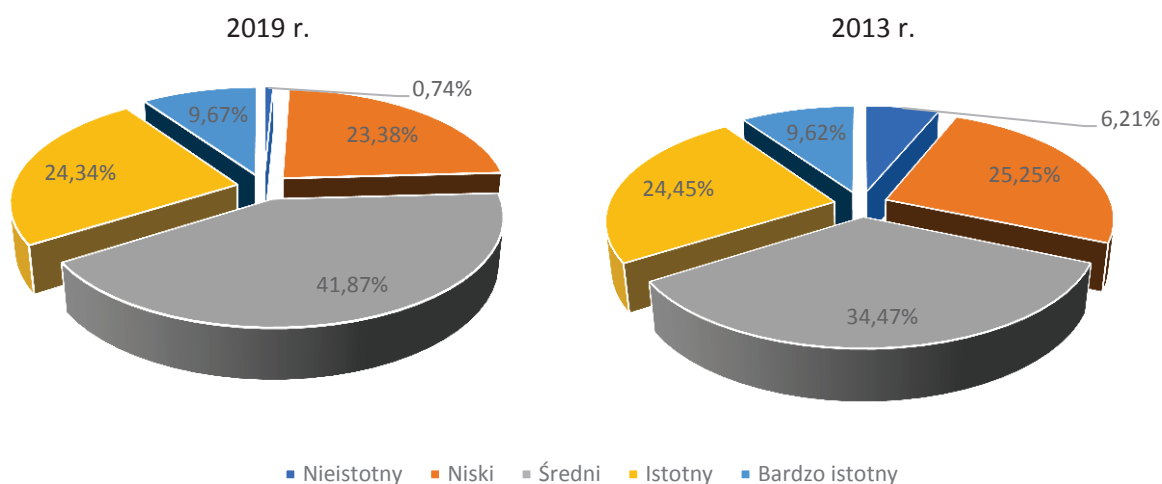

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Analiza danych przedstawionych na powyższych wykresach pokazuje, że na przestrzeni lat 2013 – 2019 w zasadzie nie zmienił się sposób oceny warunków prowadzenia biznesu w Kaliszu. W 2019 roku nadal około 40% ankietowanych uważa, że prowadzenie własnej działalności gospodarczej jest raczej trudne, zdaniem blisko 30% - jest bardzo trudne. 1/5 badanych ocenia prowadzenie biznesu w Kaliszu jako łatwe lub bardzo łatwe. Mieszkańcy, którzy ocenili prowadzenie biznesu w Kaliszu jako trudne lub bardzo trudne jako najczęstsze przyczyny występowania tych trudności wskazali układy polityczne, zbyt skomplikowane procedury administracyjne, niewystarczające wsparcie dla przedsiębiorców.

4. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych

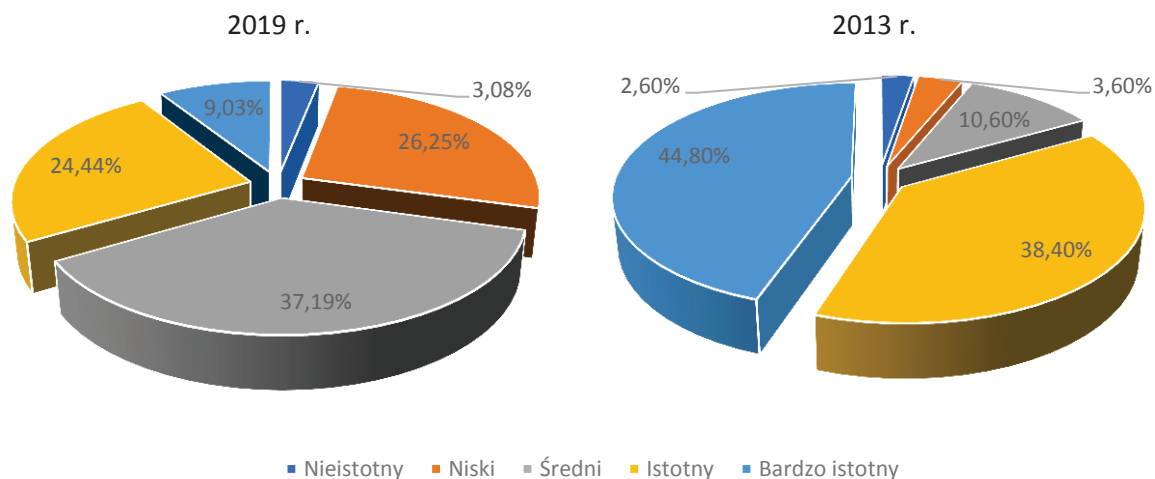
Wykres 25. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych - przestępczość

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

W badaniu ankietowym zrealizowanym w 2013 r. nieco ponad 6% mieszkańców oceniło, że przestępczość stanowi istotny problem społeczny w Kaliszu. Obecnie odsetek takich wskazań spadł do poziomu poniżej 1%. W nieznacznym stopniu zwiększyła się liczba wskazań dla oceny średniej w zakresie stopnia natężenia problemu przestępczości.

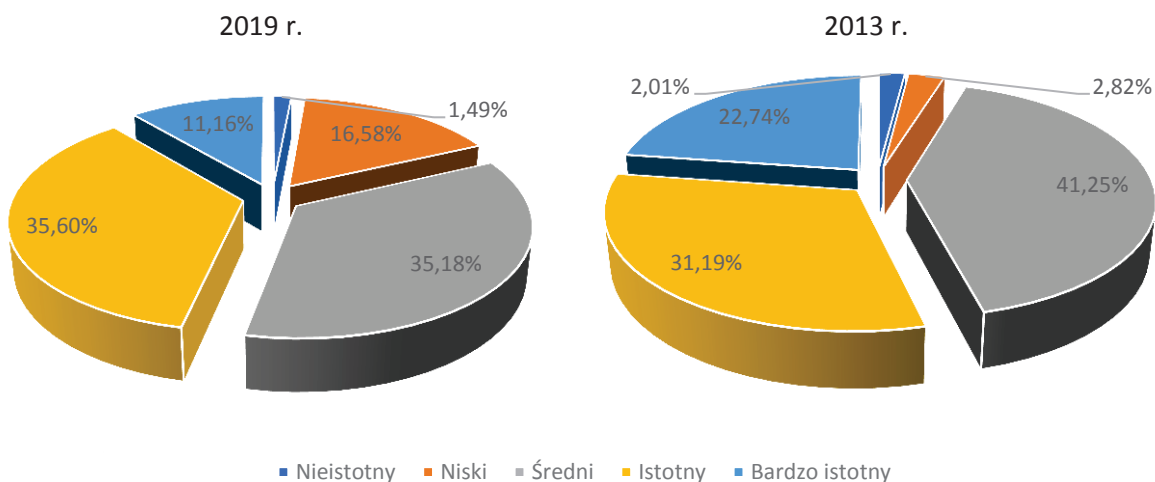
Wykres 26. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych - bezrobocie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Na przestrzeni lat 2013 – 2019 zdecydowanie zmniejszył się odsetek mieszkańców wskazujących bezrobocie jako bardzo istotny (z 44,80% do 9,03%) oraz istotny (z 38,40% do 24,44%) problem społeczny. Obecnie zdaniem blisko 40% badanych problem ten ma średnie znaczenie.

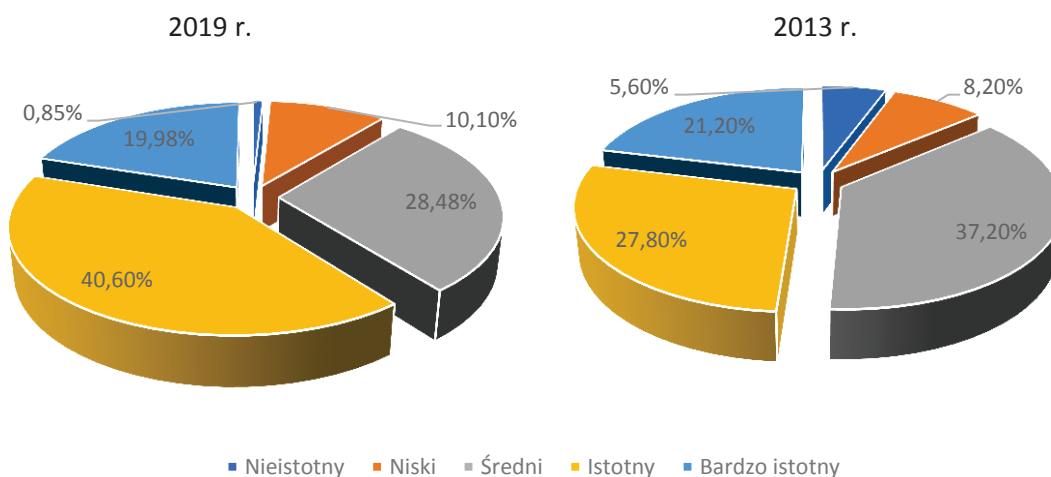
Wykres 27. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych - bieda

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w 2019 roku 46,76% osób ocenia biedę jako istotny lub bardzo istotny problem społeczny w Kaliszu. Odsetek takich wskazań jest zatem bardzo wysoki, jednak zmniejszył się on w stosunku do 2013 r. (o 7,17 p.p.). Na przestrzeni lat 2013 – 2019 zanotowano także wzrost liczby wskazań dla niskiego stopnia natężenia poziomu biedy jako problemu społecznego (z 2,82% do 16,58%).

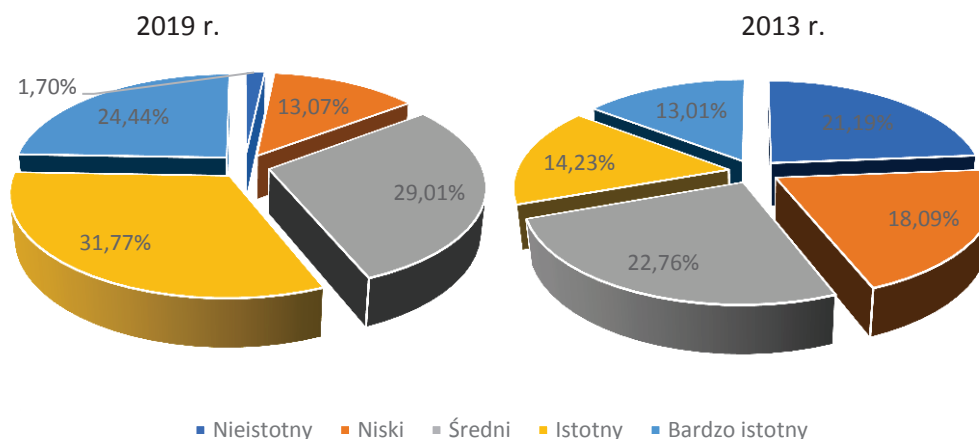
Wykres 28. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych - alkoholizm

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Porównując wyniki badania ankietowego zrealizowanego w 2013 r. z wynikami z 2019 r. w odniesieniu do stopnia istotności alkoholizmu jako problemu społecznego zauważyć należy wzrost o 11,58 p.p. odsetka wskazań „istotny” i „bardzo istotny”. W badaniu zrealizowanym w roku 2019 ponad 40% badanych ocenia alkoholizm jako istotny problem społeczny w Kaliszu.

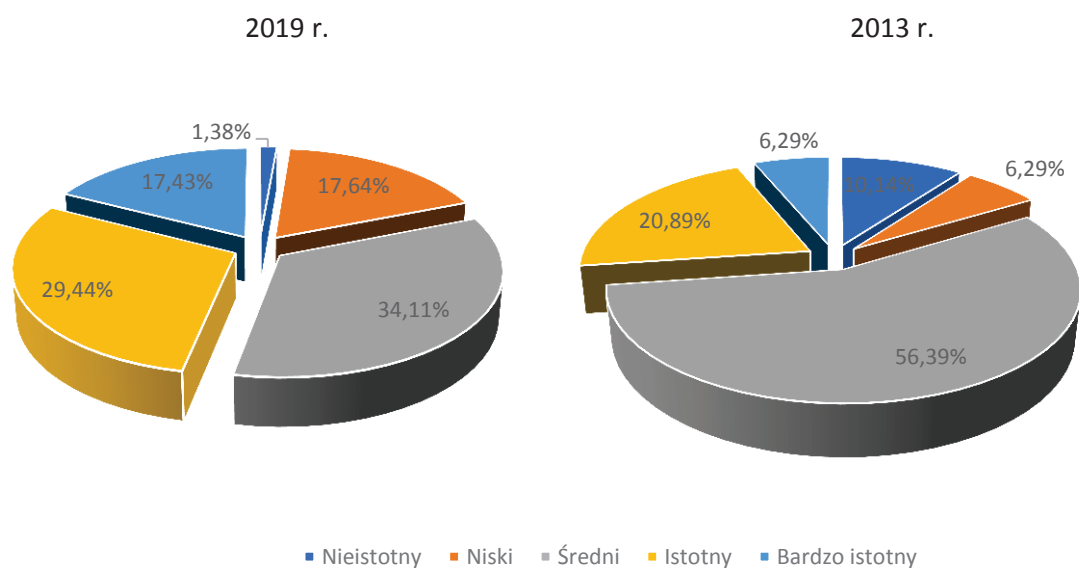
Wykres 29. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych - narkomania (dopalacze)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Obecnie blisko 1/3 ankietowanych mieszkańców Kalisza wskazuje na istotność problemu związanego z narkotykami i dopalaczami jako problemu społecznego. Dla blisko 1/4 badanych problem ten jest nieistotny. Porównując wyniki przeprowadzonego badania z wynikami z roku 2013, zauważyć należy spadek odsetka ankietowanych wskazujących na bardzo istotne znaczenie problemu narkomanii i dopalaczy (z 21,19% do 1,70%). Jednocześnie zwiększył się odsetek osób oceniających ten problem jako nieistotny (z 13,01% do 24,44%).

Wykres 30. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych – przemoc w rodzinie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Obecnie 19,02% ankietowanych mieszkańców Kalisza ocenia przemoc w rodzinie jako nieistotny problem społeczny lub problem o niskim znaczeniu. Odsetek tych wskazań w porównaniu z rokiem 2013 zwiększył się o 2,59 p.p. co jest niewątpliwie pozytywną zmianą. W 2019 roku w porównaniu z rokiem 2013 zanotowano znaczący wzrost odsetka osób oceniających przemoc w rodzinie jako bardzo istotny lub istotny problem społeczny. Na taki poziom istotności problemu wskazało w 2019 roku nieco ponad 46% ankietowanych (wzrost o 19,69 p.p. w stosunku do roku 2013), co pozwala stwierdzić, że przemoc w rodzinie nadal w Kaliszu stanowi istotny problem społeczny.

5. Najbardziej istotne działania, które powinny zostać podjęte w celu poprawy warunków życia w Kaliszu.

W badaniu ankietowym zrealizowanym w roku 2019, podobnie jak w badaniu z 2013 r., zapytano mieszkańców, o to jakie ich zdaniem są najistotniejsze działania, które powinny zostać podjęte w celu poprawy warunków życia w Kaliszu. Porównując wyniki uzyskane w badaniach należy zwrócić uwagę na znaczący spadek odsetka osób uznających za najistotniejsze takie działania jak:

remonty dróg, wspieranie lokalnych przedsiębiorców i przyciąganie inwestorów, przeciwdziałanie ubóstwu. Znaczący wzrost odsetka osób wskazujących na istotność działania zanotowano dla zwiększenia dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych i starszych oraz skierowania działań do mieszkańców powyżej 50 roku życia. W badaniu ankietowym zrealizowanym w 2019 roku mieszkańcy mieli także możliwość zgłaszania własnych propozycji istotnych działań. Najczęściej wskazywano na potrzebę poprawy jakości powietrza, budowę obwodnicy miasta i dróg zmniejszających poziom natężenia ruchu w mieście oraz budowę basenu.

Tabela 1. Ocena istotności działań, które powinny zostać podjęte w celu poprawy warunków życia w Kaliszu

Wyszczególnienie	% ankietowanych wskazujących na istotność działania w badaniu z 2019 r.	% ankietowanych wskazujących na istotność działania w badaniu z 2013 r.
Zwiększenie dostępności taniego budownictwa mieszkaniowego	28,39	31,34
Wspieranie lokalnych przedsiębiorców i przyciąganie inwestorów	37,59	52,89
Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	17,11	14,37
Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych i starszych	19,78	4,39
Wspieranie organizacji pozarządowych	10,98	12,18
Remonty dróg i chodników	43,52	81,24
Skierowanie działań do mieszkańców powyżej 50 roku życia (np. wspieranie uniwersytetów trzeciego wieku)	11,57	8,18
Zwiększenie oferty kulturalnej miasta	23,64	25,95
Przeciwdziałanie ubóstwu	26,90	36,33
Budowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej (żłobki, świetlice, ośrodki zdrowia)	23,64	25,95

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

6. Najbardziej atrakcyjna do zamieszkania dzielnica Miasta Kalisza.

Zarówno w badaniu ankietowym zrealizowanym w roku 2019 jak i w roku 2013 zapytano mieszkańców o to, która z dzielnic Kalisza jest ich zdaniem najatrakcyjniejsza do zamieszkania. W 2019 r., podobnie jak w roku 2013 r. największy odsetek wskazań otrzymała dzielnica Dobrzec (32,42% w roku 2013 i 28,95% w roku 2019). Zdaniem badanych (w 2019 r.) atrakcyjnymi miejscami do zamieszkania są także dzielnice Korczak, Zagorzynek i Majków. Wśród najistotniejszych czynników decydujących o atrakcyjności dzielnicy Dobrzec mieszkańcy wskazywali najczęściej na dobry dostęp

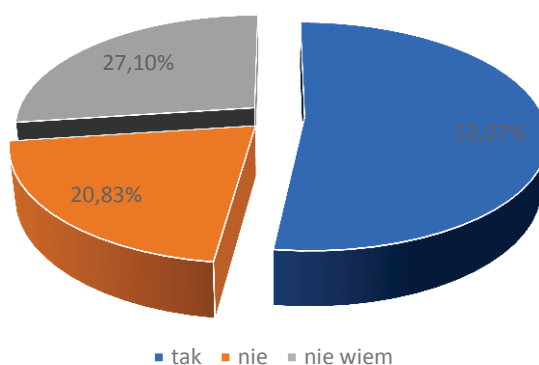
do szkół, przedszkoli i żłobków, cichą i spokojną okolicę, dostępność infrastruktury rekreacyjnej, dobry dostęp do punktów handlowych.

7. Najbardziej atrakcyjne miejsca w Kaliszu.

Mieszkańcy Kalisza w badaniu ankietowym z 2019 roku za najbardziej atrakcyjne miejsce w mieście uznali Park Miejski. Wiele wskazań otrzymało także centrum miasta z rynkiem i ratuszem.

8. Czy mieszkańcy wiążą swoją przyszłość z Kaliszem?

Wykres 31. Plany mieszkańców Kalisza związane z ewentualną zmianą miejsca zamieszkania (Czy wiąże Pan/i swoją przyszłość z Kaliszem?)

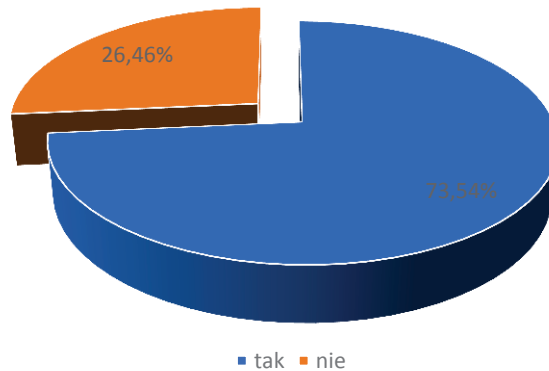

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2019 r.

W badaniu zrealizowanym w roku 2019 nieco ponad 52% ankietowanych zadeklarowało, że wiąże swoją przyszłość z Kaliszem. Około 1/5 badanych zdecydowanie wskazała, że nie wiąże przyszłości z miastem, 27,10% stanowiło grupę niezdecydowanych.

9. Działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Kaliszu.

Wykres 32. Poziom świadomości mieszkańców Kalisza na temat funkcjonowania Uniwersytetu Trzeciego Wieku (Czy słyszał/a Pan/i o działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku?)

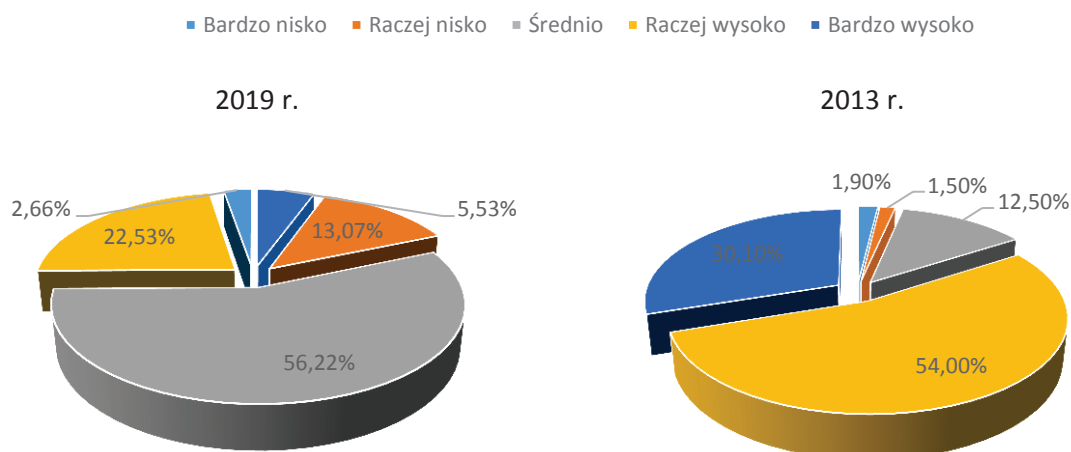

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2019 r.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w roku 2019 zmierzono także poziom świadomości mieszkańców Kalisza na temat funkcjonowania Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Blisko 3/4 badanych wie, że taka instytucja prowadzi swoją działalność na terenie miasta.

10. Poziom świadczenia usług przez Urząd Miasta Kalisza.

Wykres 33. Ocena jakości świadczenia usług przez Urząd Miasta Kalisza (Jak ocenia Pan/i poziom świadczenia usług przez Urząd Miasta Kalisza?)

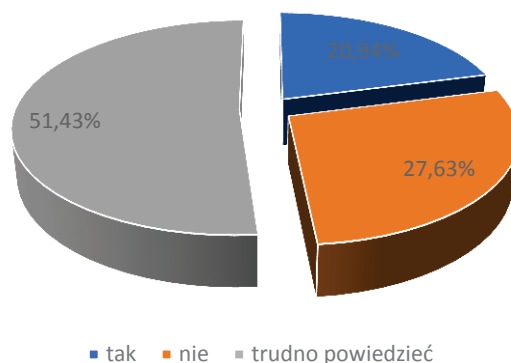
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z 2019 r. i 2013 r.

Zarówno w badaniu ankietowym przeprowadzonym w 2019 r., jak i w badaniu z 2013 r. ankietowani zostali poproszeni o dokonanie oceny jakości usług świadczonych w Urzędzie Miasta Kalisza.

Porównując wyniki badań w tym zakresie zauważyć należy zdecydowany spadek poziomu świadczenia usług przez kaliski magistrat w oczach mieszkańców miasta. W 2013 roku aż 84,10% badanych oceniało usługi świadczone w Urzędzie Miasta Kalisza na poziomie wysokim lub bardzo wysokim. Odsetek tych wskazań po 7 latach zmalał do 28,06% (spadek aż o 56,04 p.p.). Nie oznacza to jednak, że zanotowano taką samą skalę wzrostu udziału osób wskazujących na raczej niski lub bardzo niski poziom świadczenia usług w omawianym urzędzie (wyniósł on 12,33 p.p.). Zdecydowany wzrost liczby wskazań zanotowano bowiem dla średniego poziomu oceny świadczonych usług. Ponad połowa ankietowanych w 2019 r. oceniła, że usługi w kaliskim magistracie świadczone są na średnim poziomie. W ankiecie przeprowadzonej w 2019 r. jako najważniejsze powody przyznania negatywnych ocen jakości świadczenia usług (bardzo niskiej lub raczej niskiej) w Urzędzie Miasta Kalisza mieszkańcy najczęściej podawali: niski poziom kompetencji pracowników urzędu, niemiła obsługa, długi czas oczekiwania na załatwienie sprawy (przy czym zdecydowanie największa liczba wskazań dotyczyła niemiłej obsługi oraz braku empatii dla mieszkańców ze strony urzędników).

11. Uczestnictwo mieszkańców w procesie decydowania o priorytetowych kierunkach rozwoju Kalisza.

Wykres 34. Partycypacja społeczna (Czy Pana/i zdaniem Miasto Kalisz zapewnia możliwość uczestnictwa mieszkańców w procesie decydowania o priorytetowych kierunkach rozwoju Kalisza?)

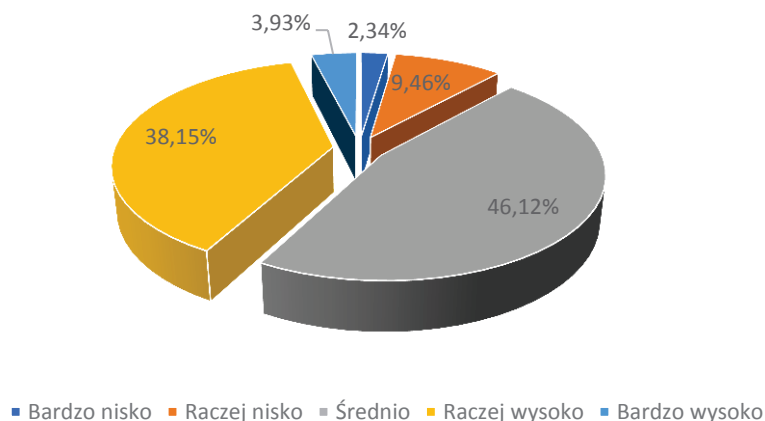
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2019 r.

Obecnie ponad połowa ankietowanych mieszkańców Kalisza nie potrafi określić czy władze miasta zapewniają możliwość uczestnictwa mieszkańców w procesie decydowania o priorytetowych kierunkach rozwoju Kalisza. Jedynie 1/5 badanych jest przekonana o tym, że odpowiedni poziom partycypacji społecznej jest zapewniony. Odmienne zdanie ma ponad 1/4 ankietowanych. Wyniki te mogą wskazywać na niewystarczającą liczbę działań podejmowanych w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu udziału mieszkańców w decydowaniu o kierunkach rozwoju miasta. Ankietowani mieszkańcy Kalisza swoje odpowiedzi o braku zapewnienia odpowiedniego poziomu

partycypacji społecznej argumentowali najczęściej zbyt małą liczbą przeprowadzanych ankiet, w których mieszkańcy mogliby wyrazić swoje zdanie na tematy kluczowe dla rozwoju miasta oraz niedostatecznym wsłuchiwanym się władz miasta w głosy płynące ze strony mieszkańców. W badaniu dość często wskazywano także na przypadki braku respektowania wyników głosowania nad budżetem obywatelskim oraz braku realnej możliwości współdecydowania przy okazji organizowanych spotkań konsultacyjnych.

12. Stopień atrakcyjności Kalisza jako ośrodka kształcenia na poziomie średnim.

Wykres 35. System edukacji (Jak ocenia Pan/i stopień atrakcyjności Kalisza jako ośrodka kształcenia na poziomie średnim?)

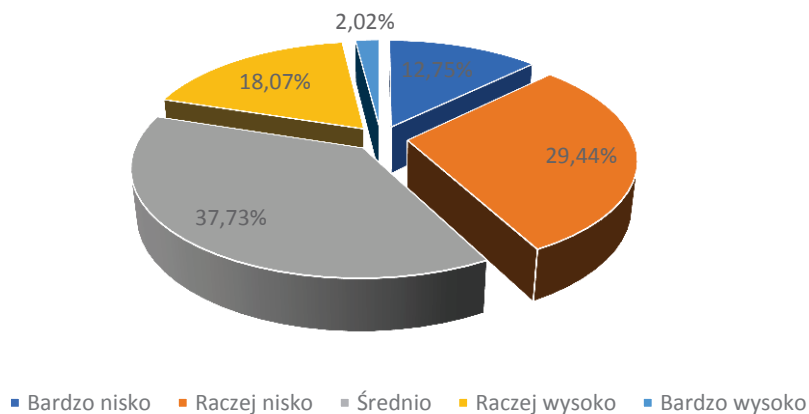

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2019 r.

W 2019 r. blisko połowa ankietowanych mieszkańców Kalisza ocenia jakość kształcenia w szkołach ponadpodstawowych na poziomie średnim. Znaczna część badanych (42,08%) wysoko lub bardzo wysoko ocenia edukację ponadpodstawową. Jedynie 13,39% ankietowanych uważa, że Kalisz jest raczej nieatrakcyjnym lub bardzo nieatrakcyjnym ośrodkiem kształcenia na poziomie średnim.

13. Stopień atrakcyjności Kalisza jako ośrodka kształcenia wyższego

Wykres 36. System edukacji (Jak ocenia Pan/i stopień atrakcyjności Kalisza jako ośrodka kształcenia wyższego?)

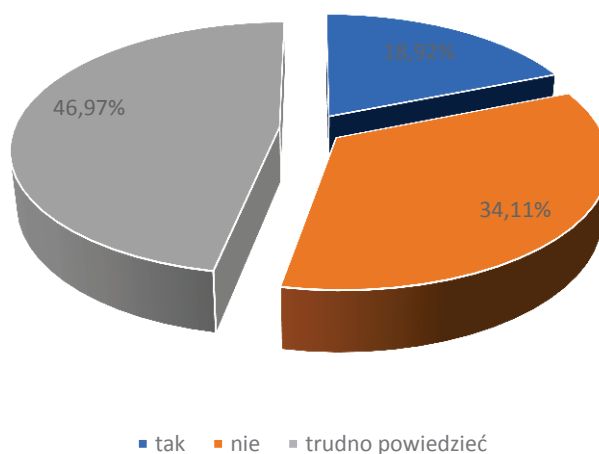

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2019 r.

W przeprowadzonym w 2019 r. badaniu 42,19% badanych oceniło atrakcyjność Kalisza jako ośrodka kształcenia wyższego jako bardzo niską lub raczej niską. Blisko 40% badanych przyznała kaliskiemu ośrodkowi akademickiemu ocenę średnią. Wysoko lub bardzo wysoko szkoły wyższe prowadzące kształcenie na terenie miasta ocenia 20,09% ankietowanych.

14. Działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

Wykres 37. Ochrona środowiska (Czy Pana/i zdaniem Miasto Kalisz podejmuje odpowiednie działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego?)

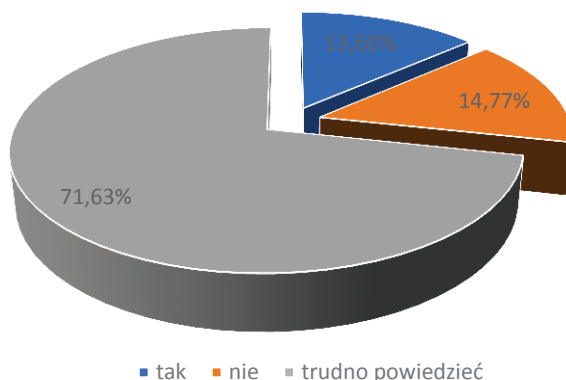

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2019 r.

Obecnie jedynie 18,92% ankietowanych mieszkańców Kalisza ocenia, że władze miasta podejmują odpowiednie działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Odmiennego zdania jest 34,11% badanych, a 46,97% z nich nie potrafi jednoznacznie określić. Mieszkańcy podczas badania ankietowego wskazali także działania z zakresu ochrony środowiska, których ich zdaniem brakuje, lub które podejmowane są ze zbyt niskim natężeniem. Najczęściej wskazywano na: brak walki ze smogiem i zanieczyszczeniami powietrza, niski poziom edukacji ekologicznej (np. w zakresie prawidłowej segregacji śmieci), zbyt małą powierzchnię terenów zielonych, brak działań w zakresie ograniczania natężenia ruchu samochodowego w mieście, zbyt dużą wycinkę drzew, niewystarczające działania w zakresie utrzymania czystości w przestrzeni publicznej.

15. Działania na rzecz zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Wykres 38. Wykluczenie społeczne (Czy Pana/i zdaniem Miasto Kalisz podejmuje odpowiednie działania na rzecz zapobiegania wykluczeniu społecznemu?)

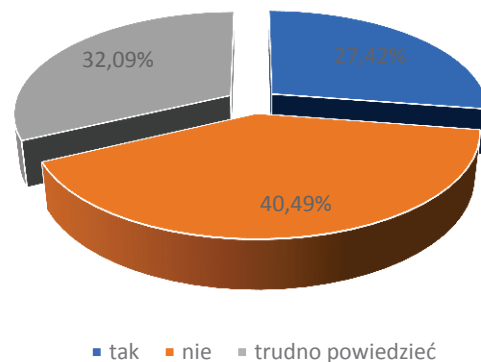

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2019 r.

Obecnie jedynie 13,60% ankietowanych mieszkańców Kalisza ocenia, że władze miasta podejmują odpowiednie działania na rzecz zapobiegania wykluczeniu społecznemu. Odmiennego zdania jest 14,77 badanych, a aż 71,6% z nich nie potrafi tego jednoznacznie określić. Mieszkańcy podczas badania ankietowego wskazali także działania na rzecz zapobiegania wykluczeniu społecznemu, których ich zdaniem brakuje, lub które podejmowane są ze zbyt niskim natężeniem. Najczęściej wskazywano na: niewystarczającą liczbę mieszkań komunalnych oraz inwestycji mieszkaniowych, brak działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi, brak zajęć integracyjnych oraz niewystarczająco rozwinięty system opieki.

16. Rozwój i promocja oferty kulturalnej i rozrywkowej.

Wykres 39. Oferta kulturalna i rozrywkowa (Czy Pana/i zdaniem Miasto Kalisz w wystarczający sposób rozwija i promuje ofertę kulturalną i rozrywkową?)

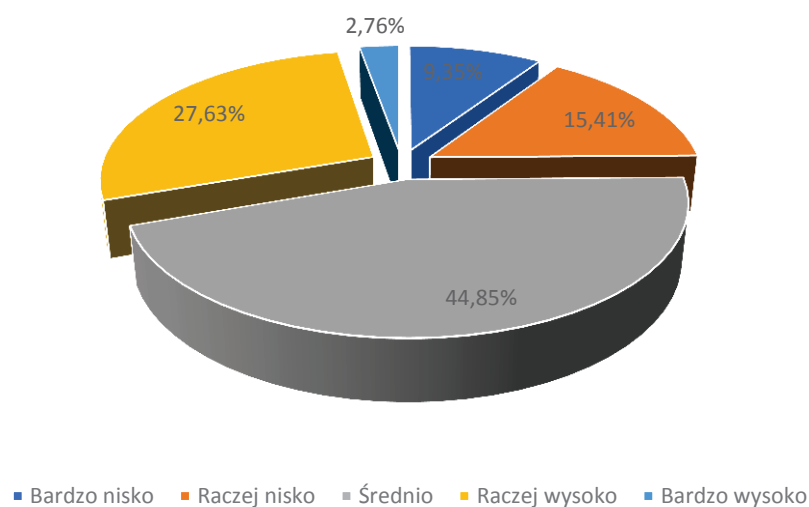

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2019 r.

W przeprowadzonym w 2019 r. badaniu 27,42% ankietowanych oceniło, że władze miasta w wystarczający sposób rozwijają i promują ofertę kulturalną i rozrywkową. Natomiast 32,1% jest odmiennego zdania, a 40,5% mieszkańców nie ma jednoznacznej opinii na ten temat. Ankietowani mieszkańcy Kalisza swoje odpowiedzi o niewystarczającym sposobie rozwoju i promocji oferty kulturalnej i rozrywkowej argumentowali najczęściej niewystarczającą informacją o odbywających się wydarzeniach, braku odpowiedniego systemu promocji i reklamy, potrzebą poszerzenia istniejącej oferty.

17. Funkcjonowanie systemu transportu publicznego w Kaliszu.

Wykres 40. Transport publiczny (Jak ocenia Pan/i funkcjonowanie systemu transportu publicznego w Kaliszu?)

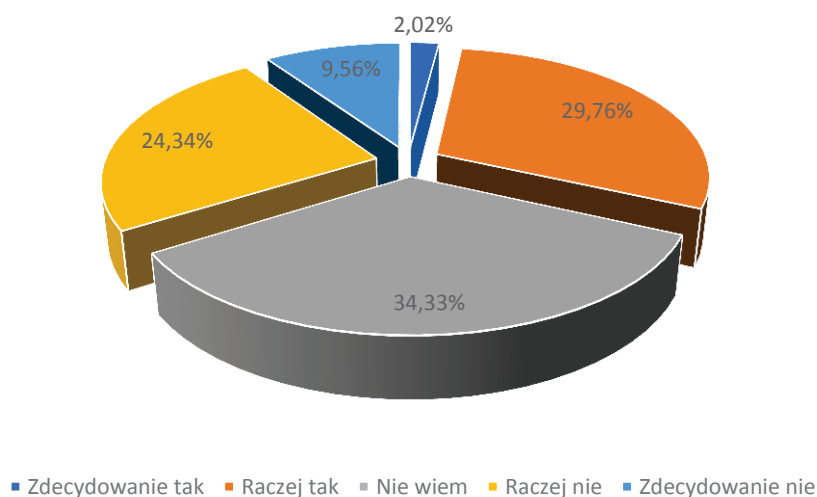

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2019 r.

Funkcjonowanie systemu transportu publicznego w Kaliszu zostało ocenione wysoko, lub bardzo wysoko przez 30,4% ankietowanych. Natomiast odsetek negatywnych wskazań wynosi 24,8%. Znaczna część badanych (44,8%) ocenia średnio funkcjonowanie systemu transportu publicznego. W ankiecie przeprowadzonej w 2019 r. jako najważniejsze powody przyznania negatywnych ocen dotyczących funkcjonowania systemu transportu publicznego mieszkańcy najczęściej podawali: niepunktualność, długi czas oczekiwania na autobus, problemy z przesiadkami, niewystarczająca liczba połączeń, wysokie ceny biletów, problemy z czystością pojazdów, utrudniony dojazd na obrzeża miasta.

18. Działalność służb miejskich – zapewnienie bezpieczeństwa.

Wykres 41. Służby miejskie (Czy Pana/i zdaniem działalność służb miejskich zapewnia odpowiedni poziom bezpieczeństwa?)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego z 2019 r.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym 31,8% mieszkańców Kalisza stwierdziła, że ich zdaniem działalność służb miejskich zapewnia odpowiedni poziom bezpieczeństwa. Odmiennego zdania jest 33,9% ankietowanych. Natomiast 34,33% spośród badanych nie potrafiła jednoznacznie wyrazić swojego zdania w tej kwestii. Ankietowani mieszkańcy Kalisza swoje negatywne odpowiedzi o działalności służb miejskich argumentowali najczęściej brakiem, lub niewystarczającą liczbą patroli, opieszałością w działaniu służb, lekceważeniem zgłoszeń.

III. Ocena stopnia realizacji celów określonych w Strategii wraz z oceną występowania wzajemnej relacji pomiędzy stopniem realizacji celów operacyjnych a osiągnięciem założonych w Strategii wskaźników makroekonomicznych (mierników).

Cel operacyjny	Stopień realizacji celu (w skali od 0 do 5)	Uzasadnienie dla stopnia osiągnięcia celu	Wskaźniki miernika makroekonomicznego (zapropionowanego w Strategii) wraz z oceną występowania zależności z celem operacyjnym
Sfera społeczna			
Cel strategiczny: KALISZ – TU CHCĘ ŻYĆ			
1.1. Wsparcie dla osób młodych i rodzin	4,0	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działań na rzecz wzrostu liczby miejsc w żłobkach (systematyczny wzrost liczby miejsc zarówno w żłobkach publicznych jak i niepublicznych); • Subsydiowanie przez Miasto Kalisz miejsc w żłobkach niepublicznych; • Rosnące wydatki budżetowe na funkcjonowanie placówek opieki nad dziećmi do lat 3; • Liczba dostępnych miejsc w przedszkolach adekwatna do zapotrzebowania; • Wzrost liczby miejsc w świetlicach środowiskowych; • Wzrost wydatków budżetowych na funkcjonowanie świetlic środowiskowych; • Wdrożenie Programu „Kalisz Rodzina 3+”; • Przyznawanie dodatków mieszkaniowych, dodatków energetycznych, dodatków z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej; • Wzrost liczby lokali socjalnych. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mimo podejmowanych działań ciągle jednak zapotrzebowanie na miejsca opieki dla dzieci do lat 3 przekracza liczbę dostępnych miejsc; 	<p>Miernik: Trendy demograficzne: zmiana liczby ludności, migracje, przyrost naturalny, struktura wieku ludności.</p> <p>Zależności/wnioski: Mimo podejmowanych działań w okresie realizacji Strategii nie udało się odwrócić niekorzystnych trendów demograficznych (ciągle notuje się ujemne saldo migracji, ujemny przyrost naturalny, wysoki poziom wskaźników obciążenia demograficznego). Na przestrzeni lat 2014 – 2017 poprawiła się jednak sytuacja demograficzna miasta Kalisz w grupie miast porównawczych. Można zatem postawić tezę, że podjęte działania zapobiegły pogłębianiu niekorzystnych trendów.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> Spadek liczby mieszkań komunalnych pozostających w dyspozycji Miasta Kalisza. 	
<p>1.2. Zapewnienie wysokiego komfortu życia osób starszych</p>	<p>3,8</p>	<ul style="list-style-type: none"> Spadek liczby mieszkań komunalnych pozostających w dyspozycji Miasta Kalisza. <p>pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozwój działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku "Calisia"; Systematyczny wzrost liczby słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku; Działalność organizacji pozarządowych, których statutowym celem jest wspieranie osób starszych; Rosnąca liczba wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjno - ruchowych adresowanych do seniorów; Wzrost liczby uczestników wydarzeń adresowanych do seniorów. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzrost liczby osób w wieku 60+ korzystających ze świadczeń pomocy społecznej; Występowanie licznych barier architektonicznych utrudniających poruszanie się w obrębie miasta osobom starszym, w szczególności z ograniczeniami ruchowymi. 	<p>Miernik: Średnia długość życia mieszkańców</p> <p>Zależności/wnioski: W okresie realizacji Strategii zanotowano wzrost średniej prognozowanej długości życia mieszkańców. Oczywiście na fakt długości życia wpływ ma bardzo wiele czynników. Jednym z nich jednak jest niewątpliwie komfort życia, jaki dane miejsce daje osobom w wieku emerytalnym. Przyjazne otoczenie, możliwość kontaktu z innymi ludźmi, wsparcie w czynnościach codziennych, dostęp do leków i opieki medycznej powodują, że wydłuża się okres, w którym osoby starsze mogą zachować dobrą kondycję fizyczną i psychiczną. Dla dalszej poprawy komfortu życia osób starszych i wzrostowi średniej długości życia konieczna jest poprawa sytuacji materialnej seniorów.</p>
<p>1.3. Aktywizacja i wsparcie dla osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem</p>	<p>4,4</p>	<p>pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zdecydowany spadek stopy bezrobocia; Spadek udziału osób młodych (do 25 roku życia) w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy; Poprawa sytuacji na rynku pracy dostrzegalna w oczach mieszkańców; Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej; Wzrost wartości wydatków z budżetu Miasta Kalisza na finansowanie działalności, noclegowni, schronisk, itp. Wdrożenie projektu "Powrót z Bezdomności"; Wzrost liczby osób wspartych ze środków PFRON; 	<p>Miernik: Poziom bezrobocia - wysokość stopy bezrobocia</p> <p>Zależności/wnioski: Skuteczność działań podejmowanych w zakresie aktywizacji zawodowych bezrobotnych ma bezpośrednio przełożenie na stopę bezrobocia. Miasto Kalisz w okresie realizacji Strategii odznaczało się najniższym (lata 2015 - 2017) lub jednym z najniższych (rok 2014) poziomem bezrobocia w grupie miast porównawczych. Na tle wspomnianych miast w Kaliszu odnotować można jednak jeden z najwyższych udziałów osób z niskim wykształceniem oraz osób w wieku</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby organizacji pozarządowych wspierających osoby z niepełnosprawnościami. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trudna sytuacja na rynku pracy osób z niepełnosprawnościami (wzrost udziału tych osób w ogólnej liczbie bezrobotnych); • Niski poziom wykształcenia osób pozostających bez pracy; • Wzrost liczby osób w wieku powyżej 50 lat w ogólnej liczbie osób pozostających bez zatrudnienia; • Systematyczny wzrost liczby osób wymagających wsparcia w postaci usług opiekuńczych; • Wzrost liczby rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny. 	<p>powyżej 55 lat w całkowitej liczbie osób pozostających bez pracy. Konieczne jest inicjowanie przez Miasto Kalisz działań (projektów) realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy skierowanych do osób powyżej 55 lat oraz osób niepełnosprawnych.</p>
<p>1.4. Podniesienie jakości i dostępności usług z zakresu ochrony zdrowia</p>	<p>3,5</p>	<p>pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie finansowe działalności Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego im. Ludwika Perzyny w Kaliszu ze środków budżetu Miasta Kalisza (w tym wsparcie budowy ośrodka radioterapii, zakupu sprzętu medycznego i aparatury medycznej dla placówki); • Realizacja programów polityki zdrowotnej (np. medycyny sportowej dla dzieci i młodzieży, wczesnego wykrywania chorób piersi u kobiet, wczesnego wykrywania chorób płuc, wczesnego wykrywania raka jelita grubego, profilaktyki zakażeń HPV oraz HCV, profilaktyki stomatologicznej wśród dzieci, profilaktycznych szczepień przeciwko pneumokokom dla dzieci). <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bardzo długi czas oczekiwania na wizytę u niektórych lekarzy specjalistów; • Występowanie licznych barier architektonicznych w obrębie miasta utrudniających dotarcie do placówek 	<p>Miernik: Średnia długość życia mieszkańców</p> <p>Zależności/wnioski: W okresie realizacji Strategii zanotowano wzrost średniej prognozowanej długości życia mieszkańców. Jednym z istotnych czynników mających wpływ na długość życia ludzi jest jakość usług zdrowotnych oferowanych w miejscu ich zamieszkania.</p>

1.5. Zwiększenie skuteczności działania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo		<p>medycznych osobom starszym, w szczególności z ograniczeniami ruchowymi;</p> <ul style="list-style-type: none"> Bardzo niskie oceny mieszkańców dla poziomu dostępności lekarzy specjalistów i podstawowej opieki zdrowotnej. 	
1.6. Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej i	3,5	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zdecydowany spadek liczby popełnianych przestępstw; Wzrost poziomu wykrywalności sprawców przestępstw; Wzrost liczby prowadzonych przez Policję akcji prewencyjnych, zapobiegających i długofalowych ukierunkowanych na ograniczenie przestępczości; Zacieśnienie współpracy pomiędzy Strażą Miejską a Policją (wzrost liczby wspólnych patroli prewencyjnych); Wzrost liczby działań profilaktycznych realizowanych w szkołach przez Straż Miejską (zajęcia o tematyce uzależnień, cyberprzemocy, przemocy, agresji, odpowiedzialności nieletnich, bezpieczeństwa na drodze, itp.); Wzrost wydatków z budżetu Miasta Kalisza na współfinansowanie wyposażenia Komendy Miejskiej Policji, Straży Miejskiej oraz Państwowej Straży Pożarnej; <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Spadek liczby prowadzonych przez straż miejską akcji prewencyjnych, zapobiegających i długofalowych ukierunkowanych na ograniczenie przestępczości. Niewystarczający poziom zapewnienia bezpieczeństwa przez służby miejskie w ocenie 1/3 mieszkańców. <p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzrost liczby nieodpłatnych imprez artystycznych - rozrywkowych organizowanych ze środków budżetu 	<p>Miernik: Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Bezpieczeństwo publiczne ma jednak pośredni wpływ na ruchy migracyjne (jeden z elementów miernika "Trendy demograficzne).</p> <p>Zależności/wnioski: Poziom bezpieczeństwa publicznego jest jednym z najważniejszych czynników decydujących o tym, czy dane miejsce jest postrzegane jako atrakcyjne do zamieszkania. Brak zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa może być przyczyną emigracji mieszkańców. W Kaliszu w okresie realizacji Strategii notowano ujemne saldo migracji. Wydaje się jednak, że przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w innych aspektach niż bezpieczeństwo publiczne. Dane statystyczne pokazują bowiem wzrost poziomu wykrywalności sprawców przestępstw i spadek przestępczości.</p> <p>Miernik: Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego</p>

rozrywkowej	<p>Miasta Kalisza;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby uczestników imprez organizowanych przez Miasto Kalisz. <p><u>Negatywy:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby wydarzeń organizowanych przez Filharmonię Kaliską; • Spadek liczby osób korzystających z Kaliskiej Biblioteki Publicznej; • Spadek poziomu ocen mieszkańców w zakresie oferty kulturalnej w Kaliszu (jedynie 27,42% mieszkańców uważa, że Miasto Kalisz w wystarczający sposób rozwija i promuje ofertę kulturalną). 	<p>w Strategii. Oferta rozrywkowa i kulturalna ma jednak pośredni wpływ na kształtowanie się salda migracji (miernik "Trendy demograficzne") oraz na wartość miernika "Liczba turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu".</p> <p><u>Zależności/wnioski:</u></p> <p>Dostępność różnorodnych form spędzania czasu wolnego, w tym rodzaj oferty rozrywkowej i kulturalnej są niewątpliwie jednym z czynników decydujących o atrakcyjności danego miejsca w oczach aktualnych i potencjalnych przyszłych mieszkańców. Cel w zakresie rozwijania i promowania oferty kulturalnej i rozrywkowej można zatem co najmniej pośrednio powiązać z saldem migracji. W przypadku Kalisza w okresie realizacji Strategii notowano ujemne saldo migracji. Dostrzegalny jest jednak wzrost liczby imprez kulturalno - rozrywkowych organizowanych w mieście. Czynnikiem ten nie jest zatem czynnikiem decydującym o przewadze emigracji nad imigracjami. Oferta kulturalna może mieć jednak wpływ na ilość udzielanych noclegów turystom. Kalisz nie jest kojarzony jednak z żadną imprezą kulturalną o zasięgu ponadlokalnym. Ma to swoje przełożenie także na ilość udzielanych noclegów. W grupie 12 miast porównawczych Kalisz pod tym względem plasuje się na miejscach od 8 do 10 (w latach 2014 - 2017).</p>
-------------	---	--

<p>1.7. Aktywizacja sportowa i turystyczna dzieci, młodzieży i dorosłych</p>	<p>4,1</p>	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby klubów sportowych działających na terenie miasta; • Wzrost wydatków z budżetu Miasta Kalisza na rozwój sportu (szkolenia sportowe, utrzymanie bazy sportowej, organizacja imprez sportowych); • Wzrost nakładów inwestycyjnych na rozwój i modernizację infrastruktury sportowej; • Wzrost poziomu dostępności placów zabaw i boisk sportowych w ocenie mieszkańców; <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spadek popularności sportu i aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży na rzecz innych form rozrywki (Internet, elektronika, media społecznościowe itp.) • Niski poziom dostępność do basenów w ocenie mieszkańców. 	<p>Miernik: Średnia długość życia mieszkańców</p> <p>Zależności/wnioski: W okresie realizacji Strategii zanotowano wzrost średniej prognozowanej długości życia mieszkańców. Jednym z istotnych czynników mających wpływ na długość życia ludzi jest poziom ich aktywności fizycznej. Bardzo często aktywność ruchowa społeczeństwa uzależniona jest od dostępności infrastruktury sportowej i oferty ciekawych zajęć w miejscu zamieszkania.</p>
<p>Cel strategiczny: KALISZ - AKTYWNE MIASTO, AKTYWNI OBYWATELE</p>			
<p>2.1. Rozwój partycypacji społecznej w procesie zarządzania</p>	<p>3,0</p>	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizacja spotkań konsultacyjnych dotyczących najważniejszych kwestii związanych z rozwojem lokalnym; • Przeprowadzenie badań ankietowych w celu poznania opinii mieszkańców na tematy kluczowe dla rozwoju miasta; • Zapewnienie możliwości zgłaszania inicjatyw lokalnych. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Relatywnie niewielka liczba zorganizowanych spotkań konsultacyjnych dla mieszkańców; • Niewielka liczba uczestników spotkań konsultacyjnych; • Niewielka liczba przeprowadzanych badań ankietowych; • Jedynie 1/5 mieszkańców z przekonaniem, że władze 	<p>Miernik: Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Zapewnienie możliwości współdecydowania mieszkańców o kwestiach kluczowych dla rozwoju lokalnego ma jednak pośredni wpływ na kształtowanie się salda migracji (miernik "Trendy demograficzne").</p> <p>Zależności/wnioski: Analizując liczbę zorganizowanych spotkań konsultacyjnych w okresie realizacji Strategii można wywnioskować wniosek, że udział mieszkańców w procesie podejmowania decyzji w sprawach kluczowych nie został zapewniony na odpowiednim poziomie. Na przestrzeni lat</p>

		<p>miasta zapewniają odpowiedni udział społeczeństwa w podejmowaniu kluczowych decyzji dla rozwoju miasta.</p>	<p>2014 - 2017 zorganizowano niewielką liczbę spotkań konsultacyjnych. Przedmiotem konsultacji były głównie projekty dokumentów strategicznych i operacyjnych, rzadziej konkretne zadania, czy inwestycje mające bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Niepokoić może także niewielka liczba uczestników organizowanych spotkań. Brak możliwości współdecydowania mieszkańców o sprawach mających bezpośredni wpływ na komfort ich życia może być jednym z czynników wpływających na ujemne saldo migracji.</p>
<p>2.2. Kontynuowanie wsparcia dla inicjatyw oddolnych i NGOs</p>	<p>4,0</p>	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Systematyczny wzrost liczby organizacji pozarządowych działających na terenie miasta; • Wzrost wydatków z budżetu Miasta Kalisza na finansowanie zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby zadań powierzanych przez Miasto Kalisz organizacjom pozarządowym. 	<p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Odpowiedni poziom wsparcia inicjatyw oddolnych ma jednak wpływ na ogólną jakość życia mieszkańców. Czynnikiem ten może zatem współdecydować o wysokości salda migracji (miernik "Trendy demograficzne"). Poziom aktywności społecznej mieszkańców ma także znaczenie w kontekście ogólnej zamożności społeczeństwa. Dostrzec można zatem także pośredni wpływ na wartość miernika w zakresie poziomu dochodu przypadającego na jednego mieszkańca.</p> <p>Zaleźności/wnioski:</p> <p>W grupie 12 miast porównawczych Kalisz w okresie realizacji Strategii zajmował 8-10 miejsce pod względem liczby organizacji pozarządowych przypadających na 100 mieszkańców (w latach 2014 - 2017). Niezbędna jest zatem kontynuacja działań w zakresie</p>

<p>2.3. Dalsza optymalizacja procesu obsługi mieszkańców w Urzędzie Miasta</p>		<p>pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wdrażanie nowych e-usług w zakresie obsługi interesantów Urzędu Miasta. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zbyt mała liczba e-usług charakteryzujących się 4 i 5 poziomem dojrzałości (transakcja i personalizacja); Zbyt długi (zdaniem mieszkańców) czas oczekiwania na załatwienie sprawy w Urzędzie Miasta; Niewystarczający (w ocenie mieszkańców) poziom kompetencji pracowników Urzędu Miasta; Spadek jakości świadczenia usług przez Urząd Miasta Kalisza w ocenie mieszkańców. <p>3,3</p>	<p>wspierania inicjatyw oddolnych.</p> <p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Odpowiedni poziom obsługi mieszkańców w Urzędzie Miasta może mieć jednak wpływ na ogólną jakość życia mieszkańców. Czynnikiem ten może zatem współdecydować o wysokości salda migracji (miernik "Trendy demograficzne").</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Trudno określić jak wielki wpływ na kształtowanie się salda migracji może mieć jakość obsługi interesantów w Urzędzie Miasta. Biorąc pod uwagę przewagę emigracji nad imigracjami w okresie, gdy coraz więcej spraw można załatwić bez wychodzenia z domu, założyć można, że wpływ ten jest niewielki.</p>
<p>2.4. Zwiększenie poczucia odpowiedzialności mieszkańców za sprawy lokalne oraz ich aktywizacja na rzecz dobra wspólnego</p>	<p>3,7</p>	<p>pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Stworzenie budżetu obywatelskiego; Duże zainteresowanie mieszkańców budżetem obywatelskim (znaczną liczbą zgłaszanych projektów); Rosnąca liczba realizowanych projektów w ramach budżetu obywatelskiego (180 projektów zrealizowanych w latach 2014 - 2017). <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Relatywnie niska frekwencja w głosowaniu nad budżetem obywatelskim (głosuje średnio co czwarty uprawniony mieszkaniec miasta); Bardzo mała liczba zgłaszanych inicjatyw lokalnych; Jedynie w opinii 20,94% mieszkańców Miasto Kalisz zapewnia możliwość uczestnictwa mieszkańców w procesie decydowania o priorytetowych kierunkach 	<p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Odpowiedni poziom wsparcia inicjatyw oddolnych ma jednak wpływ na ogólną jakość życia mieszkańców. Czynnikiem ten może zatem współdecydować o wysokości salda migracji (miernik "Trendy demograficzne").</p> <p>Poziom aktywności społecznej mieszkańców ma także znaczenie w kontekście ogólnej zamocności społeczeństwa. Dostrzec można zatem także pośredni wpływ na wartość miernika w zakresie poziomu dochodu przypadającego na jednego mieszkańca.</p> <p>Zależności/wnioski:</p>

	rozwoju miasta.	<p>W grupie miast porównawczych w odniesieniu do poziomu dochodów budżetowych przypadających na 1 mieszkańca miasto Kalisz zajmuje 5-7 miejsce (w latach 2014 - 2017). Wpływ na kształtowanie się poziomu dochodów budżetowych ma jednak także wiele innych czynników niż poziom aktywności społecznej mieszkańców. Niska frekwencja np. w głosowaniu nad budżetem obywatelskim czy niewielka liczba uczestników spotkań konsultacyjnych mogą świadczyć o niewielkim stopniu poczucia odpowiedzialności za sprawy lokalne i braku silnej więzi z lokalną społecznością, co może przekładać się na łatwość podejmowania decyzji o zmianie miejsca zamieszkania, czego skutkiem jest ujemne saldo migracji.</p>
Cel strategiczny: KALISZ - KUŹNIA TALENTÓW		
3.1. Podnoszenie jakości i różnorodności oferty edukacyjnej Kalisza	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regularne doposażanie pracowni przedmiotowych w placówkach edukacyjnych; • Wysoki odsetek nauczycieli podnoszących swoje kompetencje; • Wsparcie w postaci Stypendium Miasta Kalisza im. Świętego Jana Pawła II przyznawane przez Prezydenta Miasta Kalisza uczniom uzyskującym wysokie wyniki w nauce. • Znaczna część mieszkańców (42,08%) wysoko lub bardzo wysoko oceniająca stopień atrakcyjności Kalisza jako ośrodka kształcenia na poziomie średnim. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spadek liczby wniosków o przyznanie stypendium za wyniki w nauce. 	<p>Miernik: Liczba osób z wykształceniem wyższym, ogólnokształcącym, technicznym i zawodowym na 100 mieszkańców</p> <p>Zależności/wnioski: Odsetek osób kończących edukację na podstawowym poziomie kształcenia w konsekwencji ma swoje przełożenie na odsetek osób mających trudności ze znalezieniem zatrudnienia. O poziomie wykształcenia mieszkańców decyduje m.in. jakość oferty edukacyjnej placówek publicznych w miejscu zamieszkania. W grupie 12 miast porównawczych Kalisz zajmuje 3 miejsce pod względem udziału osób z wykształceniem</p>

			<p>gimnazjalnym lub niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych. Jest to oczywiście sytuacja niekorzystna. Zaznaczyć oczywiście należy, że działania w zakresie podnoszenia jakości oferty edukacyjnej podejmowane w okresie realizacji Strategii będą miały swoje odzwierciedlenie w sytuacji na lokalnym rynku pracy dopiero za kilka lub kilkanaście lat.</p>
<p>3.2. Tworzenie warunków do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami edukacyjnymi</p>	<p>4,5</p>	<p>pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rosnąca liczba klas profilowanych i specjalizacyjnych w placówkach oświatowych; Nawiązywanie współpracy pomiędzy placówkami oświatowymi a lokalnymi przedsiębiorcami (w okresie realizacji Strategii zawarto 3 021 tego typu umów). <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ciągłe występowanie zjawiska niedopasowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy. 	<p>Miernik: Poziom bezrobocia - wysokość stopy bezrobocia</p> <p>Zależności/wnioski: Współpraca między przedsiębiorstwami a placówkami edukacyjnymi niewątpliwie przyczynia się do lepszego dopasowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz do zdobywania przez uczniów praktycznych umiejętności przydatnych w późniejszej pracy zawodowej. Oczywiście jest, że efekty działań podejmowanych w okresie realizacji Strategii będą miały swoje odzwierciedlenie w wartości miernika "Poziom bezrobocia - wysokość stopy bezrobocia" dopiero za kilka lub kilkanaście lat. Analizując liczbę zawieranych umów o współpracy przedsiębiorców z placówkami edukacyjnymi należy spodziewać się wyłącznie pozytywnych efektów w tym zakresie.</p>
<p>3.3. Rozwój ośrodka akademickiego w Kaliszu</p>	<p>2,8</p>	<p>pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wystarczająca liczba miejsc w akademikach; Utrzymująca się na stałym poziomie liczba kierunków studiów, w ramach których prowadzone jest kształcenie; Dotacje celowe przyznawane z budżetu Miasta Kalisza na realizację prac inwestycyjnych prowadzonych przez 	<p>Miernik: Liczba osób z wykształceniem wyższym, ogólnokształcącym, technicznym i zawodowym na 100 mieszkańców; Produkt krajowy brutto na mieszkańca - wielkość PKB dla miasta przypadająca na jednego mieszkańca;</p>

		<p>kaliskie uczelnie.</p> <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszająca się rola Kalisza jako ośrodka akademickiego (spadek liczby studentów, w szczególności studiów stacjonarnych). • Jedynie 1/3 mieszkańców oceniających wysoko poziom atrakcyjności Kalisza jako ośrodka akademickiego. 	<p>Średnie wynagrodzenie - wielkość przeciętnego wynagrodzenia w złotych podawana przez Główny Urząd Statystyczny;</p> <p>Poziom bezrobocia - wysokość stopy bezrobocia.</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Jakość kształcenia na poziomie wyższym ma bezpośrednio przełożenie na poziom przedsiębiorczości mieszkańców, ich sytuację na lokalnym rynku pracy, tempo rozwoju gospodarczego jednostki samorządu lokalnego, poziom dynamiki realnego wzrostu płać. Oczwistym jest, że efekty działań (lub zaniechań) z okresu realizacji Strategii będą miały swoje odzwierciedlenie w wartości wskazanych wyżej mierników makroekonomicznych najwcześniej za kilka lat. Fakt zmniejszającej się liczby studentów kaliskich uczelni wcale nie musi być odczytywany jako zjawisko negatywne. Studenci wyjeżdżający do innych, większych, lepiej rozwiniętych ośrodków akademickich mogą uzyskać lepszą jakość kształcenia i po powrocie do Kalisza wykorzystać swoje umiejętności w pracy zawodowej oraz w pracy na rzecz rozwoju ośrodka lokalnego. Miasto musi jednak zachęcić takie osoby do powrotu po zakończonej edukacji na poziomie wyższym.</p>
Sfera gospodarcza			
Cel strategiczny: KALISZ - BIEGUN WZROSTU			
4.1. Tworzenie sprzyjającego klimatu inwestycyjnego	3,5	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realizacja inwestycji ukierunkowanych na poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej; • Wszczęcie kilkunastu procedur opracowania miejscowych planów zagospodarowania 	<p>Miernik:</p> <p>Produkt krajowy brutto na mieszkańca - wielkość PKB dla miasta przypadająca na jednego mieszkańca;</p> <p>Poziom bezrobocia - wysokość stopy bezrobocia;</p>

		<p>przestrzennego.</p> <p><u>Negatywy:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Niewielka powierzchnia wolnych, dostępnych terenów pod duże inwestycje, które stanowią własność Miasta Kalisza; • Niespełna 18% powierzchni miasta objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. 	<p>Nakłady przedsiębiorstw na inwestycje, w tym na wdrażanie wyników prac B+R;</p> <p>Średnie wynagrodzenie - wielkość przeciętnego wynagrodzenia w złotych podawana przez Główny Urząd Statystyczny.</p> <p><u>Zależności/wnioski:</u></p> <p>Tworzenie sprzyjającego klimatu inwestycyjnego przekłada się bezpośrednio na wzrost poziomu nakładów przedsiębiorstw na inwestycje (szczegółne znaczenie ma tutaj dostępność wolnych, uzbrojonych terenów inwestycyjnych oraz istnienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego). Lokowanie nowych inwestycji przedsiębiorstw skutkuje nowymi miejscami pracy, a w efekcie spadkiem poziomu bezrobocia. Niższe bezrobocie przekłada się na wzrost poziomu wynagrodzeń oraz na wyższą wartość produktu krajowego brutto na mieszkańca.</p> <p>W grupie 12 miast porównawczych w okresie realizacji Strategii, Miasto Kalisz plasowało się na miejscach 4-6 pod względem wartości nakładów przedsiębiorstw na innowacje. Fakt ten świadczy o dużej świadomości lokalnych przedsiębiorców w zakresie potrzeby rozwijania prowadzonej działalności.</p> <p>W tej samej grupie miast porównawczych w tym samym okresie Kalisz zajmował dopiero 10 miejsce pod względem średniego wynagrodzenia brutto przypadającego na mieszkańca. Wskazywać to może na fakt utrzymywania się w Kaliszu rynku pracodawcy (zmiany w zakresie przechodzenia od rynku pracodawcy do rynku</p>
--	--	---	---

4.2. Ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej		pracownika zachodzą w Kaliszu wolniej niż w większości miast z grupy porównawczej).
<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wysoka wartość wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców; Rosnąca liczba inwestycji przedsiębiorstw (wzrost liczby wydawanych pozwoleń na budowę budynków pod działalność gospodarczą); Wzrost wartości wpływów budżetowych z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz podatku dochodowego od osób fizycznych; Wzrost liczby najemców (przedsiębiorców) wynajmujących lokale od Miasta Kalisz korzystających z ulgi start-up; Wsparcie finansowe udzielane przedsiębiorstwom przez Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości; <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzrost liczby najemców (przedsiębiorców) wynajmujących lokale od Miasta Kalisz korzystających z ulgi z tytułu spadku obrotów. Zgodnie z wynikami przeprowadzonego badania blisko 70% ankietowanych uważa prowadzenie biznesu w Kaliszu za trudne lub bardzo trudne. 	4,0	<p>Miernik: Produkt krajowy brutto na mieszkańca - wielkość PKB dla miasta przypadająca na jednego mieszkańca; Poziom bezrobocia - wysokość stopy bezrobocia; Nakłady przedsiębiorstw na inwestycje, w tym na wdrażanie wyników prac B+R; Średnie wynagrodzenie - wielkość przeciętnego wynagrodzenia w złotych podawana przez Główny Urząd Statystyczny.</p> <p>Zależności/wnioski: Ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej przekłada się bezpośrednio na powstawanie nowych miejsc pracy, co w efekcie skutkuje spadkiem poziomu bezrobocia. Niższe bezrobocie przekłada się na wzrost poziomu wynagrodzeń oraz na wyższą wartość produktu krajowego brutto na mieszkańca. Miasto Kalisz w okresie realizacji Strategii odznaczyło się najniższym (lata 2015 - 2017) lub jednym z najniższych (rok 2014) poziomem bezrobocia w grupie miast porównawczych. Jednak pod względem wysokości średniego wynagrodzenia brutto Kalisz plasuje się na 10 miejscu wśród 12 porównywanych miast.</p>
4.3. Wzmacnianie dostępności narzędzi ułatwiających kooperację podmiotów gospodarczych	2,7	<p>Miernik: Produkt krajowy brutto na mieszkańca - wielkość PKB dla miasta przypadająca na jednego mieszkańca; Poziom bezrobocia - wysokość stopy bezrobocia; Nakłady przedsiębiorstw na inwestycje, w tym na</p>

			<p>wdrażanie wyników prac B+R; Średnie wynagrodzenie - wielkość przeciętnego wynagrodzenia w złotych podawana przez Główny Urząd Statystyczny. Zależności/wnioski: Działania podejmowane w zakresie ułatwień dla tworzenia powiązań kooperacyjnych między przedsiębiorstwami mają bezpośredni wpływ na kształtowanie się wartości wskaźników makroekonomicznych mierzących poziom bezrobocia, średni poziom wynagrodzeń, produkt krajowy brutto. Wydaje się jednak, że intensywność działań tego typu podejmowana w okresie realizacji Strategii była zbyt niska. Nie powstały bowiem żadne nowe inicjatywy w tym zakresie. Powyższe zdecydowało o tym, że korelacja między omawianym celem a wartościami mierników makroekonomicznych w odniesieniu do Kalisza była niewielka.</p>
<p>4.4. Wspieranie kooperacji biznesu z nauką</p>	<p>3,0</p>	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizacja projektów współfinansowanych ze środków EFS ukierunkowanych na dostosowywanie oferty kształcenia zawodowego kaliskich placówek edukacyjnych do potrzeb rynku pracy oraz na podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Brak działań w zakresie ułatwiania współpracy przedsiębiorców z uczelniami wyższymi. 	<p>Miernik: Produkt krajowy brutto na mieszkańca - wielkość PKB dla miasta przypadająca na jednego mieszkańca; Poziom bezrobocia - wysokość stopy bezrobocia; Nakłady przedsiębiorstw na inwestycje, w tym na wdrażanie wyników prac B+R; Średnie wynagrodzenie - wielkość przeciętnego wynagrodzenia w złotych podawana przez Główny Urząd Statystyczny. Zależności/wnioski: Działania podejmowane w zakresie wspierania kooperacji biznesu z nauką mają bezpośredni wpływ na intensywność wdrażania rozwiązań</p>

<p>4.5. Wzmacnianie działalności badawczo - rozwojowej</p>		<p>innowacyjnych w przedsiębiorstwach, a co za tym idzie mają bezpośrednie przełożenie na kształtowanie się wartości wskaźników makroekonomicznych mierzących poziom bezrobocia, średni poziom wynagrodzeń, produkt krajowy brutto. Wydaje się jednak, że intensywność działań tego typu podejmowana w okresie realizacji Strategii była zbyt niska. Nie powstały bowiem żadne nowe inicjatywy w zakresie ułatwiania współpracy przedsiębiorstw z uczelniami wyższymi ukierunkowanej na implementację wiedzy naukowej do biznesu. Powyższe zdecydowało o tym, że korelacja między omawianym celem a wartościami mierników makroekonomicznych w odniesieniu do Kalisza była niewielka.</p>
<p>4.5. Wzmacnianie działalności badawczo - rozwojowej</p>	<p><u>Pozytywy:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Realizacja prac badawczo - rozwojowych przez firmy zrzeszone w ramach Klastra Spożywczego Południowej Wielkopolski. <p><u>Negatywy:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Brak działań w zakresie ułatwiania realizacji przedsięwzięć badawczo - rozwojowych przez przedsiębiorstwa. 	<p><u>Miernik:</u> Produkt krajowy brutto na mieszkańca - wielkość PKB dla miasta przypadająca na jednego mieszkańca; Poziom bezrobocia - wysokość stopy bezrobocia; Nakłady przedsiębiorstw na inwestycje, w tym na wdrażanie wyników prac B+R; Średnie wynagrodzenie - wielkość przeciętnego wynagrodzenia w złotych podawana przez Główny Urząd Statystyczny. <u>Zależności/wnioski:</u> Działania podejmowane w zakresie wspierania działalności badawczo - rozwojowej mają bezpośredni wpływ na tempo rozwoju działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwa, a co za tym idzie mają bezpośrednie przełożenie na kształtowanie się wartości wskaźników</p>
	<p>2,5</p>	

4.6. Stymulowanie rozwoju sektorów innowacyjnych w regionie		<p>makroekonomicznych mierzących poziom bezrobocia, średni poziom wynagrodzeń, produkt krajowy brutto. Wydaje się jednak, że intensywność działań tego typu podejmowana w okresie realizacji Strategii była zbyt niska. Nie powstały bowiem żadne nowe inicjatywy w zakresie ułatwiania realizacji przedsięwzięć badawczo - rozwojowych przez przedsiębiorstwa. Powyższe zdecydowało o tym, że korelacja między omawianym celem a wartościami mierników makroekonomicznych w odniesieniu do Kalisza była niewielka.</p>
<p>4.6. Stymulowanie rozwoju sektorów innowacyjnych w regionie</p>	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizacja projektów ukierunkowanych na stymulowanie rozwoju sektorów innowacyjnych (doposażenie istniejących oraz tworzenie nowych wysokospecjalistycznych pracowni w szkołach i pozostałych placówkach oświatowych; zwiększenie dostępu do staży, praktyk, poprawa przygotowania szkół do kształcenia zgodnego z potrzebami rynku pracy poprzez doposażenie szkół i placówek kształcenia zawodowego oraz podniesienie kwalifikacji nauczycieli). <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Brak działań w zakresie ułatwień dla przedsiębiorców prowadzących lub planujących działalność w branżach lub obszarach innowacyjnych. 	<p>Miernik:</p> <p>Produkt krajowy brutto na mieszkańca - wielkość PKB dla miasta przypadająca na jednego mieszkańca;</p> <p>Poziom bezrobocia - wysokość stopy bezrobocia;</p> <p>Nakłady przedsiębiorstw na inwestycje, w tym na wdrażanie wyników prac B+R;</p> <p>Średnie wynagrodzenie - wielkość przeciętnego wynagrodzenia w złotych podawana przez Główny Urząd Statystyczny.</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Działania podejmowane w zakresie stymulowania rozwoju sektorów innowacyjnych mają bezpośredni wpływ tempo rozwoju działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwa, a co za tym idzie mają bezpośrednie przełożenie na kształtowanie się wartości wskaźników makroekonomicznych mierzących poziom bezrobocia, średni poziom wynagrodzeń, produkt krajowy brutto. Wydaje się jednak, że intensywność działań tego typu podejmowana</p>
	<p>3,1</p>	

4.7. Promocja gospodarcza		<p>w okresie realizacji Strategii była zbyt niska. Nie powstały bowiem żadne nowe inicjatywy w zakresie bezpośredniego wsparcia przedsiębiorstw działających lub chcących rozpocząć działalność w branżach innowacyjnych. Działania podejmowane w ramach omawianego celu ukierunkowane były na poprawę jakości i warunków kształcenia. Ich efekt oraz ewentualny pozytywny wpływ na rozwój sektorów innowacyjnych dostrzegalny może być najwcześniej za kilka lub kilkanaście lat.</p>
4.7. Promocja gospodarcza	4,0	<p><u>Pozytywy:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Realizacja działań z zakresu promocji gospodarczej w latach 2016 - 2017, takich jak, np. produkcja spotów reklamowych prezentujących potencjał gospodarczy Kalisza, Organizacja Kaliskiego Forum Biznesu, realizacja działań komunikacyjnych wspierających rozwój kształcenia zawodowego i promocję potencjału gospodarczego miasta we współpracy z Wielkopolskim Klastrem Lotniczym, opracowanie "Strategii komunikacji marki miasta Kalisza", wykorzystanie Internetu oraz mediów społecznościowych do promocji gospodarczej Kalisza; obsługa inwestorów w Urzędzie Miasta Kalisza, współpraca z instytucjami otoczenia biznesu. <p><u>Negatywy:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Brak działań z zakresu promocji gospodarczej w latach 2014 - 2015.
		<p><u>Miernik:</u></p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii.</p> <p>Cel pośrednio, w wymiarze długofalowym może wpływać na takie wskaźniki, jak:</p> <p>Produkt krajowy brutto na mieszkańca - wielkość PKB dla miasta przypadająca na jednego mieszkańca;</p> <p>Poziom bezrobocia - wysokość stopy bezrobocia;</p> <p>Nakłady przedsiębiorstw na inwestycje, w tym na wdrażanie wyników prac B+R;</p> <p>Średnie wynagrodzenie - wielkość przeciętnego wynagrodzenia w złotych podawana przez Główny Urząd Statystyczny.</p> <p><u>Zależności/wnioski:</u></p> <p>Działania w zakresie promocji gospodarczej ukierunkowane są na osiągnięcie efektu w postaci wzrostu liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą na terenie Kalisza. Inwestycje przedsiębiorstw na terenie miasta w wymiarze długofalowym mogą</p>

			<p>przyczyniać się do spadku poziomu bezrobocia, wzrostu wynagrodzenia, wzrostu wartości produktu krajowego brutto. Dla okresu realizacji Strategii nie jest możliwe określenie wpływu podjętych działań na wartości wskaźników makroekonomicznych.</p>
Cel strategiczny: KALISZ – SYNERGIA AGLOMERACJI			
<p>5.1. Wdrażanie zintegrowanych inwestycji terytorialnych</p>	<p>4,5</p>	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozyskanie dofinansowania na 41 przedsięwzięć w ramach ZIT AKO (w tym 7 umów podpisało Miasto Kalisz). Łączny całkowity koszt projektów współfinansowanych ze środków Strategii ZIT dla rozwoju AKO, dla których umowy podpisane zostały w 2017 roku, wyniósł 236 001 586,70 zł (w tym wartość projektów Miasta Kalisz: 78 370 294,15 zł). Łączna wartość przyznanego dofinansowania dla wspomnianych projektów wyniosła 176 038 961,00 zł (w tym dla Miasta Kalisz: 59 656 579,85 zł). • Realizacja projektów z zakresu wspierania efektywności energetycznej, mobilności miejskiej, elektronicznych usług publicznych, infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej, kształcenia zawodowego, kultury, rewitalizacji obszarów miast. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak 	<p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Realizacja projektów finansowanych ze środków unijnych może mieć jednak wpływ na ogólną jakość życia mieszkańców. Czynnikiem może zatem współdecydować o wysokości salda migracji (miernik "Trendy demograficzne").</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Dotacje dla jednostek samorządu terytorialnego stanowią znaczącą część Funduszy Europejskich przewidzianych w perspektywie finansowej na lata 2014-2020. To potężny zastrzyk środków finansowych, dzięki którym miasto Kalisz mogło realizować najbardziej ambitne plany rozwoju swojej infrastruktury i tym samym ulepszać życie swoich mieszkańców. Sprawne funkcjonowanie miasta zależy w dużej mierze od tego, jakim budżetem dysponuje. Ostatecznie to stan finansów decyduje o tym, że miasto może realizować inwestycje, które są wyczekiwane przez mieszkańców. Sprawnie działający samorząd, który realizuje wiele różnorodnych projektów, może wpłynąć na decyzje migracyjne mieszkańców. Dla okresu realizacji Strategii nie jest jednak możliwe określenie wpływu</p>

5.2. Poprawa systemu transportowego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej		<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozyskanie dofinansowania na 3 przedsięwzięcia w obszarze rozwoju systemu transportu publicznego, w tym dwa dla Miasta Kalisza <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak działań z zakresu budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury drogowej. 	podjętych działań na wartości wskaźników makroekonomicznych.
	3,6	<p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Sprawnie funkcjonujący system transportowy może mieć jednak wpływ na ogólną jakość życia mieszkańców. Czynnikiem ten może zatem współdecydować o wysokości salda migracji (miernik "Trendy demograficzne").</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Zintegrowany i zrównoważony transport umożliwiający wykorzystanie różnych środków transportu ma istotne znaczenie dla mieszkańców miasta. Brak przepustowości ulic, problemy z funkcjonowaniem transportu zbiorowego, mogą być przyczyną niezadowolenia społeczeństwa. Wydaje się jednak, że intensywność działań podejmowanych w zakresie poprawy systemu transportowego w okresie realizacji Strategii była zbyt niska. Powyższe zdecydowało o tym, że korelacja między omawianym celem a wartościami mierników makroekonomicznych w odniesieniu do Kalisza była niewielka.</p>	
5.3. Wspieranie rozwoju gospodarczego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej		<p>Cel został sformułowany w błędny sposób. Przedmiot tak określonego celu wykracza bowiem pod względem obszaru poza granice jednostki samorządu, dla której przygotowana została Strategia Rozwoju. Podmioty odpowiedzialne za realizację Strategii mają ograniczone możliwości kompetencyjne w zakresie wspierania rozwoju gospodarczego na terenie innych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Aglomeracji Kalisko -</p>	Celowi trudno było przypisać mierniki, dla których możliwe byłoby pozyskanie danych liczbowych obrazujących stopień jego realizacji.

5.4. Organizowanie wspólnych przedsięwzięć i wydarzeń kulturalno-rozrywkowych oraz sportowych		<p>Ostrowskiej. Realny wpływ w tym zakresie dotyczy tylko działań podejmowanych na terenie Miasta Kalisza. Ze względu na błędne sformułowanie celu, nie było możliwości przypisania mu odpowiednich mierników obrazujących stopień jego osiągnięcia.</p> <p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby wydarzeń organizowanych przez biuro SAKO; • Zorganizowanie 10 wydarzeń przez biuro SAKO. <p>Negatywy: Brak</p>	<p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Oferta rozrywkowa i kulturalna ma jednak pośredni wpływ na kształtowanie się salda migracji (miernik "Trendy demograficzne") oraz na wartość miernika "Liczba turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu".</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Dostępność różnorodnych form spędzania czasu wolnego, w tym rodzaj oferty rozrywkowej i kulturalnej są niewątpliwie jednym z czynników decydujących o atrakcyjności danego miejsca w oczach aktualnych i potencjalnych przyszłych mieszkańców. Cel w zakresie rozwijania i promowania oferty kulturalnej i rozrywkowej można zatem co najmniej pośrednio powiązać z saldem migracji. W przypadku Kalisza w okresie realizacji Strategii notowano ujemne saldo migracji. Oferta kulturalna może mieć także wpływ na ilość udzielanych noclegów turystom. W grupie 12 miast porównawczych Kalisz pod względem liczby udzielanych noclegów plasuje się na miejscach od 8 do 10 (w latach 2014 - 2017).</p>
5.5. Wdrożenie i rozwój systemu konsultacji władz	3,6	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie platformy konsultacyjnej władz jednostek samorządowych tworzących Aglomerację Kalisko- 	<p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego</p>

		<p>Ostrowską, poprzez posiedzenia Rady Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie posiedzeń Rady Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak stworzenia ogólnego systemu konsultacji. 	<p>w Strategii. Wdrożenie i rozwój systemu konsultacji władz ma jednak pośredni wpływ na kształtowanie się salda migracji (miernik "Trendy demograficzne").</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Spotkania konsultacyjne władz samorządów tworzących Aglomerację Kalisko – Ostrowską mogą przekładać się na wyższą efektywność działań podejmowanych na obszarze AKO, co z kolei będzie decydowało o poprawie jakości życia mieszkańców. Działania te mogą mieć zatem pośredni wpływ na wskaźnik makroekonomiczny odnoszący się np. do wartości salda migracji. Trudno jednak określić skalę tego wpływu na kształtowanie się wartości wskaźnika w okresie realizacji Strategii.</p>
<p>5.6. Wspólny lobbying na rzecz rozwoju regionalnego</p>	<p>3,2</p>	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozyskanie dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego w kwocie ponad 176 mln zł do 2017 roku; • Podpisanie umów o dofinansowanie na łączną kwotę ponad 224 mln zł w 2018 roku. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające działania podjęte w celu uzyskania środków z budżetu centralnego na strategiczne inwestycje. 	<p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Skuteczny lobbying na rzecz rozwoju regionalnego ma jednak pośredni wpływ na kształtowanie się salda migracji (miernik "Trendy demograficzne").</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Aktualnie obszar Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej wydaje się być pomijany w rządowych planach inwestycyjnych, jednak wspólny lobbying władz samorządowych może doprowadzić do zmiany tego stanu rzeczy. Zwiększenie działań ukierunkowanych na przyciąganie większych inwestorów do Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, z pewnością wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców</p>

			Kalisza, co może przekładać się na wartość salda migracji.
Cel strategiczny: KALISZ – UNIKATOWE DZIEDZICTWO			
6.1. Rozwój i promocja unikatowego w skali kraju produktu turystycznego	2,8	<p>pozytywne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Systematyczny wzrost liczby osób korzystających z oferty „Wybierz Kalisz na weekend”; Wzrost przychodów ze sprzedaży produktów oferowanych przez Centrum Informacji Turystycznej. <p>Negatywne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Spadek liczby turystów obsługiwanych przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Kaliski Oddział im Stanisława Graeuego; Spadek liczby osób odwiedzających Centrum Informacji Turystycznej; Brak wykreowania unikatowego w skali kraju produktu turystycznego. 	<p>Miernik:</p> <p>„Liczba turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu”.</p> <p>Zaleźności/wnioski:</p> <p>Obecnie Kalisz nie posiada produktu turystycznego, który generowałby znaczący ruch turystyczny. Większość miast grupy porównawczej rocznie przyjmuje więcej turystów niż Kalisz. W grupie 12 miast porównawczych Kalisz pod tym względem plasuje się na miejscach od 8 do 10 (w latach 2014 - 2017).</p>
6.2. Stworzenie i wypromowanie rozpoznawalnej marki Miasta Kalisza	3,4	<p>pozytywne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opracowanie Strategii komunikacji marki Miasta Kalisza; Opracowanie i przyjęcie systemu identyfikacji wizualnej marki Miasta Kalisza. <p>Negatywne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Brak skonkretyzowanych działań, które miałyby wymierne efekty, np. w postaci zwiększenia ruchu turystycznego w Kaliszu. 	<p>Miernik:</p> <p>„Liczba turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu”.</p> <p>Zaleźności/wnioski:</p> <p>Stworzenie i wypromowanie rozpoznawalnej marki miasta miałyby bezpośredni wpływ na wzrost liczby turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu. Oczywiście pamiętać należy także o tym, że podjęte działania mogą przyczynić się głównie do wzrostu liczby turystów jednodniowych, jednak rozpoznawalna marka niewątpliwie spowodowałaby także wzrost liczby udzielonych noclegów. Analizując dane statystyczne w tym zakresie w odniesieniu do miasta Kalisz, zauważyć należy brak pozytywnych zmian. Większość miast grupy porównawczej rocznie przyjmuje więcej turystów</p>

6.3. Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego		<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzrost wydatków budżetowych na kulturę i ochronę dziedzictwa; Wzrost liczby zabytków niestanowiących własności gminy objętych wsparciem; Wzrost liczby budynków objętych pracami remontowymi i konserwatorskimi oraz wydatków z budżetu Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Kaliszu i budżetu Miasta Kalisza na ich finansowanie; Rosnąca wysokość środków finansowych z budżetu Miasta Kalisza przeznaczonych na dotacje prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Brak działań w zakresie stworzenia systemu monitorowania, zarządzania i nadzorowania dziedzictwa naturalnego (terenów przyrodniczych oraz zwiększenia dostępności zieleni miejskiej). 32,1% ankietowanych mieszkańców uważa, że władze miasta w niewystarczający sposób rozwijają i promują ofertę kulturalną i rozrywkową. 	<p>niż Kalisz. W grupie 12 miast porównawczych Kalisz pod tym względem plasuje się na miejscach od 8 do 10 (w latach 2014 - 2017).</p> <p>Miernik: "Liczba turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu".</p> <p>Zależności/wnioski: Dziedzictwo kulturowe i naturalne charakteryzujące dane miejsce ma bardzo duży wpływ na ruch turystyczny w tym miejscu, a co za tym idzie na ilość udzielanych noclegów turystom. W grupie 12 miast porównawczych Kalisz pod tym względem plasuje się na miejscach od 8 do 10 (w latach 2014 - 2017). W okresie realizacji Strategii podejmowano jednak działania na rzecz ochrony, promocji i rozwoju dziedzictwa kulturowego. Zakładać zatem można, że podjęte działania przyniosą pozytywne efekty w kolejnych latach.</p>
6.4. Wspieranie inwestycji sprzyjających rozwojowi kultury i turystyki	4,1	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzrost liczby podmiotów gospodarczych funkcjonujących w branży związanej z zakwaterowaniem; Wzrost liczby podmiotów gospodarczych funkcjonujących w branży gastronomicznej; Wzrost liczby podmiotów gospodarczych związanych z działalnością sportową, rozrywkową i rekreacyjną; 	<p>Miernik: "Liczba turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu".</p> <p>Zależności/wnioski: Miasta, które mają aspirację do bycia ośrodkami turystycznymi oprócz posiadania atrakcyjnego produktu turystycznego muszą być również wyposażone w odpowiednią infrastrukturę, przez</p>
	4,2		

		<ul style="list-style-type: none"> Rosnąca wysokość środków finansowych przekazanych podmiotom niezaliczanym do sektora finansów publicznych w celu realizacji zadań publicznych. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zmniejszająca się wysokość środków finansowych z budżetu Miasta Kalisza przeznaczanych na finansowanie projektów organizacji pozarządowych. 	<p>co rozumie się bazę noclegową, gastronomiczną czy rozrywkową. Obecnie Kalisz nie posiada produktu turystycznego, który generowałby znaczący ruch turystyczny. Większość miast grupy porównawczej rocznie przyjmuje więcej turystów niż Kalisz. W grupie 12 miast porównawczych Kalisz pod tym względem plasuje się na miejscach od 8 do 10 (w latach 2014 - 2017). W okresie realizacji Strategii dostrzegalne były pozytywne zmiany w zakresie poziomu dostępności infrastruktury okoturystycznej. Wydaje się zatem, że ten aspekt nie stanowi bariery do zwiększenia intensywności ruchu turystycznego.</p>
Sfera przestrzenno - ekologiczna			
Cel strategiczny: KALISZ – FUNKCJONALNE MIASTO			
<p>7.1. Poprawa dostępności zewnętrznej i jakości infrastruktury transportowej</p>	3,7	<p>pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wybudowanie 3,91 km nowych ulic; Modernizacja 28,32 km istniejących ulic; Utworzenie 299 nowych miejsc parkingowych; Wybudowanie 14,99 km dróg rowerowych. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Brak obwodnic miasta w ciągu dróg krajowych nr 12 i 25; Niewystarczające działania na rzecz wdrożenia nowoczesnych, inteligentnych systemów zarządzania ruchem; Brak wzrostu poziomu średnich ocen mieszkańców dla stanu dróg i chodników; Remonty dróg i chodników to w oczach mieszkańców ciągle najistotniejsze działania, którego podjęcie przyczyni się do wzrostu jakości życia. 	<p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Działania podejmowane w ramach realizacji celu mają jednak pośredni wpływ na kształtowanie się salda migracji (miernik "Trendy demograficzne") oraz na wartość mierników odnoszących się do tempa rozwoju gospodarczego: Produkt krajowy brutto na mieszkańca - wielkość PKB dla miasta przypadająca na jednego mieszkańca; Poziom bezrobocia - wysokość stopy bezrobocia; Nakłady przedsiębiorstw na inwestycje, w tym na wdrażanie wyników prac B+R; Średnie wynagrodzenie - wielkość przeciętnego wynagrodzenia w złotych podawana przez Główny Urząd Statystyczny.</p>

		<p>Zależności/wnioski: Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta niewątpliwie ma wpływ na poziom jakości życia mieszkańców, a więc w konsekwencji na decyzje w zakresie wyboru miejsca zamieszkania lub jego zmiany. Ujemne saldo migracji w Kaliszu może świadczyć o tym, że uciążliwość związane z niedostatecznie rozwiniętym układem komunikacyjnym są w dalszym ciągu znaczne. Dostępność komunikacyjna ma także pośrednie przełożenie na wartości wskaźników makroekonomicznych mierzących poziom tempa rozwoju gospodarczego. Inwestycje ukierunkowane na rozbudowę układu komunikacyjnego mogą przekładać się na decyzję przedsiębiorców o podejmowaniu nowych lub rozwijaniu prowadzonych działalności. Efekt działań podejmowanych w tym zakresie w okresie realizacji Strategii może być jednak dostrzegalny dopiero w przyszłych latach.</p>
<p>7.2. Poprawa jakości i kompleksowości transportu publicznego</p>	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakup 27 szt. nowych autobusów; • Podpisanie umów o dofinansowanie na zakup taboru niskoemisyjnego; <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja dwóch linii komunikacyjnych – skrócenie łącznej długości obsługiwanych linii; • Spadek liczby pasażerów komunikacji miejskiej; • Zdecydowany wzrost liczby zarejestrowanych samochodów osobowych; <p>Bliższe 1/4 mieszkańców negatywnie oceniających funkcjonowanie systemu transportu publicznego Główne problemy zdaniem mieszkańców to:</p>	<p>Miernik: Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Poprawa jakości i kompleksowości transportu publicznego ma jednak pośredni wpływ na kształtowanie się salda migracji (miernik "Trendy demograficzne").</p> <p>Zależności/wnioski: Jakość transportu publicznego ma wpływ na poziom jakości życia mieszkańców, a więc w konsekwencji na decyzje w zakresie wyboru miejsca zamieszkania lub jego zmiany. Ujemne saldo migracji w Kaliszu może świadczyć o tym,</p>

7.3. Tworzenie warunków oraz zachęt do osiedlania się w Śródmieściu poprzez podejmowanie działań rewitalizacyjnych i aktywizacyjnych		<p>niepunktualność, długi czas oczekiwania na autobus, problemy z przesiadkami, niewystarczająca liczba połączeń, wysokie ceny biletów, problemy z czystością pojazdów, utrudniony dojazd na obrzeża miasta.</p> <p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Kalisza; • Rozpoczęcie realizacji 11 inwestycji zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Kalisza; • Realizacja 42 przedsięwzięć inwestycyjnych w obszarze Śródmieścia. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Systematyczny roczny spadek liczby mieszkańców Śródmieścia; • Wysokie natężenie skali problemów społecznych dotrzegalnych na obszarze Śródmieścia. 	<p>że uciążliwości związane z niedostatecznie rozwiniętym systemem transportu publicznego oraz rosnącym poziomem natężenia ruchu samochodowego są w dalszym ciągu znaczne.</p> <p>Miernik: Trendy demograficzne – zmiana ludności miasta, migracje, przyrost naturalny, struktura wiekowa ludności; Poziom bezrobocia – wysokość stopy bezrobocia.</p> <p>Zależności/wnioski: Podejmowanie działań ukierunkowanych na wyrowadzenie obszaru Śródmieścia ze stanu kryzysowego niewątpliwie będzie miało swoje odzwierciedlenie w wartości wskaźników makroekonomicznych odnoszących się do kwestii demograficznych i społecznych. Efekt działań podejmowanych w okresie realizacji Strategii będzie jednak dotrzegalny dopiero w kolejnych latach z uwagi na fakt, iż rewitalizacja jest procesem długofalowym.</p>
7.4. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego miasta	4,0	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działania na rzecz przygotowania do realizacji inwestycji budowy zbiornika retencyjnego Wielowieś Klasztorna; • Przeznaczenie środków z budżetu Miasta Kalisza na wyposażenie magazynu przeciwpowodziowego; <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak rzetelnych danych na temat stanu technicznego wszystkich wałów przeciwpowodziowych; • Brak skoordynowanych działań w zakresie konserwacji zabezpieczeń przeciwpowodziowych będący wynikiem nieuregulowanych stosunków własnościowych terenów; 	<p>Miernik: Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Poprawa jakości i kompleksowości transportu publicznego ma jednak pośredni wpływ na kształtowanie się salda migracji (miernik "Trendy demograficzne").</p> <p>Zależności/wnioski: Odpowiednie zabezpieczenie przeciwpowodziowe miasta ma bardzo duże znaczenie w kontekście wpływu na komfort życia mieszkańców. Poczucie bezpieczeństwa jest bowiem jednym z podstawowych czynników</p>
	3,6		

		<ul style="list-style-type: none"> Niewystarczający system obwałowań rzeki Proсны oraz Kanatu Bernardyńskiego stanowiący zagrożenie powodziowe dla Osiedla Piskorzewie, osiedla Piwonice, osiedla Rajsków. 	<p>wplywających na jakość życia. Niewystarczający poziom zabezpieczenia przeciwpowodziowego Kalisza może mieć zatem wpływ na ujemną wartość salda migracji. Założyć jednak można, że wpływ ten jest umiarkowany, ze względu na fakt, iż zagrożenie powodziowe dotyczy jedynie niektórych części miasta.</p>
<p>7.5. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych poprzez budowę, modernizację i doposażenie obiektów użyteczności publicznej</p>	<p>4,5</p>	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizacja inwestycji na rzecz dostosowania budynków i przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami; Realizacja 53 inwestycji z zakresu modernizacji i doposażania placówek edukacyjnych; Realizacja 29 inwestycji z zakresu modernizacji urzędów i placówek publicznych obsługujących mieszkańców; Realizacja 45 inwestycji z zakresu modernizacji i doposażania infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej; Realizacja 4 inwestycji z zakresu modernizacji i doposażania instytucji kultury. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Brak 	<p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Odpowiedni poziom dostępności usług publicznych może mieć jednak wpływ na ogólną jakość życia mieszkańców. Czynnikiem ten może zatem współdecydować o wysokości salda migracji (miernik "Trendy demograficzne").</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Trudno określić jak wielki wpływ na kształtowanie się salda migracji może mieć dostępność usług publicznych. Biorąc pod uwagę przewagę emigracji nad imigracjami w okresie, w którym zrealizowano znaczącą liczbę inwestycji zwiększających dostępność usług publicznych oraz poprawiających ich jakość, założyć można, że wpływ ten jest niewielki.</p>
Cel strategiczny: KALISZ – NATURALNA PRZESTRZEN			
<p>8.1. Wzmocnienie systemu zachęt do zmiany systemów grzewczych na bardziej ekologiczne</p>	<p>4,0</p>	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> 848 szt. wymienionych systemów grzewczych w gospodarstwach domowych przy wsparciu finansowym Miasta Kalisza; 51 szt. wymienionych systemów grzewczych w gospodarstwach domowych przy wsparciu finansowym Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych; 	<p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Działania ukierunkowane na poprawę jakości powietrza atmosferycznego mogą mieć jednak wpływ na ogólną jakość życia mieszkańców i turystów. Czynnikiem ten może zatem</p>

		<p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ciągłe niska świadomość mieszkańców w zakresie negatywnego wpływu stosowania paliw stałych w systemach grzewczych na jakość powietrza; • Niechęć mieszkańców do wymiany systemów grzewczych i realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych. 	<p>współdecydować o wysokości salda migracji (miernik "Trendy demograficzne"), może mieć wpływ na wartość miernika „Średnia długość życia mieszkańców” oraz na wartość miernika „Liczba turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu”.</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Jednym z kluczowych czynników branych pod uwagę przy wyborze miejsca do zamieszkania jest poziom jakości życia jakie dana jednostka może swoim mieszkańcom zapewnić. Na jakość życia bardzo duży wpływ ma czystość powietrza. Jest to aspekt coraz bardziej znaczący i coraz bardziej doceniany jako czynnik decydujący o przewadze danego miejsca jako atrakcyjnego do osiedlania się. Stan jakości powietrza atmosferycznego w Kaliszu może być zatem jednym z głównych czynników decydujących o ujemnym saldzie migracji. Poza tym miejsce, w którym występują znaczące uciążliwości związane z zanieczyszczeniami powietrza, niechętnie odwiedzane jest przez turystów, co może także decydować o relatywnie niewielkiej liczbie (w zestawieniu z miastami z grupy porównawczej) udzielanych noclegów w Kaliszu. Stan jakości powietrza ma także wpływ na poziom zapadalności mieszkańców na choroby, szczególnie układu oddechowego, co przekłada się na wartość miernika „Średnia długość życia mieszkańców”.</p>
8.2. Wspieranie efektywności energetycznej i	3,5	<p>pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Termomodernizacja 13 budynków z komunalnego zasobu mieszkaniowego Kalisza zarządzanego przez 	<p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego</p>

<p>wykorzystanie odnawialnych źródeł energii</p>		<p>Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Termomodernizacja 9 budynków placówek edukacyjnych (żłobki i przedszkola); <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Relatywnie niewielka liczba inwestycji termomodernizacyjnych realizowanych w obiektach użyteczności publicznej; • Niewielki poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii. 	<p>w Strategii. Działania ukierunkowane na poprawę jakości powietrza atmosferycznego mogą mieć jednak wpływ na ogólną jakość życia mieszkańców i turystów. Czynnikiem ten może zatem współdecydować o wysokości salda migracji (miernik "Trendy demograficzne"), może mieć wpływ na wartość miernika „Średnia długość życia mieszkańców” oraz na wartość miernika „Liczba turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu”.</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Jednym z kluczowych czynników branych pod uwagę przy wyborze miejsca do zamieszkania jest poziom jakości życia jakie dana jednostka może swoim mieszkańcom zapewnić. Na jakość życia bardzo duży wpływ ma czystość powietrza. Jest to aspekt coraz bardziej znaczący i coraz bardziej doceniany jako czynnik decydujący o przewadze danego miejsca jako atrakcyjnego do osiedlenia się. Stan jakości powietrza atmosferycznego w Kaliszu może być zatem jednym z głównych czynników decydujących o ujemnym saldzie migracji. Poza tym miejsce, w którym występują znaczące uciążliwości związane z zanieczyszczeniami powietrza, niechętnie odwiedzane jest przez turystów, co może także decydować o relatywnie niewielkiej liczbie (w zestawieniu z miastami z grupy porównawczej) udzielanych noclegów w Kaliszu. Stan jakości powietrza ma także wpływ na poziom zapadalności mieszkańców na choroby, szczególnie układu oddechowego, co przekłada się na wartość miernika „Średnia długość życia</p>
--	--	--	--

<p>8.3. Realizacja przedsięwzięć poprawiających stan środowiska naturalnego</p>	<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Realizacja inwestycji z zakresu budowy nowych i modernizacji istniejących odcinków sieci kanalizacji sanitarnej; Realizacja inwestycji z zakresu modernizacji sieci wodociągowej; Realizacja blisko 9 000 szt. nowych nasadzeń drzew i krzewów; Realizacja działań z zakresu unieszkodliwiania wyrobów azbestowych (wsparcie z budżetu Miasta Kalisza realizacji tego typu inwestycji przez mieszkańców); <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ciągle niepełne skanalizowanie miasta; Ciągle występowanie na terenie miasta pokryć dachowych wykonanych z azbestu; Ciągle duży problem związany z występowaniem zanieczyszczeń powietrza; Jedynie w ocenie niespełna 19% ankietowanych mieszkańców władze miasta podejmują odpowiednie działania w zakresie ochrony środowiska naturalnego; <p>4,0</p>	<p>mieszkańców”.</p> <p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Działania ukierunkowane na poprawę stanu środowiska naturalnego mogą mieć jednak wpływ na ogólną jakość życia mieszkańców i turystów. Czynnikiem ten może zatem współdecydować o wysokości salda migracji (miernik "Trendy demograficzne"), może mieć wpływ na wartość miernika „Średnia długość życia mieszkańców” oraz na wartość miernika „Liczba turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu”.</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Jednym z kluczowych czynników branych pod uwagę przy wyborze miejsca do zamieszkania jest poziom jakości życia jakie dana jednostka może swoim mieszkańcom zapewnić. Na jakość życia bardzo duży wpływ ma stan środowiska naturalnego. Jest to aspekt coraz bardziej znaczący i coraz bardziej doceniany jako czynnik decydujący o przewadze danego miejsca jako atrakcyjnego do osiedlenia się. Może być to zatem jeden z czynników decydujących o ujemnym saldzie migracji. Poza tym miejsce, w którym stan środowiska naturalnego nie jest zadowalający, niechętnie odwiedzane jest przez turystów, co może także decydować o relatywnie niewielkiej liczbie (w zestawieniu z miastami z grupy porównawczej) udzielanych noclegów w Kaliszu. Jakość środowiska naturalnego ma także wpływ na stan zdrowia mieszkańców, co</p>
---	---	--

8.4. Rekultywacja obszarów powyrobitskowych		<p>Pozytywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opracowanie projektów budowlanych dla inwestycji z zakresu rekultywacji i zagospodarowania obszarów powyrobitskowych. <p>Negatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Brak realizacji inwestycji z zakresu rekultywacji obszarów powyrobitskowych. 	<p>przekłada się na wartość miernika „Średnia długość życia mieszkańców”.</p> <p>Miernik:</p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Działania ukierunkowane na poprawę estetyki otoczenia mogą mieć jednak wpływ na ogólną jakość życia mieszkańców i turystów. Czynnikiem ten może zatem współdecydować o wysokości salda migracji (miernik "Trendy demograficzne"), może mieć wpływ na wartość miernika „Liczba turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu”.</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Działania ukierunkowane na poprawę estetyki otoczenia pośrednio wpływają na zmiany w zakresie kształtowania się wartości wskaźników makroekonomicznych odnoszących się do ruchów migracyjnych oraz ruchu turystycznego. Estetyczne, funkcjonalne otoczenie to bowiem istotny aspekt wpływający na sposób postrzegania miasta. Trudno jednak określić czy brak realizacji zamierzeń inwestycyjnych z zakresu rekultywacji obszarów powyrobitskowych mógł mieć znaczący wpływ na niesatysfakcjonujące wartości wskazanych powyżej mierników.</p>
8.5. Preferencyjne warunki prowadzenia działalności dla przedsiębiorstw wykorzystujących ekologiczne rozwiązania	2,5		<p>Miernik:</p> <p>Pośredni wpływ na wysokość salda migracji oraz na wartość miernika „Liczba turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu”.</p> <p>Zależności/wnioski:</p> <p>Działania ukierunkowane na poprawę stanu</p>

<p>8.6. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców</p>		<p>środowiska naturalnego pośrednio wpływają na zmiany w zakresie kształtowania się wartości wskaźników makroekonomicznych odnoszących się do ruchów migracyjnych oraz ruchu turystycznego. Trudno jednak określić czy brak realizacji zamierzeń inwestycyjnych z wprowadzania preferencji dla przedsiębiorców wdrażających rozwiązania ekologiczne mógł mieć znaczący wpływ na niesatysfakcjonujące wartości wskazanych powyżej mierników.</p>
	<p><u>Pozytywy:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Realizacja 21 kampanii informacyjnych i promocyjnych na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców miasta; Bardzo wysoki odsetek mieszkańców deklarujących selektywną zbiórkę odpadów. <p><u>Negatywy:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Ciągle niska świadomość mieszkańców w zakresie negatywnego wpływu stosowania paliw stałych w systemach grzewczych na jakość powietrza; 	<p><u>Miernik:</u></p> <p>Celowi nie można przypisać bezpośrednio żadnego miernika spośród katalogu określonego w Strategii. Działania ukierunkowane na poprawę stanu środowiska naturalnego mogą mieć jednak wpływ na ogólną jakość życia mieszkańców i turystów. Czynnikiem ten może zatem współdecydować o wysokości salda migracji (miernik "Trendy demograficzne"), może mieć wpływ na wartość miernika „Średnia długość życia mieszkańców” oraz na wartość miernika „Liczba turystów zatrzymujących się na nocleg w Kaliszu”.</p> <p><u>Zależności/wnioski:</u></p> <p>Jednym z kluczowych czynników branych pod uwagę przy wyborze miejsca do zamieszkania jest poziom jakości życia jakie dana jednostka może swoim mieszkańcom zapewnić. Na jakość życia bardzo duży wpływ ma stan środowiska naturalnego. Jest to aspekt coraz bardziej znaczący i coraz bardziej doceniany jako czynnik decydujący o przewadze danego miejsca jako atrakcyjnego do osiedlania się. Może być to</p>
	<p>4,0</p>	

			<p>zatem jeden z czynników decydujących o ujemnym saldzie migracji. Poza tym miejsce, w którym stan środowiska naturalnego nie jest zadowalający, niechętnie odwiedzane jest przez turystów, co może także decydować o relatywnie niewielkiej liczbie (w zestawieniu z miastami z grupy porównawczej) udzielanych noclegów w Kaliszu. Jakość środowiska naturalnego ma także wpływ na stan zdrowia mieszkańców, co przekłada się na wartość miernika „Średnia długość życia mieszkańców”.</p>
--	--	--	---

IV. Ocena Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 – 2024 – ocena efektów realizacji Strategii w oparciu o wybrane kryteria ewaluacyjne.

Ewaluacja to systematyczne badanie społeczno – ekonomiczne, prowadzone z użyciem zróżnicowanych metod, złożone ze zbierania danych, analizy, oceny oraz informowania o wynikach. Jego celem jest oszacowanie (w odniesieniu do jasno sformułowanych kryteriów) jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania interwencji publicznych. Najczęściej stosowanymi kryteriami w procesie ewaluacji są: skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość i trafność. Głównym celem badania ewaluacyjnego jest poprawianie jakości wdrażanych interwencji.

Oceny efektów realizacji Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 – 2024 dokonano przy wykorzystaniu metody ewaluacji on-going (w trakcie wdrażania interwencji). Ewaluacja bieżąca (on-going) skupia się przede wszystkim na aktualności strategii i sprawności systemu jej wdrażania. Ewaluację on-going przeprowadzono w oparciu o następujące kryteria:

- Trafność – analiza obejmuje odpowiedniość istniejących celów w odniesieniu do zmieniających się potrzeb.
- Skuteczność – badanie obejmuje wszystkie elementy Strategii – czy w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów, w szczególności czy wybierane do realizacji działania w sposób optymalny realizują cele interwencji;
- Efektywność – analiza dotyczy procesów i efektów w odniesieniu do zmobilizowanych środków.

W poniższej tabeli zaprezentowano ocenę wszystkich celów operacyjnych wyszczególnionych w Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 – 2024 przy wykorzystaniu metody on-going, gdzie znak „+” oznacza spełnienie kryterium, znak „-” oznacza brak spełnienia kryterium, natomiast znak „+/-” oznacza częściowe spełnienie kryterium.

W tabeli zamieszczono także uzasadnienia dla przyznanych ocen oraz rekomendacje w zakresie pożądanych zmian Strategii ukierunkowanych na zapewnienie wyższego poziomu efektywności realizacji celów.

Cel operacyjny	Ocena ewaluacyjna		Uwagi	Rekomendacje
	Trafność	Skuteczność		
Sfera społeczna				
Cel strategiczny: KALISZ – TU CHCĘ ŻYĆ				
1.1. Wsparcie dla osób młodych i rodzin	+	+	+	<p>Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na poprawę sytuacji osób młodych i rodzin w tym m.in. wskazane w strategii działania w zakresie pomocy w uzyskaniu mieszkania.</p> <p>Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu w kluczowych obszarach z punktu widzenia dostrzegalnych obecnie problemów.</p>
1.2. Zapewnienie wysokiego komfortu życia osób starszych	+	+/-	<p>Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Cel pozostaje aktualny.</p>	<p>Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na zapewnienie wysokiego komfortu życia osób starszych.</p> <p>Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu w kluczowych obszarach z punktu widzenia dostrzegalnych obecnie problemów.</p> <p>Niezbędne jest zaplanowanie na poziomie Strategii wskaźnika odnoszącego się do liczby zrealizowanych inwestycji w zakresie usuwania barier architektonicznych w przestrzeni miejskiej. Należy także</p>

					zastanowić się nad brzmieniem celu, tak aby cel był w pełni osiągalny dla podmiotów odpowiedzialnych za realizację Strategii.
1.3. Aktywizacja i wsparcie dla osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem	+	+	+		<p>Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na aktywizację osób bezrobotnych oraz podjęcie działań skierowanych do osób bezrobotnych powyżej 50 lat, osób bezrobotnych w wykształceniu gimnazjalnym oraz bezrobotnych osób niepełnosprawnych.</p> <p>Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu w kluczowych obszarach z punktu widzenia dostarczalnych obecnie problemów.</p>
1.4. Podniesienie jakości i dostępności usług z zakresu ochrony zdrowia	+/-	+/-	+/-		<p>Cel został sformułowany w sposób odpowiednio skonkretyzowany, jednak wydaje się, że jego pełne osiągnięcie nie jest realne z punktu widzenia możliwości podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.</p> <p>W odniesieniu do jakości i dostępności usług z zakresu ochrony zdrowia bardzo wiele kluczowych kwestii zależy od decyzji władz szczebla centralnego. Niemniej jednak, mimo ograniczonych możliwości, udało się podjąć działania, które co najmniej w stopniu umiarkowanym przyczyniły się do podniesienia jakości usług zdrowotnych.</p>
					<p>Rekomenduje się zmianę brzmienia celu tak aby był on w pełni osiągalny i realny dla podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.</p> <p>Cel powinien zostać zawężony do tych obszarów, które zależne są od działalności władz lokalnych, organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności – w zakresie działań „miękkich” polegających na realizacji programów profilaktycznych, organizowaniu akcji edukacyjnych i szkoleń, bezpłatnych badań oraz zachęcaniu mieszkańców do dbania o własne zdrowie.</p>

					<p>Niezbędne jest także sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników obrazujących stopień realizacji celu.</p>
<p>1.5. Zwiększenie skuteczności działania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo</p>	+	+	+	<p>Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji.</p> <p>Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Cel pozostaje aktualny.</p>	<p>Niezbędna jest dalsza realizacja działań zwiększających skuteczność działania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.</p> <p>Na poziomie Strategii określono jedynie katalog wskaźników makroekonomicznych nieprzyjanych bezpośrednio konkretnym celom. Omawianemu celowi nie da się bezpośrednio przyporządkować żadnego z zaproponowanych celów makroekonomicznych. Niezbędne jest zatem określenie na poziomie Strategii katalogu wskaźników obrazujących stopień osiągnięcia celu.</p>
<p>1.6. Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej i rozrywkowej</p>	+	+/-	+/-	<p>Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji.</p> <p>W okresie wdrażania Strategii podejmowano działania na rzecz rozwijania oferty kulturalnej i rozrywkowej, jednak działania te nie były w pełni efektywne, co przełożyło się na spadek poziomu ocen mieszkańców w zakresie oferty kulturalnej i rozrywkowej. Cel pozostaje aktualny.</p>	<p>Niezbędna jest dalsza realizacja działań rozwijających promowanie oferty kulturalnej i rozrywkowej.</p> <p>Na poziomie Strategii określono jedynie katalog wskaźników makroekonomicznych nieprzyjanych bezpośrednio konkretnym celom. Omawianemu celowi nie da się bezpośrednio przyporządkować żadnego z zaproponowanych celów makroekonomicznych. Niezbędne jest zatem określenie na poziomie Strategii katalogu wskaźników obrazujących stopień osiągnięcia celu.</p>

1.7. Aktywizacja sportowa i turystyczna dzieci, młodzieży i dorosłych	+	+	+	<p>Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji.</p> <p>Cel pozostaje aktualny.</p>	<p>Niezbędna jest dalsza realizacja działań skierowanych na aktywizację sportową dzieci, młodzieży i dorosłych w tym min. organizacja zajęć sportowych, akcji promocyjno – informacyjnych.</p> <p>Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu w kluczowych obszarach z punktu widzenia dostrzegalnych obecnie problemów.</p>
Cel strategiczny: KALISZ - AKTYWNE MIASTO, AKTYWNI OBYWATELE					
2.1. Rozwój partycypacji społecznej w procesie zarządzania	+	+/-	+/-	<p>Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji.</p> <p>Niski stopień osiągnięcia założonego celu nie wynika z błędów z etapu jego formułowania, a z niedostatecznej intensyfikacji działań ukierunkowanych na osiągnięcie celu (szczególnie w zakresie liczby organizowanych spotkań konsultacyjnych i realizowanych badań ankietowych). Cel pozostaje aktualny.</p>	<p>Niezbędna jest intensyfikacja realizowanych działań oraz identyfikacja nowych działań skierowanych na szeroką współpracę władz miasta z mieszkańcami.</p> <p>Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu w kluczowych obszarach z punktu widzenia dostrzegalnych obecnie problemów, ze szczególnym uwzględnieniem wskaźników odnoszących się do liczby organizowanych spotkań konsultacyjnych, liczby ich uczestników oraz klasyfikacji przedmiotu organizowanych spotkań.</p>
2.2. Kontynuowanie wsparcia dla inicjatyw oddolnych i NGO	-	+/-	+/-	<p>Cel został sformułowany w błędny sposób. Problemem jest brak jego odpowiedniej konkretyzacji. Cel nie powinien bowiem odwoływać się do okresów minionych, lecz</p>	<p>Rekomenduje się sformułowanie celu w sposób konkretny, odwołujący się jedynie do okresu przyszłego.</p> <p>Niezbędna jest intensyfikacja</p>

				tylko do okresu przeszłego. Sformułowanie "kontynuowanie" sugeruje, że do prawidłowego określenia, np. katalogu wskaźników mających obrazować stopień osiągnięcia celu należy odwołać się do zadań już zrealizowanych, co jest podejściem nieprawidłowym, przedstawiającym się na problem z zapewnieniem odpowiedniego stopnia mierzalności celu i realności jego osiągnięcia.	realizowanych działań nowych działań oraz identyfikacja nowych działań skierowanych na szeroką współpracę władz miasta z mieszkańcami. Niezbędne jest również określenie katalogu wskaźników, które będą obrazowały stopień realizacji celu.
2.3. Dalsza optymalizacja procesu obsługi mieszkańców w Urzędzie Miasta	-	+/-	+/-	Cel został sformułowany w błędny sposób. Problemem jest brak jego odpowiedniej konkretyzacji. Cel nie powinien bowiem odwoływać się do okresów minionych, lecz tylko do okresu przeszłego. Sformułowanie "dalsza" sugeruje, że do prawidłowego określenia, np. katalogu wskaźników mających obrazować stopień osiągnięcia celu należy odwołać się do zadań już zrealizowanych, co jest podejściem nieprawidłowym, przedstawiającym się na problem z zapewnieniem odpowiedniego stopnia mierzalności celu i realności jego osiągnięcia. Założenia celu obejmują realizację działań tzw. rutynowych, które muszą być realizowane niezależnie od okoliczności.	Rekomenduje się usunięcie celu z uwagi na jego znikomy wpływ na realizację celu strategicznego.
2.4. Zwiększenie poczucia odpowiedzialności mieszkańców za sprawy lokalne oraz ich aktywizacja na rzecz dobra wspólnego	+	+/-	+/-	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Problemem jest jedynie zbyt mała różnorodność podjętych działań, co przełożyło się na stopień realizacji celu.	Rekomenduje się usunięcie celu. Działania zaplanowane w Strategii dla tego celu uwzględnione powinny zostać w ramach celu 2.1 i dla nich również określony zostanie katalog wskaźników, które będą obrazowały stopień realizacji celu.

						Cel obejmuje działania tożsame dla celu 2.1 Rozwój partycypacji społecznej w procesie zarządzania.	
Cel strategiczny: KALISZ - KUŹNIA TALENTÓW							
3.1. Podnoszenie jakości i różnorodności oferty edukacyjnej Kalisza	+	+	+	+		Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji.	Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na podnoszenie jakości oferty edukacyjnej oraz realizacja działań wynikających z wprowadzonej reformy edukacji. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby stopień realizacji celu w kluczowych obszarach z punktu widzenia dostrzegalnych obecnie problemów.
3.2. Tworzenie warunków do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami edukacyjnymi	+	+	+	+		Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji.	Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na tworzenie warunków do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami edukacyjnymi. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby stopień realizacji celu w kluczowych obszarach z punktu widzenia dostrzegalnych obecnie problemów.
3.3. Rozwój ośrodka akademickiego w Kaliszu	+/-	+/-	+/-	+/-		Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób z zastrzeżeniem, że dla zapewnienia możliwości jego pełnego osiągnięcia cel powinien zostać zawężony i w większym stopniu skonkretyzowany. W odniesieniu do celu możliwe jest przypisanie	Rekomenduje się zawężenie i skonkretyzowanie brzmienia celu w sposób zapewniający możliwość jego pełnego osiągnięcia z punktu widzenia kompetencji podmiotów odpowiedzialnych za realizację

				wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Sposób sformułowania celu może rodzić jednak problemy z realnością jego osiągnięcia. Wiele bowiem aspektów dotyczących rozwoju ośrodka akademickiego jest niezależnych od podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.	Strategii. Rekomenduje się opracowanie katalogu działań oraz sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu w kluczowych obszarach z punktu widzenia dostrzegalnych obecnie problemów.
Sfera gospodarcza					
Cel strategiczny: KALISZ - BIEGUN WZROSTU					
4.1. Tworzenie sprzyjającego klimatu inwestycyjnego	+/-	+/-	+/-	Cel sformułowany został w sposób mało konkretny. Pojęcie "klimat" jest określeniem bardzo szerokim i mało konkretnym. Takie określenie celu przekłada się na ograniczoną możliwość mierzalności celu i realności jego pełnej realizacji.	Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na tworzenie klimatu inwestycyjnego. Rekomenduje się zawężenie i skonkretyzowanie brzmienia celu w sposób zapewniający możliwość jego pełnego osiągnięcia. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu.
4.2. Ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej	+	+	+	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Cel pozostaje aktualny.	Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu w kluczowych obszarach z punktu widzenia dostrzegalnych obecnie problemów.
4.3. Wzmacnianie dostępności narzędzi	+	-	+/-	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie	Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na

ułatwiających kooperację podmiotów gospodarczych				celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Problemem jest jednak zbyt niska intensywność i różnorodność działań podejmowanych w kierunku realizacji celu, co przełożyło się na niski stopień jego osiągnięcia. Cel pozostaje aktualny.	wzmocnienie dostępności narzędzi ułatwiających kooperację podmiotów gospodarczych. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby stopień realizacji celu w kluczowych obszarach z punktu widzenia dostrzegalnych obecnie problemów.
4.4. Wspieranie kooperacji biznesu z nauką	+	-	+/-	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Problemem jest jednak zbyt niska intensywność i różnorodność działań podejmowanych w kierunku realizacji celu, co przełożyło się na niski stopień jego osiągnięcia. Cel pozostaje aktualny.	Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na wspieranie kooperacji biznesu z nauką. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby stopień realizacji celu w kluczowych obszarach z punktu widzenia dostrzegalnych obecnie problemów.
4.5. Wzmocnienie działalności badawczo - rozwojowej	+	-	+/-	Cel został sformułowany w sposób odpowiednio skonkretyzowany, jednak wydaje się, że jego pełne osiągnięcie nie jest realne z punktu widzenia możliwości podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Wiele kluczowych kwestii w zakresie wzmocnienia działalności badawczo - rozwojowej zależy od decyzji prywatnych przedsiębiorców. Są to działania wykraczające poza kompetencje władz Miasta Kalisza.	Rekomenduje się zmianę brzmienia celu - zawężenie do tych obszarów, które zależne są od działalności władz lokalnych, organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności.
4.6. Stymulowanie rozwoju sektorów innowacyjnych w	+	-	+/-	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego	Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na stymulowanie rozwoju sektorów

regionie				realizacji. Problemem jest jednak zbyt niska intensywność i różnorodność działań podejmowanych w kierunku realizacji celu, co przełożyło się na niski stopień jego osiągnięcia. Cel pozostaje aktualny.	innowacyjnych. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby stopień realizacji celu w kluczowych obszarach z punktu widzenia dostarczalnych obecnie problemów.
4.7. Promocja gospodarcza	+	+	+	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Cel pozostaje aktualny.	Niezbędne jest prowadzenie działań w sposób ciągły, w całym okresie realizacji Strategii. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby stopień realizacji celu.
Cel strategiczny: KALISZ - SYNERGIA AGLOMERACJI					
5.1. Wdrażanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	-	+/-	+/-	Cel został sformułowany w błędny sposób. Przedmiot tak określonego celu wykracza bowiem pod względem obszaru poza granice jednostki samorządu, dla której przygotowana została Strategia Rozwoju. Podmioty odpowiedzialne za realizację Strategii mają ograniczone możliwości kompetencyjne w zakresie decydowania o sprawności wdrażania Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Realny wpływ w tym zakresie dotyczy tylko inwestycji zaplanowanych na terenie Miasta Kalisza. Takie sformułowanie celu uniemożliwia w praktyce jego pełne osiągnięcie.	Rekomenduje się zawężenie celu w taki sposób, aby odnosił się do obszaru, dla którego przygotowana została Strategia. Podmioty realizujące Strategię muszą mieć pełną możliwość realizacji wszystkich celów nakreślonych w ramach dokumentu. Rekomenduje się także sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby stopień realizacji celu.
5.2. Poprawa systemu transportowego Aglomeracji Kalisko -	-	+/-	+/-	Cel został sformułowany w błędny sposób. Przedmiot tak określonego celu wykracza bowiem pod względem obszaru poza granice	Rekomenduje się zawężenie celu w taki sposób, aby odnosił się do obszaru, dla którego przygotowana

Ostrowskiej				<p>jednostki samorządu, dla której przygotowana została Strategia Rozwoju. Podmioty odpowiedzialne za realizację Strategii mają ograniczone możliwości kompetencyjne w zakresie kształtowania systemów transportowych innych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej. Realny wpływ w tym zakresie dotyczy tylko działań podejmowanych na terenie Miasta Kalisza.</p>	<p>została Strategia. Podmioty realizujące Strategię muszą mieć pełną możliwość realizacji wszystkich celów nakreślonych w ramach dokumentu. Rekomenduje się także sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.</p>
5.3. Wspieranie rozwoju gospodarczego Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej	-	+/-	+/-	<p>Cel został sformułowany w błędny sposób. Przedmiot tak określonego celu wykracza bowiem pod względem obszaru poza granice jednostki samorządu, dla której przygotowana została Strategia Rozwoju. Podmioty odpowiedzialne za realizację Strategii mają ograniczone możliwości kompetencyjne w zakresie wspierania rozwoju gospodarczego na terenie innych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej. Realny wpływ w tym zakresie dotyczy tylko działań podejmowanych na terenie Miasta Kalisza. Ze względu na błędne sformułowanie celu, nie było możliwości przypisania mu odpowiednich mierników obrazujących stopień jego osiągnięcia.</p>	<p>Rekomenduje się zawężenie celu w taki sposób, aby odnosił się do obszaru, dla którego przygotowana została Strategia. Podmioty realizujące Strategię muszą mieć pełną możliwość realizacji wszystkich celów nakreślonych w ramach dokumentu. Rekomenduje się także sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.</p>
5.4. Organizowanie wspólnych przedsięwzięć i wydarzeń kulturalno rozrywkowych oraz sportowych	+/-	+/-	+/-	<p>Cel został odpowiednio skonkretyzowany, co pozwala na weryfikację stopnia jego osiągnięcia. Realizacja celu nie zależy jednak tylko od podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii. Do pełnego osiągnięcia celu niezbędna jest wola współpracy ze strony</p>	<p>Rekomenduje się zawężenie celu w taki sposób, aby odnosił się tylko do kompetencji podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii. Rekomenduje się także sformułowanie</p>

				innych jednostek wchodzących w skład Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej.	na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu.
5.5. Wdrożenie i rozwój systemu konsultacji władz	+/-	+/-	+/-	Cel został odpowiednio skonkretyzowany, co pozwala na weryfikację stopnia jego osiągnięcia. Realizacja celu nie zależy jednak tylko od podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii. Do pełnego osiągnięcia celu niezbędna jest wola współpracy ze strony innych jednostek wchodzących w skład Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej.	Rekomenduje się zawężenie celu w taki sposób, aby odnosił się tylko do kompetencji podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii. Rekomenduje się także sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu.
5.6. Wspólny lobbying na rzecz rozwoju regionalnego	-	+/-	+/-	Cel został sformułowany w błędny sposób. Cel mało konkretny - niemożliwe jest przypisanie mu odpowiednich mierników obrazujących stopień jego osiągnięcia. Realizacja celu nie zależy tylko od podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii. Do pełnego osiągnięcia celu niezbędna jest wola współpracy ze strony innych jednostek wchodzących w skład Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej, co przy niewielkim stopniu konkretyzacji celu powoduje brak możliwości skutecznego planowania działań niezbędnych do jego osiągnięcia oraz weryfikacji efektów. Cel nie wskazuje także podmiotów u których miałyby być prowadzony lobbying.	Rekomenduje się konkretyzację celu (dającą możliwość zaplanowania konkretnych działań oraz umożliwiająca jego mierzalności) oraz zawężenie w taki sposób, aby odnosił się tylko do kompetencji podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii. Rekomenduje się także sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu.
Cel strategiczny: KALISZ - UNIKATOWE DZIEDZICTWO					
6.1. Rozwój i promocja unikatowego w skali kraju produktu turystycznego	+/-	-	-	Cel został określony w prawidłowy, odpowiednio skonkretyzowany sposób, co daje możliwość weryfikacji stopnia jego osiągnięcia. Nie można jednak wskazać, że tak sformułowany cel jest realny do osiągnięcia.	Rekomenduje się sformułowanie celu w taki sposób, aby był on możliwy do osiągnięcia. Cel mało realny do osiągnięcia powoduje, że w efekcie w ramach jego realizacji w praktyce

				Wykreowanie unikalnego w skali kraju produktu turystycznego w odniesieniu do Kalisza nie udawało się przez dziesięciolecia, nie można zatem założyć, że uda się do zrobić w kilkuletnim okresie wdrażania Strategii.	nie są podejmowane żadne działania. Rekomenduje się także sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.
6.2. Stworzenie i wypromowanie rozpoznawalnej marki Miasta Kalisza	-	-	-	Cel sformułowany w błędny sposób. Cel mało konkretny - niemożliwe jest przypisanie mu odpowiednich mierników obrazujących stopień jego osiągnięcia. Nie można również wskazać, że tak sformułowany cel jest realny do osiągnięcia w kilkuletnim okresie wdrażania Strategii wobec braku wyraźnych wyróżników Kalisza (np. kulturowych czy historycznych) na tle innych miast o podobnej wielkości.	Rekomenduje się sformułowanie celu w taki sposób, aby był on możliwy do osiągnięcia. Cel mało realny do osiągnięcia powoduje, że w efekcie w ramach jego realizacji w praktyce nie są podejmowane żadne działania. Rekomenduje się także sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.
6.3. Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego	+	+	+	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Cel pozostaje aktualny.	Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na wspieranie inwestycji sprzyjających rozwojowi kultury i turystyki. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.
6.4. Wspieranie inwestycji sprzyjających rozwojowi kultury i turystyki	+	+	+	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Cel pozostaje aktualny.	Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na wspieranie inwestycji sprzyjających rozwojowi kultury i turystyki. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.
Sfera przestrzenno - ekologiczna					
Cel strategiczny: KALISZ - FUNKCJONALNE MIASTO					

7.1. Poprawa dostępności zewnętrznej i jakości infrastruktury transportowej	+	+/-	+	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Osiągnięcie wyższego poziomu realizacji celu uniemożliwiły ograniczenia finansowe (inwestycje niezbędne do realizacji celu charakteryzuje bardzo wysoka kosztochłonność). Cel pozostaje aktualny.	Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na poprawę dostępności i jakości infrastruktury transportowej. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.
7.2. Poprawa jakości i kompleksowości transportu publicznego	+	+/-	+	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Osiągnięcie wyższego poziomu realizacji celu uniemożliwiły ograniczenia finansowe. Cel pozostaje aktualny.	Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na poprawę jakości i kompleksowości transportu publicznego. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.
7.3. Tworzenie warunków oraz zachęt do osiedlania się w Śródmieściu poprzez podejmowanie działań rewitalizacyjnych i aktywizacyjnych	+	+	+	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Właściwie nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Cel pozostaje aktualny.	Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na obszar Śródmieścia. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.
7.4. Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego miasta	+	+/-	+	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. W okresie wdrażania Strategii podejmowano jednak zbyt małą liczbę działań ukierunkowanych na realizację celu. Cel pozostaje aktualny.	Niezbędne jest określenie katalogu działań oraz podjęcie działań poprawiających zabezpieczenie przeciwpowodziowe miasta. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.
7.5. Poprawa jakości i	+	+	+	Cel został określony i sformułowany	Niezbędna jest dalsza realizacja

dostępności usług publicznych poprzez budowę, modernizację i doposażenie obiektów użyteczności publicznej				w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Cel pozostaje aktualny.	działan poprawiających jakość i dostępność usług publicznych. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu.
Cel strategiczny: KALISZ - NATURALNA PRZESTRZEN					
8.1. Wzmocnienie systemu zachęt do zmiany systemów grzewczych na bardziej ekologiczne	+	+	+	Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Cel pozostaje aktualny.	Niezbędna jest dalsza realizacja działań oraz identyfikacja nowych działań tworzących system zachęt do zmiany systemów grzewczych na bardziej ekologiczne. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji celu.
8.2. Wspieranie efektywności ekologicznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	+/-	+/-	+/-	Brzmienie celu może powodować problemy z jego mierzalnością i wątpliwości co do stopnia jego skonkretyzowania. Wydaje się jednak, że problem ten ma jedynie wymiar błędu językowego (nieodpowiednie sprecyzowanie zapisu). W okresie wdrażania Strategii podejmowano jednak zbyt małą liczbę działań ukierunkowanych na realizację celu. Cel pozostaje aktualny.	Rekomenduje się zmianę brzmienia celu. Przedmiotem działań w ramach realizacji celu jest bowiem wspieranie wzrostu efektywności ekologicznej (...) lub wspieranie działań na rzecz poprawy efektywności ekologicznej (...) a nie wspieranie efektywności ekologicznej (...). Rekomenduje się opracowanie katalogu narzędzi motywujących przedsiębiorców oraz mieszkańców do wyboru zielonych technologii zamiast tradycyjnych. Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowały będą stopień realizacji

8.3. Realizacja przedsięwzięć poprawiających stan środowiska naturalnego	+	+	+	<p>Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji.</p> <p>Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Cel pozostaje aktualny.</p>	<p>Niezbędna jest dalsza realizacja działań poprawiających stan środowiska naturalnego.</p> <p>Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.</p>
8.4. Rekultywacja obszarów powyrobiskowych	+	-	-	<p>Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji.</p> <p>W obszarze wdrażania Strategii podjęto jedynie działania przygotowawcze do inwestycji obejmujących rekultywację obszarów powyrobiskowych. Cel pozostaje aktualny.</p>	<p>Niezbędna jest intensyfikacja działań ukierunkowanych na realizację celu.</p> <p>Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.</p>
8.5. Preferencyjne warunki prowadzenia działalności dla przedsiębiorstw wykorzystujących ekologiczne rozwiązania	+	-	-	<p>Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji.</p> <p>W okresie wdrażania Strategii nie podjęto jednak działań ukierunkowanych na realizację celu.</p>	<p>Niezbędne jest podjęcie działań ukierunkowanych na realizację celu.</p> <p>Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.</p>
8.6. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców	+	+	+	<p>Cel został określony i sformułowany w prawidłowy sposób. Możliwe jest przypisanie celowi wskaźników obrazujących stopień jego realizacji. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Cel pozostaje aktualny.</p>	<p>Niezbędna jest dalsza realizacja działań ukierunkowanych na zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców.</p> <p>Rekomenduje się sformułowanie na poziomie Strategii katalogu wskaźników, które obrazowałyby będą stopień realizacji celu.</p>

Podsumowanie oceny stopnia realizacji 8 celów strategicznych - osiągnięcia stanu pożądanego w perspektywie do 2024 r.

Sfera społeczna:

1. Cel strategiczny: Kalisz – tu chcę żyć

Cel strategiczny jako stan docelowy wskazuje Kalisz jako miasto regionalne o wysokiej jakości życia. Cel zakłada realizację inwestycji w infrastrukturę społeczną oraz działania zmierzające do wspierania poszczególnych grup społecznych. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Realizacja działań we wszystkich siedmiu celach operacyjnych wymaga dalszej kontynuacji w celu osiągnięcia stanu pożądanego. W celu zahamowania negatywnej tendencji przejawiającej się w spadku liczby ludności miasta oraz w niekorzystnym współczynniku obciążenia demograficznego należy kreować nowe działania skierowane na zapobieganie migracji mieszkańców oraz przyciąganie nowych mieszkańców. Działania, które winny zostać podjęte w celu osiągnięcia pożądanego stanu docelowego winny wynikać z opracowanych w sferze społecznej programów wdrożeniowych w tym min. z „Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Kalisza na lata 2015-2020”. Cel operacyjny 1.4 Podniesienie jakości i dostępności usług z zakresu ochrony zdrowia zakłada realizację działań zmierzających do budowy, rozbudowy, modernizacji i doposażania placówek opieki zdrowotnej. Są to działania wykraczające poza kompetencje władz Miasta Kalisza (która ma strategię realizować) i na które ma pośredni wpływ. W strategii dominujące miejsce powinny zająć przedsięwzięcia, które władza lokalna może sama podjąć i za które może odpowiadać. Rekomenduje się zmianę brzmienia celu - zawężenie do tych obszarów, które zależne są od działalności władz lokalnych, organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności.

2. Cel strategiczny: Kalisz – aktywne miasto, aktywni obywatele

Cel strategiczny jako stan docelowy wskazuje Kalisz jako miasto stwarzające warunki do aktywności mieszkańców oraz współpracy mieszkańcy – lokalny samorząd. Na relatywnie wysoki stopień realizacji celu wpływ miały działania podjęte w ramach celu 2.2 Kontynuowane wsparcia dla inicjatyw oddolnych oraz NGOs oraz 2.4 Zwiększenie poczucia odpowiedzialności mieszkańców za sprawy lokalne oraz ich aktywizacja na rzecz dobra wspólnego. Realizacja działań w tych celach wymaga dalszej kontynuacji w celu osiągnięcia stanu pożądanego. W ramach celu 2.1 Rozwój partycypacji społecznej w procesie zarządzania, analizując liczbę zorganizowanych konsultacji społecznych oraz frekwencję mieszkańców, stwierdzić należy, że udział mieszkańców w procesie podejmowania decyzji nie został dostatecznie zapewniony, co przełożyło się na niski stopień realizacji celu strategicznego. Ponadto znikomy wpływ na osiągnięcie celu strategicznego mają działania zrealizowane w ramach

celu 2.3. Dalsza optymalizacja procesu obsługi mieszkańców w Urzędzie Miasta. Świadczenie przez Urząd Miasta usług wchodzi w zakres rutynowych działań władzy. Ułatwienia załatwienia większości spraw za pośrednictwem e-administracji nie ma wpływu na wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczne, ich aktywność i kreatywność. Niski stopień osiągnięcia założonego celu nie wynika z błędów na etapie jego formułowania, a z niedostatecznej intensyfikacji działań ukierunkowanych na osiągnięcie celu, szczególnie w zakresie liczby organizowanych spotkań konsultacyjnych i realizowanych badań ankietowych. Dla wszystkich celów operacyjnych niezbędna jest intensyfikacja realizowanych działań i/lub identyfikacja nowych działań skierowanych na szeroką współpracę władz miasta z mieszkańcami.

3. Cel strategiczny: Kalisz – kuźnia talentów

Cel strategiczny jako stan docelowy wskazuje Kalisz jako miasto edukacji kreującej przyszłość. Cel kładzie nacisk na dalszą rozbudowę systemu edukacji w Kaliszu. Właściwe nakreślenie celu umożliwiło sprawne i efektywne wdrożenie działań w zakresie celu 3.1 Podnoszenie jakości i różnorodności oferty edukacyjnej Kalisza oraz 3.2 Tworzenie warunków do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami edukacyjnymi, co przełożyło się na wysoki stopień jego realizacji. Realizacja działań w ww. celach wymaga dalszej kontynuacji w celu osiągnięcia stanu pożądanego. Cel operacyjny 3.3 Rozwój ośrodka akademickiego w Kaliszu zakłada utworzenie Akademii Kaliskiej. Jest to działanie wykraczające poza kompetencje władz Miasta Kalisza i na które ma pośredni wpływ. W strategii dominujące miejsce powinny zająć przedsięwzięcia, które władza lokalna może sama podjąć i za które może odpowiadać. Rekomenduje się zmianę brzmienia celu - zawężenie do tych obszarów, które są zależne od działalności władz lokalnych.

Stopień realizacji celów operacyjnych w sferze społecznej oraz wprowadzenie wskazanych rekomendacji przyczyni się do osiągnięcia pożądanego stanu w perspektywie do 2024 r.

Sfera gospodarcza:

4. Cel strategiczny: Kalisz biegun wzrostu

Cel strategiczny jako stan docelowy wskazuje Kalisz jako miasto będące motorem wzrostu regionalnego i innowacyjności. Cel zakłada realizację działań kreujących współpracę nauki i biznesu, inwestycje innowacyjne oraz nowe miejsca pracy. Zbyt niska intensywność i różnorodność podejmowanych działań przełożyła się na niski stopień realizacji celu. Najwięcej działań zrealizowano w ramach celu 4.1 Tworzenie sprzyjającego klimatu inwestycyjnego, 4.2 Ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej oraz 4.7 Promocja gospodarcza. Jednocześnie osiągnięcie zamierzonego celu uzależnione będzie kreowaniem i realizacją w ramach ww. celów nowych działań zmierzających

do zapewnienia wsparcia organizacyjno – prawnego dla nowopowstałych podmiotów gospodarczych. Analizie należy poddać m.in. ilość terenów inwestycyjnych o uregulowanym stanie prawnym, których właścicielem jest Miasto Kalisz oraz przyczyny braku realizacji inwestycji w formule partnerstwa publiczno – prywatnego. W ramach celu 4.3 Wzmacnianie dostępności narzędzi ułatwiających kooperację podmiotów gospodarczych ponownej ocenie należy poddać zapotrzebowanie oraz realność utworzenia ustrukturuowanych narzędzi tj. platforma zakupowa, agencje pracy tymczasowej itp., które wskazane zostały w Strategii. W ramach celu 4.4 Wspieranie kooperacji nauki i biznesu oraz celu 4.6 Stymulowanie rozwoju sektorów innowacyjnych w regionie zainicjowane zostały projekty, których realizacja bezpośrednio przyczyni się do osiągnięcia stanu pożądanego w drugiej połowie okresu wdrażania Strategii. Brzmienie zapisów celu 4.5 Wzmacnianie działalności badawczo – rozwojowej wskazuje na działania, które podejmować powinni prywatni przedsiębiorcy. Są to działania wykraczające poza kompetencje władz Miasta Kalisza (która ma strategię realizować) i na które ma pośredni wpływ. W strategii dominujące miejsce powinny zająć przedsięwzięcia, które władza lokalna może sama podjąć i za które może odpowiadać. Rekomenduje się zmianę brzmienia celu - zawężenie do tych obszarów, które zależne są od działalności władz lokalnych, organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności.

5. Cel strategiczny: Kalisz – synergia aglomeracji

Cel strategiczny jako stan docelowy wskazuje Kalisz jako miasto wiodące w budowie platformy współpracy aglomeracyjnej z Ostrowem Wielkopolskim i okolicznymi miejscowościami. Wspólne działania pozwolą na osiągnięcie silniejszej pozycji i przewagi konkurencyjnej nad innymi ośrodkami. Tak sformułowane brzemienie celu zakłada, że ostateczne osiągnięcie założonych rezultatów uzależnione jest od decyzji i działań władz miast i miejscowości tworzących Aglomerację Kalisko – Ostrowską. Działania, które winny zostać zrealizowane w celu osiągnięcia celu wykraczają poza granice obszaru oraz kompetencje władz jednostki samorządu, dla której przygotowana została Strategia Rozwoju. Podmioty odpowiedzialne za realizację Strategii mają ograniczone możliwości kompetencyjne w zakresie decydowania o sprawności wdrażania Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w innych jednostkach terytorialnych. W strategii Rozwoju Miasta Kalisza dominujące miejsce powinny zająć przedsięwzięcia, które władza lokalna może sama podjąć i za które może odpowiadać. Podmioty realizujące Strategię muszą mieć pełną możliwość realizacji wszystkich celów nakreślonych w ramach dokumentu. Rekomenduje się zmianę brzmienia celu: 5.1 Wdrażanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, 5.2 Poprawa systemu transportowego Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej, 5.3 Wspieranie rozwoju gospodarczego Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej oraz 5.6 Wspólny lobbying na rzecz rozwoju regionalnego tj. zawężenie do tych obszarów, które zależne są od działalności władz lokalnych, organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności. Realny wpływ na

osiągnięcie celu winno zostać osiągnięte tylko poprzez zaplanowanie oraz realizację inwestycji zlokalizowanych na terenie Miasta Kalisza. Aktualne sformułowanie celów wymagałoby przeprowadzenia w badaniu ewaluacyjnym Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 -2024 oceny wszystkich dotychczas rozstrzygniętych konkursów w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz opracowania katalogu wskaźników oceniających stopień wdrażania projektów z całej Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej.

Ograniczając ocenę realizacji celu strategicznego tylko do działań podjętych przez Miasto Kalisz w zakresie celu 5.1, 5.2, 5.3 oraz 5.6 potwierdzić można, że dotychczas podjęte działania (zawarcie umów o dofinansowanie projektów) przełożą się na wysoki stopień realizacji celu. Po zrealizowaniu projektów współfinansowanych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych WRPO 2014 - 2024 należy podjąć dalsze działania, które umożliwią kontynuację realizacji projektów w tej formule. Zawężenia wymagają także dwa pozostałe cele: 5.4 Organizowanie wspólnych przedsięwzięć i wydarzeń kulturalno-rozrywkowych oraz sportowych oraz 5.5 Wdrożenie i rozwój systemu konsultacji władz. Realizacja celów w ich obecnym brzmieniu nie zależy jednak tylko od podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii. Do pełnego osiągnięcia celów niezbędna jest wola współpracy ze strony innych jednostek wchodzących w skład Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej. Rekomenduje się zawężenie celów w taki sposób, aby odnosiły się tylko do kompetencji podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii. Cele winny zostać również tak zdefiniowane, aby możliwe było potwierdzenie ich osiągnięcia poprzez dobór odpowiedniego katalogu wskaźników.

6. Cel strategiczny: Kalisz – unikatowe dziedzictwo

Cel strategiczny jako pożądaný stan docelowy wskazuje Kalisz jako miasto znane z unikatowej oferty turystycznej i kulturalnej. Podjęte działania w ramach celu operacyjnego 6.3 Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz 6.4 Wspieranie inwestycji sprzyjających rozwojowi kultury i turystyki oraz zainicjowane w 2017 r. projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych z zakresu zachowania, ochrony, promowania i rozwoju dziedzictwa naturalnego i kulturowego oraz z zakresu rewitalizacji przełożą się na wysoki stopień realizacji celu strategicznego. Analizy i zmiany brzmienia wymagają zapisy celu operacyjnego 6.1 Rozwój i promocja unikatowego w skali kraju produktu turystycznego oraz 6.2 Stworzenie i wypromowanie rozpoznawalnej marki miasta Kalisza. Podjęte w okresie 2014 – 2017 działania nie przekładają się na realne osiągnięcie celu strategicznego. Cel operacyjny formułowany na poziomie strategii rozwoju miasta powinien być realny do osiągnięcia. Nie można jednak wskazać, że cel 6.1 w jego aktualnym brzmieniu jest realny do osiągnięcia. Wykreowanie unikalnego w skali kraju produktu turystycznego w odniesieniu do Kalisza nie udawało się przez dziesięciolecia, nie można zatem założyć, że uda się do zrobić w kilkuletnim okresie wdrażania Strategii. Podobny problem charakteryzuje także cel 6.2. Nie można

bowiem wskazać, że tak sformułowany cel jest realny do osiągnięcia w kilkuletnim okresie wdrażania Strategii wobec braku wyraźnych wyróżników Kalisza (np. kulturowych czy historycznych) na tle innych miast o podobnej wielkości. Rekomenduje się sformułowanie celów w taki sposób, aby był on możliwy do osiągnięcia. Cel mało realny do osiągnięcia powoduje, że w efekcie w ramach jego realizacji w praktyce nie są podejmowane żadne działania. W ramach celu 6.3 oraz 6.4 niezbędna jest intensyfikacja dotychczas realizowanych działań oraz realizacja nowych projektów, przy współfinansowaniu ze środków zewnętrznych.

Stopień realizacji celów operacyjnych w sferze gospodarczej oraz wprowadzenie wskazanych rekomendacji przyczyni się do osiągnięcia pożądanego stanu w perspektywie do 2024.

Sfera przestrzenno-ekologiczna

7. Cel strategiczny: Kalisz – funkcjonalne miasto

Cel strategiczny jako pożądaný stan docelowy wskazuje Kalisz jako miasto skuteczne w planowaniu i realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych porządkujących tkankę miejską. W ramach celu rekomendowane są działania inwestycyjne w infrastrukturę miejską (drogi, budynki użyteczności publicznej, komunikacja, rewitalizacja) charakteryzujące się wysokimi kosztami realizacji. Podjęte działania w zakresie celu 7.3 Tworzenie warunków oraz zachęt do osiedlania się i inwestowania w Śródmieściu poprzez podejmowanie działań rewitalizacyjnych i aktywizacyjnych oraz 7.5 Poprawa jakości i dostępności usług publicznych poprzez budowę, modernizację i wyposażenie obiektów użyteczności publicznej przełożyły się na relatywnie wysoki stopień ich realizacji. W ramach celu 7.1 Poprawa dostępności zewnętrznej i jakości infrastruktury transportowej oraz 7.2 Poprawa jakości i kompleksowości transportu publicznego podjęte działania nie są wystarczające, co przełożyło się na niski stopień realizacji celu strategicznego. Jednocześnie osiągnięcie stanu pożądanego jest możliwe poprzez realizację projektów inwestycyjnych z zakresu rozwoju systemu komunikacji publicznej, zainicjowanych w 2017 r. oraz współfinansowanych ze środków zewnętrznych w tym m.in. w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych WPRO 2014 -2020. Osiągnięcie celu strategicznego – budowy spójnego systemu transportowego wymaga podjęcia działań w zakresie budowy połączeń drogowych wewnątrz miasta oraz obwodnic w ciągu dróg krajowych oraz wojewódzkich. W ramach celu 7.4 poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego podjęto jedynie działania polegające na opracowaniu dokumentacji projektowej dla zadań inwestycyjnych oraz wyposażeniu magazynu przeciwpowodziowego. Osiągnięcie wyższego poziomu realizacji celu nie było możliwe głównie ze względu na ograniczenia finansowe i wysoki poziom kosztochłonności niezbędnych do wdrożenia działań. Wszystkie cele operacyjne pozostają aktualne.

W ramach celu strategicznego niezbędna jest kontynuacja dotychczas podjętych działań oraz identyfikacja oraz podjęcie działań dla realizacji celów operacyjnych 7.1, 7.2 oraz 7.4.

8. Cel strategiczny: Kalisz – naturalna przestrzeń

Cel strategiczny jako pożądany stan docelowy wskazuje Kalisz jako miasto zielonych rozwiązań i równowagi. Efektywność wprowadzonych rozwiązań można ocenić m.in. na podstawie oceny jakości powietrza, dokonywanej corocznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Prowadzona ocena ma na celu monitorowanie zmian jakości powietrza i powinna skutkować podjęciem działań powodujących zmniejszenie zanieczyszczeń w powietrzu przynajmniej do poziomu stężenia dopuszczalnego na terenie kraju w określonym terminie. Przeprowadzona w kwietniu 2018 r. przez WIOŚ w Poznaniu ocena wskazuje, że jakość powietrza w strefie Miasto Kalisz uległa poprawie tylko w 2017 roku w zakresie przekroczenia dopuszczalnego poziomu pyłu PM_{2,5} i PM₁₀ tj. strefa miasto Kalisz uzyskała klasę A. W celu utrzymania efektu poprawy jakości powietrza należy zintensyfikować działania dotychczas podjęte w ramach celu 8.1 Wzmocnienie systemu zachęt do zmiany systemów grzewczych na bardziej ekologiczne, 8.3 Realizacja przedsięwzięć poprawiających stan środowiska naturalnego oraz 8.6 Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Ponadto należy rozpocząć realizację działań dotychczas nie podjętych, o których mowa w pozostałych celach operacyjnych tj. 8.2 Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz termomodernizacji budynków), 8.4 rekultywacja terenów powyrobiskowych oraz 8.5 Preferencyjne warunki prowadzenia działalności dla przedsiębiorców wykorzystujących ekologiczne rozwiązania (w zakresie wprowadzenia narzędzi motywujących przedsiębiorców do wyboru zielonych technologii zamiast tradycyjnych). Podsumowując cele operacyjne sformułowane zostały w prawidłowy sposób, a podjęte działania przełożyły się na relatywnie wysoki stopień realizacji celu. Niewielkiej korekty wymaga jedynie brzmienie celu 8.2 Wspieranie efektywności ekologicznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Przedmiotem działań w ramach realizacji celu jest bowiem wspieranie wzrostu efektywności ekologicznej (...) lub wspieranie działań na rzecz poprawy efektywności ekologicznej (...) a nie wspieranie efektywności ekologicznej (...). Dla wszystkich celów operacyjnych niezbędna jest intensyfikacja realizowanych działań i/lub identyfikacja nowych działań, kierując się założeniami, rozwiązaniami oraz celami określonymi w programach wdrożeniowych opracowanych w zakresie ochrony środowiska w tym m.in.: "Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Kalisza", " Program ochrony powietrza w zakresie pyłu PM₁₀, PM_{2,5} oraz B(a)P dla strefy miasto Kalisz, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłów" oraz pozostałe.

Stopień realizacji celów operacyjnych w sferze przestrzenno - ekologicznej oraz wprowadzenie wskazanych rekomendacji przyczyni się do osiągnięcia pożądanego stanu w perspektywie do 2024 r.

V. Wnioski w zakresie aktualizacji i zmian w Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 – 2024.

Analizując działania podejmowane przez podmioty odpowiedzialne za ich realizację oraz biorąc pod uwagę ocenę jakości życia i tempa rozwoju Miasta Kalisza (przeprowadzoną wśród mieszkańców w formie badania ankietowego) oraz niżej wskazane uwagi do samego dokumentu, stwierdzić należy, iż zdecydowaną większość celów operacyjnych wyznaczonych w Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 – 2024 udało się zrealizować jedynie w części.

Strategia jest najważniejszym dokumentem wielowymiarowego planowania perspektywicznego, w którym określono wizję rozwoju Miasta Kalisza „Kalisz – otwarte miasto o wysokiej jakości życia jego mieszkańców i dynamicznie rozwijającej się, nowoczesnej gospodarce”. Tak zdefiniowana wizja zawiera ideę dobrze skomunikowanego, zarządzanego nowoczesnie w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju miasta, w którym się dobrze mieszka, pracuje i spędza wolny czas. Wysoka jakość życia i nowoczesna gospodarka, postrzegane jako rezultaty podejmowanych przedsięwzięć, stanowią zarazem główne odpowiedzi na wyzwania społeczne tj. problemy demograficzne, bezrobocie, włączenie społeczne, jak również problemy gospodarcze, np. innowacyjność, dbałość o środowisko (zielony aspekt rozwoju), zabezpieczenie przed powodzią i inne”. Podsumowując proces monitoringu i ewaluacji Strategii w połowie okresu jej wdrażania potwierdza się, że ww. wizja rozwoju Miasta Kalisza nadal zachowuje swą aktualność. W celu osiągnięcia pożądanego stanu docelowego należy opracować aktualizację Strategii oraz poddać analizie aktualność silnych, słabych stron, szans i zagrożeń Miasta Kalisza wskazanych w analizie SWOT. Aktualizacja dokumentu winna uwzględniać wnioski z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego w zakresie m.in. kontynuacji i intensyfikacji podjętych działań oraz inicjowania i kreowania nowych działań, które w efektywny sposób przyczynią do realizacji określonej wizji rozwoju miasta.

Pełna realizacja celów strategicznych zazwyczaj nie była możliwa z uwagi na brak podjętych działań wynikających z ograniczonych zasobów finansowych. Jednocześnie satysfakcjonujący stopień realizacji celów odnoszących się w głównej mierze do realizacji inwestycji infrastrukturalnych udało się uzyskać także dzięki efektywnemu pozyskiwaniu środków z budżetu Unii Europejskiej

W celu realizacji Strategia Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 – 2024, zgodnie z określoną ścieżką rozwoju miasta, dokument wymaga aktualizacji i zmian w zakresie sformułowania niektórych celów operacyjnych:

- Cel 1.4. Podniesienie jakości i dostępności usług z zakresu ochrony zdrowia - cel powinien zostać zawężony do tych obszarów, które zależne są od działalności władz lokalnych, organizacji pozarządowych oraz lokalnej społeczności;

- Cel 2.1 Rozwój partycypacji społecznej w procesie zarządzania oraz 2.4 Zwiększenie poczucia odpowiedzialności mieszkańców za sprawy lokalne na rzecz dobra wspólnego - powinny zostać połączone w jeden cel operacyjny;
- Cel 2.2. Kontynuowanie wsparcia dla inicjatyw oddolnych i NGOs – cel powinien zostać sformułowany w sposób konkretny, odwołujący się jedynie do okresu przyszłego;
- Cel 2.3. Dalsza optymalizacja procesu obsługi mieszkańców w Urzędzie Miasta - cel powinien zostać usunięty ze względu na znikomy wpływ na realizację celu strategicznego;
- Cel 3.3. Rozwój ośrodka akademickiego w Kaliszu – cel powinien zostać się zawężony i skonkretyzowany w sposób zapewniający możliwość jego pełnego osiągnięcia z punktu widzenia kompetencji podmiotów odpowiedzialnych za realizację Strategii;
- Cel 4.1. Tworzenie sprzyjającego klimatu inwestycyjnego – cel powinien zostać zawężony i skonkretyzowany w sposób zapewniający możliwość jego pełnego osiągnięcia;
- Cel 4.5. Wzmacnianie działalności badawczo – rozwojowej - cel powinien zostać zawężony i skonkretyzowany w sposób zapewniający możliwość jego pełnego osiągnięcia;
- Cel 5.1. Wdrażanie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych – cel powinien zostać zawężony w taki sposób, aby odnosił się do obszaru, dla którego przygotowana została Strategia; podmioty realizujące Strategię muszą mieć pełną możliwość realizacji wszystkich celów nakreślonych w ramach dokumentu;
- Cel 5.2. Poprawa systemu transportowego Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej – cel powinien zostać zawężony w taki sposób, aby odnosił się do obszaru, dla którego przygotowana została Strategia; podmioty realizujące Strategię muszą mieć pełną możliwość realizacji wszystkich celów nakreślonych w ramach dokumentu;
- Cel 5.3. Wspieranie rozwoju gospodarczego Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej - cel powinien zostać zawężony w taki sposób, aby odnosił się do obszaru, dla którego przygotowana została Strategia; podmioty realizujące Strategię muszą mieć pełną możliwość realizacji wszystkich celów nakreślonych w ramach dokumentu;
- Cel 5.4. Organizowanie wspólnych przedsięwzięć i wydarzeń kulturalno-rozrywkowych oraz sportowych – cel powinien zostać zawężony w taki sposób, aby odnosił się tylko do kompetencji podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii;
- Cel 5.5. Wdrożenie i rozwój systemu konsultacji władz - cel powinien zostać zawężony w taki sposób, aby odnosił się tylko do kompetencji podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii;
- Cel 5.6. Wspólny lobbying na rzecz rozwoju regionalnego – cel powinien zostać się skonkretyzowany w sposób dający możliwość zaplanowania konkretnych działań oraz

umożliwiający jego mierzalność; cel powinien zostać również zawężony w taki sposób, aby odnosił się tylko do kompetencji podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii;

- Cel 6.1. Rozwój i promocja unikatowego w skali kraju produktu turystycznego – cel powinien zostać sformułowany w taki sposób, aby był on możliwy do osiągnięcia; cel mało realny do osiągnięcia powoduje, że w efekcie w ramach jego realizacji w praktyce nie są podejmowane żadne działania;
- Cel 6.2. Stworzenie i wypromowanie rozpoznawalnej marki Miasta Kalisza - cel powinien zostać sformułowany w taki sposób, aby był on możliwy do osiągnięcia; cel mało realny do osiągnięcia powoduje, że w efekcie w ramach jego realizacji w praktyce nie są podejmowane żadne działania;
- Cel 8.2. Wspieranie efektywności ekologicznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii – brzmienie celu powinno zostać zmienione; przedmiotem działań w ramach realizacji celu jest bowiem „wspieranie wzrostu efektywności ekologicznej (...)” lub „wspieranie działań na rzecz poprawy efektywności ekologicznej” (...) a nie „wspieranie efektywności ekologicznej (...)”.

W procesie monitorowania realizacji oraz ewaluacji Strategii sformułowano następujące uwagi do dokumentu:

- błędne zdefiniowanie celów na etapie tworzenia Strategii: strategia powinna objąć swoim zakresem te procesy, zachodzące w mieście, na które władza publiczna ma wpływ bezpośredni lub co najmniej pośredni i które nie wchodzą w zakres rutynowych działań, które musi ona spełniać niezależnie od okoliczności. Powinna ograniczyć się do głównych wyborów, których rozstrzygnięcie określa kierunki rozwoju gminy,
- liczba zdefiniowania celów na etapie tworzenia Strategii: błędem strategii jest ilość określonych celów operacyjnych (42 cele), które wskazują na konkretne działania tj. wspólny lobbying na rzecz rozwoju regionalnego (sfera gospodarcza), rekultywacja terenów powyrobiskowych (sfera przestrzenno – ekologiczna), sformułowanie celów w sposób uniemożliwiający dobór wskaźników ich monitoringu, powtarzalność celów i/ lub wskazanie na działania pokrewne/ analogiczne tj. rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej i rozrywkowej (sfera społeczna) oraz wspieranie inwestycji sprzyjających rozwojowi kultury i turystyki (sfera gospodarcza). Istotą strategii jest dokonywanie najważniejszych dla miasta wyborów, nie zaś dążenie do zrealizowania wszystkich zgłaszanych potrzeb. Wynikiem dokonania tych wyborów i ograniczenia ich do zagadnień najważniejszych – powinna być niewielka liczba celów.

- monitorowanie i ewaluacja realizacji Strategii. Strategia Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 - 2024 wymaga również zmiany w zakresie opisu mechanizmów monitorowania i ewaluacji Strategii (rozdział 4.1.2. Monitorowanie i ewaluacja realizacji Strategii).

W aktualnie obowiązującym dokumencie system monitoringu określono w bardzo ogólny sposób dla celów strategicznych oraz celów operacyjnych.

Monitoring celów strategicznych - wskazano jedynie 8 głównych mierników makroekonomicznych, przy wykorzystaniu których miał być prowadzony monitoring stopnia realizacji poszczególnych celów Strategii w odniesieniu do zaproponowanej grupy miast porównawczych. Mierniki te nie zostały jednak przypisane konkretnym celom. W praktyce nie jest możliwe określenie stopnia wpływu działań podejmowanych w ramach realizacji poszczególnych celów na wartości zaproponowanych mierników makroekonomicznych. Wpływ na kształtowanie się wartości wskaźników takich jak np. „Produkt krajowy brutto na mieszkańca”, „Średnie wynagrodzenie”, „Trendy demograficzne” czy „Średnia długość życia mieszkańców” ma szereg różnych czynników, także czynników niezależnych od działalności jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych czy społeczności lokalnej. Ocena osiągnięcia docelowego stanu pożądanego nie może zostać dokonana na podstawie ww. mierników makroekonomicznych i nie może przesądzać o wprowadzeniu działań naprawczych i aktualizacji Strategii.

Monitoring celów operacyjnych oparty miał być na opracowanych szczegółowo programach wdrożeniowych. Programy te określać powinny działania wyznaczone do realizacji w ramach poszczególnych celów operacyjnych, a także czas i kolejność ich realizacji w zależności od możliwości organizacyjnych, prawnych i finansowych Miasta Kalisza. W zależności od rodzaju, liczby i zakresu działań powinny być dobrane obiektywne, weryfikowalne oraz mierzalne wskaźniki monitoringu.

W okresie 2014 – 2017 opracowano i/ lub aktualizowano kilkadziesiąt programów wdrożeniowych w tym:

- w sferze społecznej w zakresie m.in. Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością, Ochrony i Promocji Zdrowia, Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii, współpracy Miasta Kalisza z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Rozwiązywania Problemów Społecznych, Wspierania Rodziny, Gospodarowania mieszkaniowym zasobem;
- w sferze gospodarczej oraz przestrzenno – ekologicznej w zakresie m.in.: Rewitalizacji Miasta Kalisza, Opieki nad Zabytkami, Rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, Zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego, Gospodarki

Niskoemisyjnej, Zaopatrzenia miasta Kalisza w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, Ochrony środowiska, Ochrony środowiska przed hałasem, Usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, Ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10, PM 2,5 oraz B(a)P.

Opracowane programy, założenia, plany rozwoju zawierają katalog działań i przedsięwzięć, które winny zostać podjęte w celu realizacji założeń kierunków rozwoju wskazanych w Strategii. W zakresie celu strategicznego Kalisz – unikatowe dziedzictwo oraz Kalisz – biegun wzrostu nie opracowano żadnego programu wdrożeniowego, co przełożyło się na stopień realizacji celu.

W procesie monitoringu i ewaluacji Strategii dla niektórych celów operacyjnych stwierdzono brak możliwości przypisania konkretnych mierników. Wskaźniki monitoringu winny zostać przypisane konkretnym celom na etapie tworzenia lub aktualizacji Strategii. Brak możliwości przypisania celowi wskaźnika obiektywnego, weryfikowalnego oraz mierzalnego jest sygnałem, że cel został sformułowany w błędny sposób.

Finansowanie realizacji Strategii – alokacja środków budżetowych na realizację Strategii powinna odbywać się w ścisłej korelacji z budżetem miasta oraz Wieloletnią Prognozą Finansową. Zgodność z kierunkami rozwoju oraz celami strategicznymi zdefiniowanymi w Strategii analizowana i potwierdzana jest tylko dla projektów, których realizacja zaplanowana jest przy współfinansowaniu ze środków zewnętrznych (m.in. budżet województwa, budżet centralny, środki Unii Europejskiej). W procesie aktualizacji Strategii, w zakresie opracowania systemu monitorowania i ewaluacji, doprecyzować należy zapisy w zakresie ww. korelacji tj. opracować mechanizm i/lub procedury weryfikacji zgodności oraz efektywności planowanych przedsięwzięć z kierunkami rozwoju oraz celami strategicznymi określonymi w Strategii.

VI. Ocena stopnia występowania ewentualnych zagrożeń w realizacji Strategii

Proces wdrażania i realizacji postanowień Strategii Rozwoju Miasta Kalisza na lata 2014 – 2024 ogólnie rzecz biorąc prowadzony jest w prawidłowy sposób. W okresie realizacji Strategii w odniesieniu do zdecydowanej większości celów operacyjnych podejmowane były działania, które przełożyły się na relatywnie wysoki stopień osiągnięcia zakładanych rezultatów.

Tak, jak wskazano w poprzednich częściach niniejszego opracowania, brak możliwości pełnej realizacji niektórych celów operacyjnych wynika przede wszystkim z ich błędnego zdefiniowania na etapie tworzenia Strategii. Cele określone w sposób nieadekwatny do możliwości podmiotów odpowiedzialnych za wdrożenie i realizację Strategii powodują wzrost poziomu zagrożenia dla osiągnięcia wysokiego stopnia realizacji założeń Strategii w odniesieniu do wszystkich wskazanych celów operacyjnych. W celu ograniczenia poziomu zagrożeń dla realizacji Strategii należy dokonać aktualizacji dokumentu, w ramach której weryfikacji poddane zostanie brzmienie niektórych celów (zgodnie z rekomendacjami wskazanymi w tabeli zamieszczonej w rozdziale nr IV).

Zagrożenie dla prawidłowej realizacji Strategii może także stanowić brak mierników przypisanych na poziomie dokumentu każdemu z nakreślonych celów operacyjnych. Należy dokonać aktualizacji Strategii w tym zakresie, tak aby możliwe było prowadzenie bieżącego monitoringu efektywności podejmowanych działań oraz planowanie i wdrażanie ewentualnych działań naprawczych.

Pozostałymi zagrożeniami dla realizacji Strategii są:

- Ograniczenia w zakresie możliwości finansowania działań niezbędnych dla realizacji celów operacyjnych przez podmioty odpowiedzialne za realizację Strategii - poziom zagrożenia średni – zagrożenie może zostać zminimalizowane dzięki efektywnemu pozyskiwaniu środków z zewnętrznych źródeł, w tym z budżetu Unii Europejskiej; potencjalnie dodatkowym czynnikiem ograniczającym możliwości finansowe w stosunku do lat ubiegłych może być mniejsza ilość środków finansowych zarezerwowana dla Polski w budżecie Unii Europejskiej na lata 2021 – 2027 (na moment obecny budżet ten nie jest jeszcze znany - prowadzone są negocjacje między krajami członkowskimi UE);
- Zmiany w przepisach prawa powodujące nałożenie dodatkowych obowiązków na samorządy lokalne skutkujące ograniczeniem finansowych możliwości realizacji Strategii - poziom zagrożenia średni – zagrożenie może być ograniczane poprzez bieżący monitoring propozycji zmian ustawowych zgłaszanych przez strony uczestniczące w procesie legislacyjnym, uczestnictwo w konsultacjach społecznych projektów ustaw;
- Zmiana koniunktury gospodarczej powodująca m.in. ograniczenie poziomu dochodów własnych samorządów lokalnych i wzrost kosztów finansowania ich działalności (np. wzrost

kosztów kredytów) - poziom zagrożenia średni – zagrożenie może być minimalizowane poprzez bieżący monitoring danych makroekonomicznych, przeprowadzanie symulacji i analiz ekonomicznych, bieżący monitoring struktury dochodów własnych i kosztów jednostek samorządu lokalnego;

- Nierzetelne wykonywanie zadań przez wykonawców zamówień publicznych powodujące opóźnienia w realizacji założeń Strategii i ograniczające efekty wdrażanych działań – poziom zagrożenia niski – ryzyko można ograniczyć poprzez przygotowywanie racjonalnych harmonogramów realizacji działań w ramach udzielanych zamówień publicznych, systematyczne doskonalenie wewnętrznych uregulowań dotyczących zamówień publicznych, powoływanie interdyscyplinarnych zespołów przygotowujących dokumentację zamówienia publicznego;
- Zmieniające się wymagania formalne w zakresie wspólnej realizacji projektów z podmiotami spoza sektora finansów publicznych skutkujące zniechęceniem do szerokiego angażowania się podmiotów zewnętrznych w realizację Strategii – poziom zagrożenia niski - ryzyko można ograniczyć poprzez stałe monitorowanie propozycji zmian ustawowych zgłaszanych przez strony uczestniczące w procesie legislacyjnym, uczestnictwo w konsultacjach społecznych projektów ustaw.

Spis wykresów

Wykres 1. Badani wg wieku.....	6
Wykres 2. Ankietowani wg długości zamieszkania w Kaliszu	7
Wykres 3. Ogólna ocena jakości życia w Kaliszu.	8
Wykres 4. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – stan dróg	9
Wykres 5. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – stan chodników	9
Wykres 6. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – bezpieczeństwo	10
Wykres 7. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – oferta kulturalna	11
Wykres 8. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – jakość edukacji	11
Wykres 9. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do przedszkoli.....	12
Wykres 10. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do żłobków	12
Wykres 11. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do terenów zielonych	13
Wykres 12. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do placów zabaw	13
Wykres 13. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do boisk sportowych.....	14
Wykres 14. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do basenów	15
Wykres 15. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do lekarzy specjalistów.....	15
Wykres 16. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do specjalistów podstawowej opieki zdrowotnej	16
Wykres 17. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do placówek handlowych	16
Wykres 18. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – dostęp do Internetu.....	17
Wykres 19. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu –ścieżki rowerowe	17
Wykres 20. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu – oferta turystyczna	18
Wykres 21. Ocena poszczególnych elementów mających wpływ na jakość życia w Kaliszu –czystość w mieście.....	18
Wykres 22. Ocena możliwości funkcjonowania w mieście- znalezienie mieszkania.....	19
Wykres 23. Ocena możliwości funkcjonowania w mieście- znalezienie pracy.....	20
Wykres 24. Ocena możliwości funkcjonowania w mieście - prowadzenie biznesu	21
Wykres 25. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych - przestępczość	21
Wykres 26. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych - bezrobocie	22
Wykres 27. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych - bieda.....	22
Wykres 28. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych - alkoholizm	23
Wykres 29. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych - narkomania (dopalacze).....	23

Wykres 30. Ocena stopnia natężenia problemów społecznych – przemoc w rodzinie	24
Wykres 31. Plany mieszkańców Kalisza związane z ewentualną zmianą miejsca zamieszkania (Czy wiąże Pan/i swoją przyszłość z Kaliszem?)	26
Wykres 32. Poziom świadomości mieszkańców Kalisza na temat funkcjonowania Uniwersytetu Trzeciego Wieku (Czy słyisał/a Pan/i o działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku?).....	27
Wykres 33. Ocena jakości świadczenia usług przez Urząd Miasta Kalisza (Jak ocenia Pan/i poziom świadczenia usług przez Urząd Miasta Kalisza?)	27
Wykres 34. Partycypacja społeczna (Czy Pana/i zdaniem Miasto Kalisz zapewnia możliwość uczestnictwa mieszkańców w procesie decydowania o priorytetowych kierunkach rozwoju Kalisza?)	28
Wykres 35. System edukacji (Jak ocenia Pan/i stopień atrakcyjności Kalisza jako ośrodka kształcenia na poziomie średnim?)	29
Wykres 36. System edukacji (Jak ocenia Pan/i stopień atrakcyjności Kalisza jako ośrodka kształcenia wyższego?).....	30
Wykres 37. Ochrona środowiska (Czy Pana/i zdaniem Miasto Kalisz podejmuje odpowiednie działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego?).....	30
Wykres 38. Wykluczenie społeczne (Czy Pana/i zdaniem Miasto Kalisz podejmuje odpowiednie działania na rzecz zapobiegania wykluczeniu społecznemu?).....	31
Wykres 39. Oferta kulturalna i rozrywkowa (Czy Pana/i zdaniem Miasto Kalisz w wystarczający sposób rozwija i promuje ofertę kulturalną i rozrywkową?)	32
Wykres 40. Transport publiczny (Jak ocenia Pan/i funkcjonowanie systemu transportu publicznego w Kaliszu?).....	32
Wykres 41. Służby miejskie (Czy Pana/i zdaniem działalność służb miejskich zapewnia odpowiedni poziom bezpieczeństwa?)	33